

ปาฐกถามูลนิธิโภมลคีมกลง ประจำปี ๒๕๔๔

ສຶບສາຍຮາຣຳນ້ານນັກອຸດມຄຕີ : ພ່ານໜ້ວໃຈປູ້ສູ່ນັກອຸດມຄຕີແກ່ໜ້າມັງເບນ

ศ.ນพ.ເສມ ພຣິ້ງພວງແກ້ວ

ສືບສາຍຮາຣຕໍານານນັກອຸດມຄົດ ຜ່ານໜ້ວໃຈປູ້ ສູ່ນັກອຸດມຄົດແຫ່ງສາມັລູ້ຊນ

ສາສຕຣາຈາຈາຍນາຍແພທຍ໌ເສມ ພຣິ້ງພວງເກົ້ວ

ປາຈູກຄາມມູນນີ້ໄກມລຄົມທອງ ປະຈຳປີ ໨້າ້ຽດ
ເນື່ອງໃນວາරะຄຽບຮອບ ๓๐ ປີ ມູນນີ້ໄກມລຄົມທອງ
ວັນທີ ເກມ ກຸມພາພັນນີ້ ໨້າ້ຽດ
ແສດງ ດະ ອົບປະຊຸມເລິກ ມາຫວິທາລີ້ຍຮຣມດາສຕຣ

ມູນບົດໄຕຂະລົດນີ້ນີ້ທອງ

ChangeFusion

ສສສ.

ເກຣ່ວຢ່າຍຈິຕົວສາ
VolunteerSpirit Network

**ສັບສາຍຫາດຕໍ່ຕໍ່ນັກອຸດມຄຕີ ຜ່ານທັງໃຈປູ້ ສູ່ນັກອຸດມຄຕີແຫ່ງສາມັ້ນຢູ່
ປາກູກຄາມຸລືນິໂຄມລົມຄືມທອງ ປະຈຳປີ ແກ້ວເຊີງ
ເນື່ອງໃນວະຄຣບຮອບ ຖອ ປຶມລືນິໂຄມລົມຄືມທອງ
ໂດຍ ຕາສຕຽວຈາກຍໍ່ນາຍເພຫຍ່ສົມ ພົມພວງແກ້ວ**

ສຳນັກພິມພົມລືນິໂຄມລົມຄືມທອງ

ແ/ເບຕ ທ.ບ້ານຫ່າງຫລວງ ຖ.ພຣານທັກ ບາງກອກນ້ອຍ ກຣຸງເທິພາ ອັດຕົວ
ໂກຮັກພໍ່ (0໨) ເຮັດ-0໩-0໨, (0໨) 4-9-1-ເຮັດເຕີຕາ, (0໨) ເຮັດ-0໩-0໨-
ໂກຮັກສາ (0໨) 4-9-8-ເຕີຕາ

E-mail : komolpublishing@access.inet.co.th

ບຣຣະນາທີການບຣີຫາກ	ສູ່ຕິມາ ດຸນຕີຣານເທິ
ກອງບຣຣະນາທີການ	ສົມພຣ ສມບູຮຣົນຄີຣິພັນຖື ພິຜົນພາ ກາມສົມ
ຊູກາກ	ສຸເນຕົຮ ຈົ່ງແຈ້ງສຸວະຮັນ
ກາຮຕາລາດ	ອາກາວັດ ການຂໍາ ປະໂຮມ ດານາຫຼັກຂໍ້
ປະຈາລັມພັນທຶນ	ຂໍ້ຍັກຕົນ ແກ້ວມະຄົນ
ບັນຫຼື	ພື້ນໄລກັກຂໍ້ນ ພຣມຈັນທິ
ອອກແບບປົກ	ບັວລີ ພາພິນິຈ
ຈັດຮູບປ່າເລີ່ມ	ພົງຄົກັດ ທັກນພົງຄົກ
ປະສົງງານກາຮພລິຕ	ສຸ່ພາດາ ເສ්ට
ຈັດຈຳຫນ້າຍ	ສັນຕິ ສາພຣສົດິຕ
	ເຄີລິດໄກຍ ໂກຮັກພໍ່ (0໨) 4-9-8-ເຕີຕາ-0໨

ເລີມມາຕຽບສາງສາກລປະຈຳທັງລືອງ 8-7-ໜີມຕັດ-13-4
ພິມພົມຮົງທີ່ 1 ກຣກງາມ ແກ້ວເຊີງ ຈຳນວນ 1,000 ເລີ່ມ

มูลนิธิโภมลคีมทอง

กระทรวงศึกษาธิการ ออกใบอนุญาตให้ เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๓๔
เลขที่อนุญาตที่ ๗. ๑๔๔/๙๕๑๔

กระทรวงมหาดไทยออกใบอนุญาตให้ เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๓๖
เลขที่เบียนล่าดับที่ ๗๘๓

คณะกรรมการ

นายสัญญา ธรรมศักดิ์

ประธานกรรมการก่อตั้ง

นายป่วย อึ้งภากรณ์

รองประธานกรรมการก่อตั้ง(ถึงแก่อันดับกรรม)

๑.นายอุดม เย็นดุจ

ประธานกิตติมศักดิ์

๒.นายสุลักษณ์ ศิริรักษ์

ประธานกรรมการ

๓.นายชาญวิทย์ อร่วมฤทธิ์

กรรมการเหรัญญิก

๔.นายเฉลิม ทองเครือพงศ์

กรรมการที่ปรึกษากฎหมาย

๕.นางสาวรสรณา ໂຕสิตาราภูล

กรรมการผู้จัดการ

๖.นางสาวธิดิมา คุณติราวน์

กรรมการผู้ช่วยผู้จัดการ

๗.พระเพ็ศาลา วิสาโล

กรรมการ

๘.นายกรุณา ฤกคลาด

กรรมการ

๙.นายເກມສັນຕິ ວິວະກຸລ

กรรมการ

๑๐.นายนริศ ชัยສูตร

กรรมการ

๑๑.นายແພທຍົບໝາ ພົງໝາພານີ້

กรรมการ

๑๒.นายประกอบ ອຸປະຕົ້ນ

กรรมการ

๑๓.นายແພທຍົປະຈົນ ແກດරາກາສ

กรรมการ

๑๔.นายແພທຍົປະເວເສີ

กรรมการ

๑๕.นายພິພ ດົງໄຊຍ

กรรมการ

๑๖.นายສறວພົມທີ່ ຄຸມພົມປະພັນທີ່

กรรมการ

๑๗.นางสาวอรุณรี ຍາມວິທາພາງຄົ່ນ

กรรมการ

๑๘.นายอุทัย ດຸລຍເກມ

กรรมการ

๑๙.นางสิริวรรณ ຄົວເພິ່ນຈັນທົ່ວ

กรรมการเลขานุการ

มูลนิธิโภมลคีมทอง จัดตั้งขึ้นเมื่อปี ๒๕๓๖ มีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นเตือน และสนับสนุน
ให้บุคคลมีความเลี้ยงสละเพื่อสังคม มีอุดมคติ เป็นผู้นำในการที่ถูกต้อง ตามแบบอย่างของ
ครูโภมล คีมทอง ผู้สูญเสียชีวิตเมื่อปี ๒๕๑๔ ขณะอยู่ในเดินทางกันดาร

สารบัญ

คำนำโดย ส.ศิริรักษ์.....	(๗)
คำนำ.....	(๑๐)
กล่าวเปิดปฐกถา.....	๑
ลีบสายරາตໍານານັກອຸດມຄຕີ ຜ່ານຫວ່າງໃຈປູ້ ສູນກອຸດມຄຕີແໜ່ງສາມັນໝາຍ	
ປະກາດມູລນິຫຼືໂກມລົມທອງປະຈຳປີ ๒๕๕๘.....	๕
กล่าวปิดปฐกถา.....	๑๔
ภาคผนวก	
จากໄມ້ໄກລັ້ງ ຝາກຄວາມหวັງເຖິງຄນຫຸ່ມສາວ	
ປະກາດປົດງານ ๓๐ ປີ ມູລນິຫຼືໂກມລົມທອງ.....	๓๐
คำสັດດີບຸດຄລເກີຍຮຕິຍຄ ປະຈຳປີ ๒๕๕๘.....	๕๕

คำนำโดย ส.ศิริรักษ์

มูลนิธิโภมา คือห้อง ตั้งขึ้นเมื่อปี ๒๕๑๖ ถ้าโภมาล คือห้องมีชีวิตอยู่มานับต้นนี้ ก็นับอายุได้ ๔๕ ปี หากเขากลังหารลงเมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๔ ตอนที่เรียกว่าเบญจเพส แต่แล้วการที่พากคอมมูนิสต์ปลิดชีพเขาลงไปนั้น ทำให้ขาดลายเป็นคนไม่ตายไป ดังได้เกิดมูลนิธิที่ตั้งตามชื่อเขา และมูลนิธินี้มีกิจกรรมทางด้านอุดหนุนอุดมคติของคนหนุ่มสาวตลอดจนเสนอแนวทางคึกคักทางเลือกจากระบบเดิม ๆ ที่ครอบงำเยาวชนยิ่งกว่าเพื่อปลดปล่อยให้เกิดความเป็นไท

ระหว่างวันที่ ๒๒ - ๒๓ กุมภาพันธ์ ศกนี้ มูลนิธิโภมาลคือห้องได้จัดกิจกรรมขึ้นที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในโอกาสที่มูลนิธิฯ ตั้งมาได้ ๓๐ ปี

ตามปกติ ทุก ๆ ปีที่เรามีป้ารูกถากโภมาลคือห้อง ซึ่งเริ่มนั่นแต่ พ.ศ. ๒๕๑๗ โดยมีนายป่วย อึ้งภากรณ์ เป็นปฐมป้ารูก และเราได้มีการตีพิมพ์ป้ารูกถากต้อมาทุกคราวไป หากคราวนี้เรามีป้ารูกถากทั้งวันเริ่มงาน โดยศาสตราจารย์นายแพทย์สม พรึงพวงแก้ว กรุณารับเป็นป้ารูกเมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ และวันปิดงาน ณ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ข้าพเจ้าเป็นป้ารูก นอกเหนือไปจากการอภิปรายและรายการอื่น ๆ รวมถึงการประกาศเกียรติคุณบุคคลต่าง ๆ ซึ่งมูลนิธิเริ่มมาแต่ พ.ศ. ๒๕๑๖ ด้วยแล้ว

ในเมื่อครั้งนี้ถือว่าเป็นปีพิเศษของโภมลคีมทอง ข้าพเจ้าจึงมอบให้ นายพิภพ อุดมอุทิพงศ์ กรรมการใหม่ของมูลนิธิฯ ให้ร่วบรวมป้าอุกตา และคำประภาศเกียรติคุณของบุคคลนั้นๆ โดยนำมาแปลหรือสรุปความเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อจะได้เผยแพร่ไปในวงกว้างออกไปจากนักอ่านที่ไม่ใช่คนไทยอีกด้วย และขอให้เข้าเยี่ยมถึงโภมลคีมทองเพิ่มเติมลงไป เพื่อให้คนที่ไม่รู้จักโภมล ได้มีโอกาสสรู้จักเขา ซึ่งถือได้ว่าเป็นเยาวชนตัวอย่างของเรา คนหนึ่งในรอบสามสิบปีมานี้ และมูลนิธิฯ ตั้งตามชื่อเขาได้พยายามรักษาอุดมคติของเขาราให้ได้สืบทอดมาจนทุกวันนี้

คำประภาศเกียรติคุณของบุคคลที่มูลนิธิฯ ยกย่อง มีติพิมพ์แล้วในปักษารยสาร ฉบับที่ ๓ ปีที่ ๒๗ และ *Seeds of Peace* ฉบับที่ ๒ ปีที่ ๑๗ ดังได้มีลงในหนังสือพิมพ์รายวันด้วยแล้ว ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ โดยที่ *Bangkok Post* ได้สัมภาษณ์บุคคลคนหนึ่ง ลงพิมพ์เป็นต่างหากออกไปอีกด้วย จึงให้นำคำสัมภาษณ์นั้นมาลงไว้ในที่นี้ด้วย(ภาษาอังกฤษ)

สำหรับการแปลเป็นภาษาอังกฤษ อาศัย S.J. ช่วยเป็นแรงสำคัญนอกจากนั้น ก็ได้นายพิภพเป็นผู้แสดงเอง รวมทั้งเขียนรับเป็นบรรณาธิการเนื้อหาทั้งหมดของหนังสือเล่มนี้ ซึ่งมอบให้มูลนิธิโภมลคีมทองไปดำเนินการให้แล้วเสร็จทันวันเกิดของโภมล คีมทอง

จึงขอขอบใจทุกๆ คน ที่มีส่วนช่วยให้หนังสือเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และขออุทิศคุณงามความดีอันอาจจะมีจากการตีพิมพ์หนังสือเล่มนี้ แด่โภมล คีมทองและเยาวชนทุกๆ คนที่เสียชีวิตไป ในการที่เขานั้นๆ บำเพ็ญตนในทางอุดมคติ เพื่อพยุงสังคมให้ยัติธรรมอย่างสันติวิธี บุคคลนั้นๆ อาจเสียชีวิตไปตรัง ดังที่โภมลถูกฆ่าตาย หมายก็อาจเสียชีวิตไป เพราะโครงสร้างทางสังคมอันอยู่ติธรรมและรุนแรง บีบบังคับให้เขาต้องตายจากไปโดยเขาไม่รู้ว่าใครเป็นมาตรฐานการเอาเลี้ยงด้วยช้ำ เช่นคนที่ถูกผลกระทบจากการพัฒนาอย่างบ้าคลั่ง หรือที่ตายไปเพราะมลพิษทางสังคม โดยที่หลายต่อหลายคน เราไม่รู้จักแม้ซือเสียงเริงนามของเข้า เนกเซ่นผู้ที่ตายไปในกรณี

ของ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ และ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๗ เรือยมajan ๓๗ พฤษภาคม
๒๕๑๓ แม่นทุกวันนี้ก็ยังมีบุคคลในอุดมคติที่ต้องเสียชีวิตไปตลอดมา
ทั้งนี้รวมถึงชาวไทยใหญ่ ชาวพม่า ชาวกะเหรี่ยง ที่พลีชีพเพื่อชาติ และหลาย
คนถูกระบบราชการอันเลวร้ายของเรารา หรือข้าราชการซึ่งมีความเป็นโนรใน
เครื่องแบบ เปiyดเบียนพากษาด้วยประการต่าง ๆ

ขอพวกร่างได้อโศกให้พวกราชีงเม็จจะไม่ได้ทำความเลวร้ายกับเขาโดยตรง แต่ตราบได้ที่เรางสภพของสังคมที่มีโครงสร้างอย่างเดรรัย เช่นนี้ไว้ ให้คนมีอำนาจเอาเปรียบผู้อ่อนนุ่มได้ในทิศทางต่าง ๆ เราก็ยอมต้องมีส่วนร่วมรับผิดด้วยเช่นกัน จึงหวังว่าหนังสือเล่มนี้ จะเหลืออื่น ๆ ที่มูลนิธิพิมพ์ ตลอดจนแวดวงสำนักพิมพ์ในเครือ คงจะมีส่วนช่วยปลูกมโนธรรมลั่นกึกให้พวกรามีความกล้าหาญกันยิ่งขึ้นในทางจริยธรรมเพื่อร่วมมือกันหาทางทำลายล้างโครงสร้างทางสังคมอันอยุติธรรมนี้ให้ได้ เม็จจะไม่ง่ายนักก็ตาม พร้อมกันนั้น เราก็ควรจะร่วมมือกันอย่างมีสันติ อย่าได้จงเกลียดจงชังผู้ที่กดซี่มเทงเราและผู้คนปลายอ้อปลายแฉมต่าง ๆ หากควรร่วมกับคนที่ถูกกดซี่นั้น ๆ ยิ่ง ๆ ขึ้น ให้เกิดพลังทางสังคมจากเบื้องล่างขึ้นด้วยสันติประชาธรรม

Dr. B. B. S. S.

ମେଳାଯିନ୍ ଶବ୍ଦିକା

คำนำ

ANS ป้าฐานกตาประจำปีของมูลนิธิโภมลคีมทองในปีนี้ ถือเป็นป้าฐานกตาที่มีความพิเศษเป็นอย่างยิ่ง ความพิเศษอย่างแรกคือ เป็นปีครบรอบการก่อตั้งมูลนิธิโภมลคีมทอง ๓๐ ปี และความพิเศษอย่างที่สองคือ องค์ป้าฐานซึ่งได้แก่ นายแพทย์สม พริ้งพวงเก้าว เป็นองค์ป้าฐานอายุ索ที่มีอายุถึง ๘๐ ปี เป็นองค์ป้าฐานที่อายุยืนและมากที่สุดขององค์ป้าฐานทุกท่านที่ผ่านมา

อาจารย์สม พริ้งพวงเก้าว ได้บอกอยู่เสมอว่า การจะมีอายุยืนยาวนั้น ที่สำคัญจะต้องมีสุขภาพที่ดี สุขภาพที่ดี ประกอบด้วย สุขภาพที่ดีทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคมและคุณธรรม ดังนั้นแม้ว่าอาจารย์จะเป็นหมอยังต้องการเป็นหมอที่ดีต้องรักษาผู้ป่วยทั้งร่างกายและจิตใจ และต้องรักษาโรคให้กับลังคม ถ้าลังคมป่วย ประชาชนก็เจ็บป่วยไปด้วย สิ่งที่สำคัญที่สุดต่อสุขภาพคือ คุณธรรม การมีคุณธรรมจะทำให้มีเห็นแก่ตัว เมื่อไม่มีเห็นแก่ตัว ความทุกข์ก็กล้อยลง สุขภาพก็ดีขึ้น ดังนั้นมูลนิธิโภมลคีมทองมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการทำให้ลังคมไทยมีสุขภาพที่ดี เพราะมูลนิธิฯ สอนให้คนเลี้ยงลูกเพื่อลังคม

องค์ป้าฐานที่ผ่านมาของมูลนิธิโภมลคีมทอง มักจะเป็นตัวแทนของคนรุ่นหนุ่มสาว ที่เต็มไปด้วยจิตวิญญาณแห่งการแสวงหา การที่มูลนิธิโภมล

คีมทอง ได้เชิญอาจารย์สม พรึงพวงแก้ว ในวัย ๕๐ ปี ซึ่งเคยวัยหนุ่มสาว มากนาน อาจเป็นการตั้งค่าตามครั้งยังใหม่กับสังคมไทยว่า จิตวิญญาณ แห่งการแสวงหาและเลี้ยงลูกเป็นสิ่งที่มีอยู่เฉพาะในคนรุ่นหนุ่มสาวเท่านั้น หรือ? ในวัยสูงอายุอย่างอาจารย์สม น่าจะเป็นวัยสงบ วัยแห่งการพักผ่อน หรือวัยแห่งการถ่ายทอดความรู้รับทั้งชีวิตให้แก่วัยอื่น

แท้ที่จริงแล้ว อาจารย์สม พรึงพวงแก้ว ในวัยนี้กลับเต็มไปด้วย ความเร้าร้อนในการแสวงหาเป็นอย่างยิ่ง แต่สิ่งที่อาจารย์แสวงหาคือ การแสวงหาคนรุ่นหนุ่มสาวที่จะมาเลี้ยงลูกและอุทิศตนให้กับผู้อ่อนและสังคม เฉกเช่นเดียวกับครูโภมล คีมทอง ก่อนที่อาจารย์จะจากโลกนี้ไปตามหลักแห่งธรรมชาติ

อาจารย์สม พรึงพวงแก้ว ในวัย ๕๐ ปี จึงเหมาะสมอย่างยิ่ง สำหรับ องค์บ้ำฐานของมูลนิธิโภมลคีมทอง ในวันครบรอบ ๓๐ ปี

นายแพทป์ประพจน์ นาตราภาก

ສືບສາຍຮາຣຕໍານານນັກອຸດມຄຕີ

ຜ່ານໜ້ວໃຈປູ້ ສູ່ນັກອຸດມຄຕີແໜ່ງສາມລູ້ໜ

ສາສතາຈາຈາຍນາຍແພທຍໍເສມ ພຣິ້ງພວງແກ້ວ

คำกล่าวเปิดปาฐกถา

ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วงศ์

กราบ เรียนท่านอาจารย์เสมอ พริ้งพวงแก้ว ท่านอาจารย์สุลักษณ์ คิริรักษ์ ประธานมูลนิธิโภมลคีมทอง กรรมการมูลนิธิโภมลคีมทอง บุคลคล เกียรติยศแห่งปีทุกท่าน ท่านสาครุน พ่านผู้มีเกียรติทุกท่านครับ

หัวใจของมูลนิธิโภมลคีมทอง คืออุดมคติ มนุษย์ไม่ได้ต่างจากสัตว์ ในทางชีววิทยา ดีเอ็นเอของคนนั้นต่างจากซึมแพนซ์เพียงห้าเบอร์เซ็นต์ เท่านั้น หลายสิ่งหลายอย่างก็มาจากสัตว์ หรือเหมือนสัตว์ ในสมองของมนุษย์ ชั้นในที่สุดเป็นสมองของสัตว์เลี้ยงคลาน ชั้นกลางเป็นสมองของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ในทางชีววิทยา มนุษย์ก็คือสัตว์ประเภทหนึ่ง แต่ต่างจากสัตว์ที่มนุษย์มีอุดมคติ ถ้ามนุษย์จะมีแต่เพียงธรรมชาติของสัตว์ เช่น กิน ขี้ ปี๊ นอน มนุษย์ก็ไม่ได้ต่างจากสัตว์ แต่มนุษย์ต่างจากสัตว์ตรงที่มีอุดมคติ เพราะฉะนั้น การมีอุดมคติจึงเป็นธรรมชาติอย่างเดียวที่ทำให้มนุษย์ต่างจากสัตว์ หรือความเป็นคน เพราะฉะนั้นเรื่องของอุดมคติที่มูลนิธิโภมลคีมทองได้เสนอแนะ ชี้แนะมาตลอดด้วยวิธีต่าง ๆ นั้น จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับความเป็นมนุษย์

สำหรับปาฐกถามูลนิธิโภมลคีมทองปีนี้มีความพิเศษ เพราะทางมูลนิธิฯ ได้เชิญผู้อ้าวโกรที่เป็นนักอุดมคติมาตอลอดชีวิต และเป็นชีวิตที่

ยืนยາกว่าพວกเราทุกคนถึง ๙๐ ปี แล้วตลอดชีวิตของท่านตั้งแต่หนุ่มมาจนกระหั่งบัดนี้ เป็นเส้นทางแห่งอุดมคติทั้งสิ้น ท่านเป็นปูชนียบุคคลของสังคมไทย ชีวิตของท่านอาจารย์หมออสม พริ้งพวงแก้ว มีช่วงเวลาใกล้ แล้วก็แตกต่างกันจากปลายสุดหนึ่งถึงอีกสุดหนึ่ง ท่านเป็นแพทย์ที่รักษาตั้งแต่คนจน จนกระทั่งถึงพระมหาภัตตริย์ ท่านเป็นตั้งแต่แพทย์ม้านอก จนกระทั่งถึงเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ท่านเป็นแพทย์ทั้งเป็นสูติแพทย์ เป็นศัลยแพทย์ เป็นอายุรแพทย์ เป็นผู้เชี่ยวชาญเรื่องธุการเลือด ทุกลสิ่งทุกอย่าง

ท่านมีคุณลักษณะเป็นเอกลักษณ์ แต่สำคัญคงจะสรุปลักษณะที่เด่นและต่างจากคนทั่วไปสัก ๒ ประการ ท่านอาจารย์หมออสมเป็นผู้มีห�력 มิติ เชื่อมโยงกันจนเกิดความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ที่สำคัญคือท่านเป็นคนที่สัมผัสและรู้จักແຜนดินไทย คนไทยเกือบทั้งหมดขณะนี้ ด้วยการศึกษา แผนปัจจุบัน ที่เรียกว่ามีการปฏิรูปมาแต่รัชกาลที่ ๕ เกือบไม่เข้าใจແຜนดินไทยเลย เพราะการศึกษานั้นเน้นที่การท่องวิชาอยู่ในโรงเรียน และวิชานั้น ก็ต่างโดยคนกรุงเทพฯ แล้วคนกรุงเทพฯ ก็ไปลอกฝรั่งมา แล้วก็เอาไปท่องกันทั่วเครื่องแดนไทย ในร้อยปีที่ผ่านมา นี้ การศึกษาไทยได้สร้างคนที่ไม่รู้จักແຜนดินไทยเต็มประเทศไปหมด ทำให้เราเก็กไปปัญหาต่าง ๆ ไม่ได้ท่านทั้งหลายลองนึกดู ออยโรงเรียนก็ท่องหนังสือ จบมหาวิทยาลัยด้วยการท่องหนังสือ แล้วก็ไปเรียนที่ Harvard ไปเรียนที่เยล ไปเรียนสแตนฟอร์ด แล้วกลับมาเป็นรัฐมนตรี แล้วนั้นจะเก็กไปปัญหาประเทศไทยได้อย่างไร? จะเก็กปัญหาคนยากคนจนได้อย่างไร? ที่จริงปัญหาเรื่องความยากจนนั้น แก้ไม่ยาก ถ้าคุณแก้รู้จักคนไทย รู้จักແຜนดินไทย

ท่านอาจารย์หมออสม เป็นคนที่สัมผัสແຜนดินไทยและรู้จักແຜนดินไทย ถ้าพูดถึงศาสตร์ต่าง ๆ ท่านอาจารย์หมออสมมีทั้งสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศาสนาศาสตร์ รู้เรื่องการบริหารจัดการ และมีมิติทางจิตวิญญาณ เพราะฉะนั้น ท่านทั้งหลายจะเห็นว่ามีห�력มิติ

เชื่อมโยงกัน จนเกิดความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เมื่อเกิดความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ก็เกิดอิสรภาพ เมื่อมีอิสรภาพก็จะเป็นผู้ให้กับสังคม และนั่นคือสิ่งที่ท่านทำมาตลอด คือเป็นผู้ให้ เพราะท่านได้บรรลุอิสรภาพ

การที่ผมนำเรื่องนี้ขึ้นมาพูด เพราะว่าคนไทยทุกวันนี้ ต้องขอประทานโภช ทั้งประเทศ ถูกการศึกษาปัจจุบันทำให้เป็นคนพิการ เป็นคนมิติเดียว โดยการท่องวิชา เมื่อเป็นคนมิติเดียวหรือ one-dimensional man แต่ว่าโลกในความเป็นจริงนั้น มีหลายมิติที่ซับซ้อนเชื่อมโยงและเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง คนไทยจึงไม่เข้าใจความเป็นจริง และอยู่ในสภาพถูกบีบคั้น ถูกบีบคั้นด้วยความไม่รู้ ด้วยความมีมิติเดียวที่มันขัดกับความเป็นจริง กระผมนำเรื่องของอาจารย์สมในลักษณะอย่างนี้ขึ้นมากล่าว เพื่อจะให้ท่านทั้งหลายได้ล้ำหน้ากว่า การที่จะเป็นคนสมบูรณ์จนบรรลุอิสรภาพนั้น การศึกษาปัจจุบันในระบบทำไม่ได้ มีความจำเป็นที่จะต้องปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้คนไทยได้เป็นคนที่สมบูรณ์ ไม่ใช่เป็นคนที่พิการอยู่อย่างในปัจจุบันนี้

อีกประการหนึ่งที่เด่นชัดมาก ท่านอาจารย์หมออสมเป็นผู้ใหญ่ที่ช่วยเชื่อมต่อการเปลี่ยนแปลง ผ่านการเปลี่ยนผ่านแห่งยุค ท่านผู้มีเกียรติครับ สังคมเป็นอนิจัง คือมีการเปลี่ยนแปลง ไม่มีอะไรไปหยุดยั้งได้ พลังที่ทำให้สังคมเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นความรู้ เทคโนโลยี เศรษฐกิจ หรืออะไรก็แล้วแต่ เป็นพลังแรงมาก ไม่มีใครจะไปหยุดการเปลี่ยนแปลงได้ แต่ว่ามีพลังที่พยายามยึดให้สังคมอยู่กับที่ เป็นพลังอนุรักษ์ เช่น กวழหมายที่ล้าสมัย เป็นต้น กวழหมายมีพลังและมีอำนาจมากที่จะยึดให้สังคมอยู่กับที่ แต่ว่าอีกด้านหนึ่ง สังคมก็จะเคลื่อนไปด้วยแรงธรรมชาติที่จะต้องเปลี่ยนแปลง เรากำลังเห็นแรงสองแรงที่แรงมาก แต่ไปคนละทาง คือแรงหนึ่งพยายามยึดให้อยู่กับที่ แต่อีกแรงหนึ่งพยายามจะเคลื่อนไป เมื่อไปคนละทางอย่างนั้น ก็เกิดการชนกันได้ เมื่อมีการชนกันได้ ก็มีเลือดออกันนะครับ

ท่านอาจารย์หมออสมอยู่ตรงรอยต่อแห่งการเปลี่ยนแห่งยุค เป็นผู้ใหญ่ที่เข้าใจคนสมัยใหม่ แล้วได้เป็นกำลังใจให้กับคนทั้งหลายในการแข่งขัน

กับการเปลี่ยนแปลงที่ตรงนี้ อาจารย์สมเป็นผู้ใหญ่ที่เข้าใจroyต่อของบุคคลมายได้อย่างมหัศจรรย์ ท่านทั้งหลายครับ ท่านอาจารย์สมนั้น ด้านหนึ่งท่านเป็นสูตรแพทย์ เป็นหมอทำคลอด ผู้ใหญ่ที่มีครรภ์เมื่อมีลูกเติบโตขึ้นในครรภ์จนเต็มที่แล้วจะมีวิกฤติอย่างยิ่ง เจ็บครรภ์ ปวด ทรมาน ทุกข์ทรมาน เพื่อลูกนั้นจะคลอดออกจากภาพเก่าไปสู่ภาพใหม่ จะได้เติบโตต่อไปได้ถ้าไม่สามารถคลอดจากภาพเก่าไปสู่ภาพใหม่ได้ วิกฤตินั้นจะนำไปสู่ความตายของทั้งแม่และลูก สังคมก็เช่นเดียวกัน เมื่อสังคมเจริญเติบโตมาในภาพเดิมเต็มที่แล้ว จะวิกฤติ จำเป็นต้องมีการคลอด ออกไปสู่ภาพใหม่ ถ้าคลอดไม่ได้ก็เช่นเดียวกัน จะตายทั้งแม่ทั้งลูก อาจารย์สมนอกจากเป็นสูตรแพทย์ที่ทำคลอดคน พอว่าท่านอยู่ในอีกสถานะหนึ่ง คือเป็นหมอทำคลอดทางสังคม ที่ช่วยให้สังคมนั้นสามารถคลอด หรืออุปถิทไปสู่ภาพใหม่ได้ โดยไม่ต้องตาย ลูกไม่ต้องตาย พอคิดว่าเราเป็นคนโชคดีอย่างยิ่ง ที่มีผู้ใหญ่อย่างท่านอาจารย์หมอสมซึ่งเป็นคนที่หาได้ยากอย่างยิ่ง ถ้าสังคมไทยจะเคลื่อนไปโดยปราศจากความมรุนแรงถึงเลือดตกยางออก เสียเลือดเสียเนื้อก็ เพราะเรามีผู้ใหญ่อย่างท่านอาจารย์สม พริ้งพวงแก้ว ซึ่งเป็นบุคคลอุดมคติ เป็นปุ๋ชนียบุคคลของเรา

มูลนิธิโภมลคีมทองจึงมีความภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง ที่ในวันนี้คนดีๆ อย่างท่านอาจารย์หมอสม จะมากล่าวปraises ลักษณะการทำงาน นักอุดมคติ ผ่านหัวใจปู สร้างอุดมคติแห่งสามัญชน” ขอกราบเรียนเชิญท่านอาจารย์หมอสม พริ้งพวงแก้ว

ສືບສາຍຫາດຕໍ່ນໍາກອດມຄຕີ

ພ່ານຫວ້າໃຈປຸ່ງ ສູນກອດມຄຕີແຫ່ງສາມໝູ້ໜ້າ

ຄາສຕຣາຈາຈາຍນາຍເພທຍ໌ເສມ ພຣິ້ງພວງແກ້ວ

ສືບສາຍຫາດຕໍ່ນໍາກອດມຄຕີ

ຕ້ອງຂອບພະຄຸນຍ່າງຍິ່ງນະຄັບ ທ່ານສາຫຼຸນຜູ້ເປັນກໍລາຍານມີຕຣີ
ທີ່ຮັກທີ່ເຄີຍພັ້ງຫລາຍ ກະພມຂອບພະຄຸນຍ່າງຍິ່ງ ແລະ ຕື່ນເຕັ້ນທີ່ໄດ້ມີໂອກາສ
ມາຢືນອູ້ຕ່ອ້ທ້ານທັງຫລາຍໃນວັນນີ້ ເປັນຄວາມສຸ່ໃຈ ຈະໄປທີ່ໄຫ້ຄ້າເຮົາມີ
ຄວາມສຸ່ໃຈ ເຮົາຈະມີຄວາມສຸ່ມາກ ວັນນີ້ກີ່ໄດ້ມາເຫັນຄວາມພຍາຍາມຂອງສາຫຼຸນ
ກລຸ່ມທີ່ນີ້ ທີ່ປະກອບຫຸ້ນດ້ວຍສາຫຼຸນທີ່ມີອາຍຸ ແລະ ສາຫຼຸນທີ່ຈະເປັນຜູ້ສືບຖອດ
ຕ້ອນໄປຂ້າງໜ້າ ເພື່ອໃຫ້ເກີດສິນທີ່ເຮົາເຮີຍກັນວ່າ “ສັນຕິ” ຄືວ່າ “ກາຮຕ່ວເນື່ອງ”
ຍ່າງທີ່ທ່ານສາຫຼຸນທັງຫລາຍຈະເກີດຜັນນີ້ (ຕຸແງ) ຜັນນີ້ຍືນຍັນວ່າ ໃນກາຮຕ່ວ
ຈະມີຊີວິຕອຍູ້ໄດ້ດ້ວຍດີນີ້ ຕ້ອງມີກາຮຕ່ວເນື່ອງຈາກພາກພ້າສູ່ແດນດີນ ຕ້ອງອູ້
ດ້ວຍກັນຈາກພາກພ້າສູ່ແດນດີນ ຕຽບປິດທີ່ເຫົາເຮົາມີໄດ້ແຕະດີນ ຕຽບນີ້ແວ
ຈະໄມ້ຮູ້ວ່າຊີວິຕົກອະໄຮ

ວັນນີ້ກະພມມີໂອກາສພູດຄິ່ງບຸດຄລທີ່ໄໝຢູ່ຍິ່ງໃນຊີວິຕຂອງກະພມ ເຕັກ
ໜຸ່ມຜູ້ມີອຸດມາກຮນຍ່າງຍິ່ງໄໝຢູ່ ທີ່ຈະກຳໄຫ້ຄົນໄກຍທີ່ຂັດໂອກາສ ໄດ້ມີໂອກາສ
ເຮີຍນອຍ່າງທີ່ຕົນຕ້ອງກາຮຈະເຮີຍນ ໄນໃຊ້ເຮີຍໂດຍກາຮຖຸກນັ້ນດັບ ແຕ່ເຮີຍດ້ວຍ
ຈົດວິນຍູ້ຄູານທີ່ອຳນາກເຮີຍນ ເພື່ອກ່ອປະໂຍ້ນໃຫ້ຄຣອບຄຣວຂອງເຂາ ໄນໃຊ້

ครอบครัวของคนอื่น ต้องเป็นครอบครัวของเข้า เรายังเรียกว่า เข้าเป็นผู้ที่มีอุดมคติ

อุดมคติ – “อุดม” แปลว่า “ชั้นสูง” ประณาม มัจยม และอุดม อุดม แปลว่าชั้นสูงสุด คติแปลว่าอะไร “คติ” แปลว่า “ทาง” แปลว่า “หลักการ” ใน การที่จะนำชีวิตของเร้าไปพบกับสิ่งที่เราปรารถนา โดยที่เรามิได้ต้องการได้รับ ส่วนหนึ่งส่วนใดเลย โดยการที่เรามีอุดมการณ์อย่างมีอิสรภาพ อิสรภาพในชีวิต ของเรา ดังที่เราเห็นสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ ได้เห็น พระคิริ ซึ่งเป็นเจ้านายสูงสุดของศาสนาพราหมณ์ อย่างที่อาจารย์ประเวศ ท่านพูดเมื่อสักครู่ กรรมมีโอกาสได้เป็นอิสรภาพ อิสรภาพจากกิเลสตันหา ทั้งหลาย เมื่อใดที่เราได้ถึงระยะนั้น นั่นจะเป็นระยะที่เรามีความสุขที่สุดใน ชีวิต

ผู้ดีใจที่มีบุคคลอย่างครูโภมล คีมทอง “โภมล” แปลว่าอะไร โภมล แปลว่า “ดอกบัว” โภมล แปลว่า “ความอ่อนน้อม” เพราะฉะนั้นการที่บุต้า มาตราให้เด็กคนนี้เชื่อว่าโภมนั้น จึงไม่ใช่อยู่ดี ๆ ก็ตั้งชื่อ มันต้องมีเบื้อง หลังอย่างมหาศาลที่จะผลักดัน ยืนยัน ให้เห็นว่าเด็กคนนี้จะเป็นดวงใจของ ชาติต่อไปข้างหน้า จะนั้นการที่เรามانั่งกันในวันนี้เพื่อจะรำลึกถึง ขอให้ท่าน ทั้งหลายได้ทำจิตให้สงบ สงบโดยการหลุดพ้นจากพันธนาการทั้งหลายที่ ควบคุมชีวิตของเราอยู่ต่อวนนี้ ขอให้เราเป็นอิสรภาพในโอกาสอันเป็นมหามงคล ที่เราจะพูดถึงบุคคลคนนี้

ท่านผู้นี้ทางพระพุทธศาสนาถือว่าเป็นบุคคลที่หายาก และท่านผู้นี้มี ลักษณะที่แสดงให้เห็นว่า หากมีอายุต่อไปข้างหน้า จะเป็นบุคคลที่ทางพุทธ ศาสนาเรียกว่าเป็น “บุรุษอาชาไนย” บุรุษอาชาไนยแม้จะเกิดที่ไหนก็จะนำ มาซึ่งความเจริญรุ่งเรือง แม้ว่าท่านจะมีอายุเพียง ๒๕ ปีเท่านั้น แต่ก็ได้ทำ หน้าที่ของตน ในฐานะที่มีเวรจะเป็นบุรุษอาชาไนยต่อไปอย่างแน่นอน ท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอนว่าท่านเป็น “สัตบุรุษ” คือบุรุษผู้มีสัมมาทิฐิ คำว่า “สัมมาทิฐิ” เราแปลเป็นภาษาอังกฤษ

ว่า right view แต่ถ้าจะให้ดียิ่งขึ้น ควรจะแปลสัมมาทิส្ធิว่าเป็น right understanding คือความเข้าใจอย่างถูกต้องลึกซึ้ง นั่นคือสัตบุรุษ สัตบุรุษ จะเกิดขึ้นที่ไหนก็ตาม ย่อมนำมาซึ่งความเจริญรุ่งเรือง จะนำมาซึ่งความผาสุกของครอบครัว และบรรดามนุษย์ทั้งหลายที่อยู่ร่วมกัน อันนี้เหละครับเป็นสิ่งที่นำภูมิใจอย่างยิ่ง ที่มาพูดถึงครูโภกมล คิมทอง

ชีวิตเรานี้ต้องเป็นอิสระให้ได้

ครูโภกมล คิมทอง มีคุณลักษณะห้าประการ ซึ่งเป็นหน้าที่ที่เราทั้งหลายต้องสรรเสริญและเข้าใจเป็นอย่างยิ่ง ลักษณะห้าประการนี้มาจากการสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คือมาจากคำว่า “สารานីยธรรม” ซึ่งท่านได้รับการยกย่องจากประชาชนจนกระทั่งในปัจจุบันนี้ ว่าท่านเป็นบุคคลผู้แพร่การรำลึกถึง ท่านเป็นบุคคลผู้แพร่การรำลึกถึงเป็นอันดับแรก จะนั้นประการแรกท่านจึงเป็น “สารานីยะ” คือ บุคคลผู้แพร่การรำลึกถึง ประการที่สอง ท่านเป็นบุคคลผู้ได้รับความเคารพนับถือ ท่านเป็นครู ท่านได้รับความนับถือ เราเรียกว่าท่านมี “คุกร” คือบุคคลผู้ได้รับการนับถือ being respectable ประการต่อไป ท่านเป็นบุคคลผู้ให้ความสงบเคราะห์ต่อสังคม ดังที่ได้เห็นว่าท่านเป็นครูอยู่ที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี และประการสุดท้าย ท่านเป็นบุคคลผู้นำมาซึ่งความสามัคคี ความสามัคคีซึ่งเป็นเรื่องที่ใหญ่ยิ่งมาก บ้านเมืองเราที่ได้รับความทุกข์ยากกันมาในปัจจุบันนี้ เพราะเราขาดความสามัคคี ทำไม่เราถึงขาดความสามัคคี เพราะเราเห็นแก่ตัว

พระฉะนั้น อาจารย์หรือครูโภกมล ซึ่งได้ทำหน้าที่ของท่านอย่างดีที่สุดมา ได้รับการยกย่องห้าประการตามที่กรรมได้กราบเรียนแล้วเมื่อสักครู่ นอกเหนือนั้นแล้ว ท่านยังเป็นผู้มีความกตัญญูตัวที่ต่อสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นอย่างยิ่ง ท่านมีความกตัญญู มีความสำนึก และมี

ความกตเวที่ที่จะแสดงออกต่อผู้มีพระคุณด้วยการกระทำ “ไม่ใช่ด้วยความสุข แต่ด้วยปฏิบัติบูชา” ตามที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เคยสอนให้พวกราได้รู้ ๓ ประการ ประการที่หนึ่งก็คือ ต้องเสริมสร้างสิ่งดีงาม ที่เราเรียกว่า “กุศลกรรมสิบประการ” อันเนื่องมาจาก การกระทำการทำทางกายสามประการ การกระทำการวาจาสี่ประการ และทางใจอีกสามประการ และในเวลาเดียวกัน ท่านก็สอนให้เราลด “อกุศลกรรมสิบประการ” ซึ่งตรงกันข้ามกับที่เราพูดมาเมื่อสักครู่ ประการที่สาม พระพุทธเจ้าได้สอนให้เราล้ำนึกว่า ในโลกนี้ไม่มีใครอีกแล้วที่จะช่วยเราได้ยิ่งกว่าตัวเราเอง พระองค์ทรงสอนว่า ตนนั้นเป็นที่พึงแห่งตน ไม่มีอะไรในโลกนี้อีกแล้วที่จะช่วยเราได้ นอกจากตัวเราเอง

การที่ท่านเกิดมาเป็นมนุษยนั้น ท่านจะต้องมีจิตใจที่สูง “มน” แปลว่า “ใจ” “อุปนิษัท” แปลว่า “สูง” จิตใจที่สูงที่รู้จักคุณของผู้ให้อุปการะเรา และจิตใจที่สูงที่จะต้องกระทำการตอบแทนพระคุณอันนั้น ด้วยสิ่งที่เรียกว่า “ปฏิบัติบูชา” ซึ่งเป็นเรื่องที่บ้านเมืองของเราขาดมาก ฉะนั้น จากที่ท่านสังสอนเรา แล้วเรารอยู่เป็นคนไทยได้จนถึงปัจจุบันนี้ ก็เพราะว่าเรามีความกตัญญู ประเทศไทยที่รอดมาได้ ที่เป็นอิสรภาพ ๗๐๐ กว่าปีนั้น เพราะคนไทยมีความกตัญญู กตัญญูต่อผืนแผ่นดินอันนี้ และกตัญญูต่อผู้นำประเทศของเรา เพราะฉะนั้นเรารึงอยู่มาได้ด้วยความกตัญญู เราเป็นชาติเดียวที่ไม่ได้เลี้ยงอิสรภาพให้ใคร เพราะเรามีความกตัญญูต่อแผ่นดินนี้ เราจะต้องรักษาแผ่นดินนี้ไว้ให้ได้ เราจะไม่ยอมให้ใครเข้ามาน้องจากเราได้ รับการสังสอนว่า เรามีธรรมวินัยซึ่งเรากุมใจ และในขณะเดียวกันเราก็มีโญนิสมนสิการ การทบทวนด้วยปัญญาของเรา ว่าจะทำอย่างไรดีหนอจึงจะทำให้เราเป็นชาติไทย เรามีความภูมิใจเหลือเกินในคำว่าชาติไทย ชาติไทยแปลว่าอิสระ ชีวิตเราที่ต้องเป็นอิสระให้ได้ ตราบใดที่เราเป็นอิสระ ตราบนั้นเราจะเห็นธรรม ที่เราต้องวุ่นวายขนาดนี้ เพราะเราไม่ได้เป็นอิสระ เพราะฉะนั้นขอให้ท่านหงหงลายลงช่วยกันสร้างความเป็นอิสระให้ได้ ดังที่

อาจารย์ประเวศกล่าวเมื่อสักครู่ ต้องเป็นอิสรภาพจากทุกอย่าง หรือที่อาจารย์ สลักงาชณ์ท่านมีนามสกุลว่า คิวรักกษ์ “คิวะ” แปลว่า อิสระ อิสร้อย่างยิ่ง ที่เราเป็นพระอรหันต์ ก็ เพราะเราเป็นอิสระ

พระพุทธเจ้าได้สอนเรารื่องอริยสัจสี่ เราแปล “อริยสัจสี่” มาจาก คำว่า “เจริญรุ่งเรือง” คือเมืองนั้นเอง แต่พระองค์ค่อยากจะเตือนเราว่า เรา นี่แหละเป็นตัวร้ายที่ทำให้เราเป็นคนดีหรือไม่ดี ไม่ใช่คนอื่นเลย พระองค์ จึงเตือนเราว่า เรามีศัตรูที่คือตัวเราเอง ถึงได้เรียกว่า “อริ” คือ “ศัตรู” ศัตรู ของเราก็คือตัวเรา ไม่ใช่คนอื่นเลย เราอยากจะทำกุศลกรรมก็ เพราะตัวเรา เราอยากจะทำอกุศลกรรมก็ เพราะตัวเรา เราไม่ช่วยคนอื่นก็ เพราะว่าเรา เห็นแก่ตัว เพราะฉะนั้น ทำอย่างไรจะหลุดพ้นจากพันธนาการที่ค้อยบีบ บังคับเรา ยังไงจะขอยกโทษพุทธที่เราต้องการ

ปฏิสนธิวิญญาณ : พลังงานแห่งอุดมคติ

อาจารย์โภมล คิมทอง เกิดเมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๔๙ เป็นปีที่ใหญ่ยิ่งมาก ในปีนั้นเมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๔๙ เราได้เสียพระเจ้าแผ่นดินของเราไป เราเกิดความเข้าใจผิดกัน ว่าวุ่นไปหมด ถึงสาเหตุที่ทำให้พระองค์ต้องจากเราไป ซึ่งต่อมาเราก็พยายามค้นหาและ ก็เป็นที่เข้าใจกัน จนกระทั่งในปัจจุบันนี้ อาจารย์โภมลเกิดเมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙ เพียงหนึ่งเดือนกับก้าววันก่อนวันที่ ๕ กรกฎาคม ซึ่งส่ง ผลให้สังคมของเราได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก เพราะฉะนั้นขอให้เราได้ พยายามนึกถึงวันนั้น

ตามธรรมเนียมไทยเรา ครูโภมลเกิดในวันที่ ๑ มิถุนายน หรือวันที่ ๑ เดือน ๖ แรก ๒ ค่ำ เราจะมีความภูมิใจว่า เราเป็นชาติที่ไม่ได้เชื้อสาย ไปหมด เราไม่ของเราเองที่เกิดขึ้นในบ้านเมืองเรา ซึ่งเราจะต้องรักษาไว้ให้ได้ เมื่อท่านเกิดนั้นท่านอยู่จังหวัดสุโขทัย เป็นคนสุโขทัย คำว่า “สุโขทัย”

เปลว “ใจสบายน์” ใจสบายนั้นถึงได้ตั้งเมืองสุโขทัยขึ้นมา ความจริง เมื่อ ๓๐๐ ปีก่อนหน้านั้นหรือในปี พ.ศ. ๑๓๐๐ เราก็มีเมืองเมืองหนึ่ง ที่เรียกว่า เมืองเชียงแสน เรายังพมาจากยุนนานเข้ามาตั้งเมืองที่เราเรียกว่า “เชียงแสน” เพราะเหตุว่าเราอพยพคนมาหนึ่งแสนคน พอมารถึงสุโขทัย เราก็ชนคนที่เคยอยู่ที่นี่มาก่อน แล้วมันก็เป็นเมืองที่มีความเจริญรุ่งเรือง ก็เรียกว่า “สุโขทัย” คือ เมืองแห่งความสุขของมนุษย์ พอมารถึงอยุธยาเรา บอกว่า เราจะไม่มีสังคม “อะ” เปลว “ไม่มี” “ยุทธ” เปลว “สังคม” และเราก็เลี้ยงไปสองครั้งแล้ว เรื่องการที่เราไม่มีสังคม มาถึงในปัจจุบันนี้ เราก็เป็นเมืองของ “ออมร” ออมรัตนโกสินทร์ เปลวอะไร เปลว “ไม่ตาย” เพราะฉะนั้น เราทั้งหลายจะต้องพยายามอย่างไรให้มันชื่อว่าเรา “ไม่ตาย” เราชنانสิ่งที่มาบังดับให้เราหลุดพ้นออกจากได้ นั่นก็คือ ความไม่ตายนั้นเอง เพราะจิตวิญญาณเรายังเหลืออยู่

จิตวิญญาณคืออะไร จิตวิญญาณคือพลังงาน ร่างกายเราประกอบด้วยกาย และประกอบด้วยจิต นอกจากนั้น เรายังมีสิ่งหนึ่งซึ่งเรามองไม่เห็น สิ่งนั้นคือพลังงาน อุดมคติเป็นพลังงาน เป็นพลังงานที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่ ปฏิสนธิวิญญาณ ท่านทั้งหลายที่สนใจเรื่องปฏิจจสมุปบาท ๑๒ ข้อให้ไปทบทวนดูทั้ง ๑๒ ข้อนี้ ในข้อแรกก็คือ “อวิชชา” ความไม่รู้เป็นบิดามารดา ทำให้เกิดสังขาร สังขารตัวนั้นคือสิ่งที่ประกอบขึ้นด้วยสองอย่าง ซึ่งถ้าจะให้เข้าใจดีขึ้นนั้นก็เปลว ของที่เกิดขึ้นนั้นมันเป็น compound มันไม่ใช่ singularity และคำว่าสังขารตัวนี้ ไม่ใช่เป็นสังขาร รูป นาม สัญญา สังขาร แต่เป็นสิ่งที่ประกอบขึ้นจากสองอย่างด้วยกัน คือสิ่งที่เราเรียกว่า สังขาร และหลังจากที่เกิดสังขารแล้ว เราจะต้องมีสิ่งหนึ่งที่เป็นพลังงานที่ทำให้เรา อยู่ได้ สิ่งนั้นเราระบุว่า “ปฏิสนธิวิญญาณ” เพราะฉะนั้น อุดมการณ์ที่จะเกิดขึ้นในสังขารในปฏิจจสมุปบาทได้ จะต้องอาศัยวิญญาณตัวนี้ วิญญาณ ตัวนี้คือพลังงาน ถ้าเบรียบเทียบให้หันดูเดี่ยวนี้ก็คือว่า ท่านมีคอมพิวเตอร์ ท่านมีโปรแกรมใส่เข้าไป แต่คอมพิวเตอร์กับโปรแกรมจะไม่สามารถทำอะไร

ได้เลย นอกจจากท่านจะต้องเลี้ยงปลักเข้าไปให้มีพลังงาน ฉันได้ก็ฉันนั้น

บันทึกสัจธรรมกับสี พ ของครูโภมล

อาจารย์โภมลเกิดในสุโขทัย ซึ่งเป็นเมืองที่พ่อแม่บิดามารดาอยู่กัน อย่างสุขสบาย ในนามีปลา ในนามีข้า แล้วเราจะเอาอะไรอีก ชีวิตมันก็มีเพียงเท่านี้เองที่เราจะต้องการ แต่ท่านได้ออกจากสุโขทัยมาอยู่ที่อำเภอ บ้านหมี่ จังหวัดลบุรี ซึ่งถ้าท่านทั้งหลายเคยไปเที่ยว ก็คงรู้แล้วว่าที่นั่น เป็นที่สังคม เป็นที่ทำการค้า เป็นที่มนุษย์ต้องการเราเปรียบชั้นกันและกัน อาจารย์โภมลไม่เข้าใจว่า เมื่อขณะที่อยู่สุโขทัยมีแต่เอื้อเพื่อเพื่อแผ่กันทั้งนั้น แต่พอมาถึงเมืองใหม่ที่เต็มไปด้วยการค้าและการแข่งขัน มันทำให้ชีวิตของ ท่านเปลี่ยนแปลงไปทันที อย่างที่กระผมทราบเรียนให้ทราบว่า คนไข้ที่เป็นโรคคอพอกที่ภาคเหนือ ตราบใดที่เข้ายังอยู่ในหมู่บ้านคอพอกของเข้า เข้าจะไม่เป็นโรคที่เรียกว่า คอพอกเป็นพิเศษ แต่พอเข้าอพยพมาอยู่ริมถนน ได้เห็นการแข่งขันเอรัดอาเปรียบกันแล้ว โรคคอพอกธรรมดารากลายเป็นโรค คอพอกเป็นพิษทันที ฉันได้ก็ฉันนั้น อาจารย์โภมลก็มาเห็นถึงความไม่เป็น มิตร ไม่เอื้อเพื่อเพื่อแผ่กัน เห็นถึงการแข่งขัน แย่งชิง และอาเปรียบชั้น กันและกัน

อาจารย์โภมลได้เขียนไว้ในบันทึกของท่านว่า ท่านได้พบตัว พ พาน สีตัวด้วยกัน ตัวแรกท่านพบว่า มนุษย์เกิดมาต้องพึงซึ่งกันและกัน ประการ ที่สองท่านบอกว่า เมื่อพึงกันแล้ว จะต้องพงกัน ประการที่สามเมื่อพงกัน แล้วก็จะกลับเป็นเพื่อนกัน เมื่อเป็นเพื่อนกันแล้วก็จะมี พ ตัวที่สี คือต้อง ออกจากกัน เด็กขนาดนั้น ยังมีความรู้สึกว่าชีวิตประกอบขึ้นด้วยสี พ คือ ต้องพิงกัน ต้องช่วยกัน ตั้งแม่น้ำที่จังหวัดพะ夷า มีแม่น้ำที่เรียกว่า แม่น้ำอิง ก็เดียวกับอิงกัน เนื่องจากพ่อขุนรามคำแหง พ่อขุนเมืองราย และ พ่อขุนกำเมืองของเมืองพะ夷า ได้มาสถาบันกัน เข้ามาหลังอิงกัน ก็เลยเรียก

ว่าແມ່ນໜ້າອີງ ເພຣະະນັ້ນອາຈາຣຍ໌ໂກມລົກ໌ໄດ້ພັບເຫັນວ່າ ຕ້ອງມີການພິກັນກ່ອນແລ້ວຕ່ອມາຈຶ່ງມີກາຮັບປັບ ພບວ່າມໝູ່ຍົມຄອຍຈະເອເປີຣີບື້ງກັນແລະກັນອູ່ ຕລອດເວລາ ເພຣະມໝູ່ຍົມມີຕັນຫາ ມີຮາຄະ ແລະໃນທີ່ສຸດກີ່ໄດ້ເປັນເພື່ອນກັນ ເມື່ອມີເພື່ອນເລົ່າຈະຮີຍບ້ອຍ ກົດ້ອງຈາກກັນ ສມດັ່ງທີ່ພຣະລັມມາລັມພຸຖທີ່ໄດ້ ກລາວໃນໄຕຣສິກຂາວ່າ ຂົວຕັນໜັ້ນເປັນອົນຈັງ ຂົວຕັນໜັ້ນເປັນທຸກໆໆ ຂົວຕັນໜັ້ນໄມ້ມີຕັວຕົນ ອາຈາຣຍ໌ໂກມລເຍົາມາມອງເຫັນແລ້ວວ່າ ມັນເກີດມີຕັວຕົນ ມັນເກີດມີກາຮັບປັບຢ່າງຍິ່ງ ມັນເກີດມີກາຮັບເອරັດເອເປີຣີບັນ ມັນເກີດມີກາຮັບແກ່ແຍ່ງທ່າລາຍຊື່ງກັນແລະກັນ

ເພຣະະນັ້ນ ທ່ານຜູ້ນີ້ ເມື່ອໄປເຮັດວຽກທີ່ໄວ້ເຮັດວຽກສະຫຼຸບສະຫຼັບສະຫຼຸບ ແລະຕ່ອມາເມື່ອເຂົ້າເຮັດວຽກທີ່ຈຸ່າພາລົງກຣົນມໍາຫວັດຍາລັຍ ທ່ານໄດ້ເຫັນຄວາມແຕກຕ່າງໆ ເລົານີ້ ສມກັບທີ່ທ່ານໄດ້ພູດວ່າ ພິງ ພບ ເພື່ອນ ແລ້ວກີ່ພຣາກ ອັນນີ້ເປັນສັຈອຣມ ທ່ານຈຶ່ງໄດ້ມີຄວາມຮູ້ສຶກເມື່ອໄປເຮັດວຽກຄະໂຄຣະສຕຣ ຈຸ່າພາ ເມື່ອ ພ.ສ. ແລ້ວໜີ່ ທ່ານໄປເຮັດວຽກທີ່ນີ້ ແລ້ວໄດ້ເຫັນຄວາມເຫຼື່ອມລຳຕໍ່ສູງກັນນາມາກາມ ໄດ້ເຫັນກາຮັບປັບ ໄດ້ເຫັນຄວາມໄມ້ເທົ່າເທິຍມອງສັງຄົມ ທ່ານໄມ້ເມື່ອເປັນມໝູ່ຍົມ ແລະກັນທ່ານໄມ້ທຳໄຫ້ເກີດກາຮັບປັບແກ່ກັນອ່າຍ່ານີ້ ອຍ່າງນີ້ໄມ້ຢູ່ຕົ້ນອຣມ ກາຮັບປັບໂຄຣົງ ມີຄວາມຮູ້ສຶກນີ້ ມັນເກີດຂຶ້ນມາເມື່ອ...ປະການໂທ່າງ ດຸຜົນພົວດຸຜົນແມ່ທ່ານທ່ານໄໝໃຫ້ທີ່ຕົກມາຈາກມາດາຂອງທ່ານຕ້ອງຜສມກັບສເບີຣົມທີ່ມີຈຳນວນໜຶ່ງໃນທຸກສັບລ້ານຕ້ວ່າ ທ້ອງບານຄົນອາຈະໜຶ່ງໃນຮ້ອຍລ້ານຕ້ວ່າ ທີ່ມາຜສມກັບໄຊ້ອັນນີ້ ຈະເຫັນວ່າພ່ອແມ່ທ້ອງເດີຍກັນ ແຕ່ມີລູກຄນໜຶ່ງທີ່ເປັນຜູ້ນໍາທີ່ມີລັກບັນຍະໄໝເໝື່ອນ ດັນອື່ນທັງສິ້ນ ຕ້ວອຍ່າງນີ້ ພມອຍຈະຍົກຍ່ອງອາຈາຣຍ໌ປະເວລ ແກ້າມີພື້ນອົງອູ່ຫລາຍຄົນ ແຕ່ພື້ນ້ອງເຂົ້າໄມ້ເໝື່ອນອາຈາຣຍ໌ປະເວລເລຍ ເພຣະວ່າຕອນທີ່ເກີດຂຶ້ນນີ້ ປົງລົບເວົ້າຈະວົງມາ ມັນມີອູ່ຕົວເດີຍວ່າເຂົ້າໄປຜສມກັບໄຊ້ນີ້ໄດ້ອັນນີ້ຄື້ອງຄວາມແຕກຕ່າງໆ ແຕ່ເຮົາໄມ້ຄວາມເອົາຄວາມແຕກຕ່າງໆນັ້ນມາເປັນສມັບຕິຂອງເຮົາ ເຮົາຄວາຣໃຊ້ຄວາມແຕກຕ່າງໆນັ້ນໃຫ້ເກີດປະໂຍ້ຍົນກັບມໝູ່ຍົມ

เด็กคนนี้ไม่เหมือนกับเด็กคนอื่น

พระฉะนั้น ครูโภมลึงมีคุณลักษณะ ซึ่งครูที่สอนภาษาไทยให้ท่านในตอนนั้นบอกว่า เด็กคนนี้มีลักษณะที่มีความรู้สึกอย่างไร คิดอย่างไร แสดงออกมากอย่างนั้น พูดด้วยความเป็นจริง และมีความกล้าหาญ แสดงออกซึ่งความรักชาติรักบ้านเมือง และมีความรักสังคมอย่างที่ไม่เคยเห็นในเด็กคนอื่นมาก่อน เมื่อสมัยผมเป็นนักเรียนแพทย์อยู่ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขณะนั้นเพิ่งก่อตั้งได้เพียง ๑๒ ปีเท่านั้น เราเมื่อก็จะ และเวลาเราไปเรียน เราเดินไป เพราะในถนนพญาไทไม่มีรถสักคันเดียว เราเดินไป ทุกอย่างเหมือนกันหมด แต่พอมากถึงสมัย ๒๕๐๙ เราเมื่อความศรีวิไล เรามีความเจริญขึ้น เรามีรถยนต์เยอะไปหมด บริเวณที่มีคนเดียวเป็นป้าjamจริงเมื่อก่อนนี้ มังกรลายเป็นคณะต่างๆ ไปหมด แล้วแต่ละคณะ ก็พยายามจะรักษาความเป็นคณะของตนไว้ให้ได้ โดยไม่มีการเผื่อแผ่ โคตรจะเป็นอย่างไรก็ตาม ฉันต้องเป็นที่หนึ่ง ให้ใหญ่ดีที่สุด ซึ่งทางจิตวิทยาเรียกว่าเขามีความสำนึกรัก อันนี้ทุกคนรวมทั้งกระผมด้วย คือมีอารมณ์ที่เรียกว่า ต้องเป็นใหญ่ในแต่เดิน หรือ Megalomania อย่างจะเป็น ซึ่งอันนี้ เป็นเรื่องธรรมชาติที่คนทุกคนมี กระผมก็เป็นอย่างนั้นเหมือนกัน คืออย่างจะใหญ่ อันนี้เป็นอารมณ์ที่เกิดขึ้น

แล้วอาจารย์วิมลก็ได้ดูเด็กคนนี้ว่า “แ hem เด็กคนนี้ไม่เหมือนกับเด็กอื่นเลย มีความมานะมากับนั้น อย่างจะทำอะไรเพื่อสังคมอย่างเต็มที่ที่เดียว” และท่านก็ได้ทำอย่างนั้นจริง ๆ ด้วยความมานะมากับนั้น ด้วยความเสียสละจริง ๆ จนกระทั่งเมื่อท่านสำเร็จเป็นครู “ครู” ครู แปลว่า “หนัก” ครูก็ เมื่อสักครู่เป็นที่เคารพนับถือ ขณะนี้เราหาครูได้ยากมาก ครูจะต้องติดตามเด็กคนนี้มาตั้งแต่เป็นลูกศิษย์ของตน จนกระทั่งในวันนี้ก็ยังต้องติดตามลูกศิษย์ของตัวอยู่ นั้นแหล่คือความเป็นครู ครูโภมลึงอุดมคติแรงกล้าเรื่องการเป็นครู ท่านพยายามอย่างยิ่งที่จะออกไปช่วยเหลือพื่น้องประชาชน

เมื่อท่านสำเร็จจากมาแล้ว ท่านก็อยากจะออกไปปฏิบัติงานให้กับประชาชน เพราะตอนนั้นมีผู้ดีคนหนึ่งที่อยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความปรารถนาอยากรู้ว่ามีคนไปที่นั่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งก็มีผู้ที่ปรารถนาจะออกค่ายตอนนั้นอาจารย์โภมลอยู่ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ ก็มีความตื่นเต้นเรื่องการออกค่ายอยู่แล้ว ตอนนั้นท่านอาจารย์ป่วยอยู่ที่ธรรม-ศาสตร์ ก็ออกค่ายมาแล้ว

ประเทศไทยไม่มีแต่คณครรภ์ปชช.. คนที่ไม่ครรภ์ปชช.ก็มีอยู่

เมื่อคราวที่ต้องรายงานต่อสมเด็จพระราชนิมามากาเรเตแห่งประเทศไทย เดنمาร์ก แทนที่กระผมจะไปอ่านเรื่องที่เข้าเยี่ยนให้กระผมอ่าน เรื่องมูลนิธิที่กระผมเป็นประธานาธิบดี กระผมได้กราบเรียนขอพระราชทานถูมตว่าให้กระผมได้พูดด้วยหัวใจต่อสมเด็จพระราชนิมีได้เหมือนทรงอนุญาต ผมก็ได้พูดถึงศพพิธารธรรมสิบประการ ซึ่งฝรั่งหรือใคร ๆ ที่เห็นเขางบ่นอยู่เสมอว่าประเทศไทยนั้นคณครรภ์ปชช.สูงมาก ผมอยากรู้ให้เห็นว่าในการที่เป็นพระเจ้าแผ่นดินในประเทศไทยได้นั้นจะต้องมีหลักสิบประการ หนึ่ง จะต้องรู้จักชาติ จะให้มี donation ส่อง จะต้องรู้จักศรีสุคิต อายุangน้อยศรีสุคิตห้า สาม จะต้องรู้จัก sacrifice (เลี้ยงสละ) ลี ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต honesty ห้า ต้องมีความอ่อนโยน มหั铮 (ประการที่สี่นี้ ผมยืนยันให้เข้าทราบว่า ได้ไปอ่านหนังสือของลอร์ด เอ็คตัน ซึ่งอาจารย์ ส.ศิริภักข์ ท่านเขียนไว้ในหนังสือเล่มใหม่นี้ ลอร์ด เอ็คตันได้บอกรว่า Power tends to corruption, absolute power corrupts absolutely. เพราะฉะนั้นการที่จะมาเป็นพระเจ้าแผ่นดินในประเทศไทยได้นั้น เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญที่สุด จะต้องไม่มีคณครรภ์ปชช. หาก ต้องควบคุมตัวเองได้ เรียกว่า self-control เจ็ด ต้องมีอิกรอบ ต้องไม่มี anger แปด ต้องไม่มีความรุนแรง อดิగสา เก้า ต้องอดทน มีขันติ ความอดทนคือ tolerance ที่เราจะต้องมี และสุดท้าย อวิรชนฯ แปลเป็น

ภาษาอังกฤษว่า non-deviation to righteousness อะไรที่ถูกต้อง ต้องรักษาความถูกต้องนั้นไว้ให้ได้ในฐานะที่เราเป็นหัวหน้าคน อันนี้เป็นสิ่งที่ผู้กราบบังคมทูลสมเด็จพระราชนีเดนมาร์กในวันนั้น

กระผมเสียใจ เลียว่าประเทศของผู้มีนั้นได้รับการยกย่องว่ามีคอร์รัปชันสูงมาก วันนั้นหนังสือพิมพ์ลงข่าวให้ท่านเห็นแล้ว ผู้มีเสียใจมาก ผู้มีเป็นที่ต้องกราบบังคมทูลพระเจ้าแผ่นดินของประเทศอื่นว่า ประเทศเที่ยงเมืองมีแต่คนคอร์รัปชัน คนที่ไม่คอร์รัปชันก็มีอยู่ ขอให้ทรงเข้าพระทัยนี้และครับคือสิ่งที่อาจารย์โภกมลของเรารู้ได้ทำหน้าที่นี้อย่างน่าสรรเสริญ ทางพยายามสร้างโรงเรียนขึ้นมาได้ และได้โปรดโรงเรียนเมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๓๓ ทำนุญมิ่งมาภาวดีได้สร้างโรงเรียนขึ้นมาด้วยน้ำมือของตนเอง และโรงเรียนนี้จะเป็นโรงเรียนสำหรับนักคลื่นละเวงบ้านนั้น ว่าเขาต้องการอะไร ใจให้ลูกเข้าเป็นอย่างไรเขาก็จะได้อย่างนั้น ไม่ใช่เรามานั่งคับว่าต้องเรียนอย่างนั้นอย่างนี้เพื่อรับใช้คนนั่นคนนี้ ไม่ใช่ ยังดับแรกเข้าต้องรับใช้สังคมอย่างเขา ก่อน รับใช้บิดามารดาและครอบครัวของเขาก่อน ซึ่งเป็นสิ่งที่เขาก็ต้องเรียนมา ไม่ใช่ไปรับใช้คนอื่นเขา เชาต้องรับใช้พ่อแม่ พี่น้อง สังคมของเขาก่อน เพราะฉะนั้นเขาได้ทำสิ่งดีที่สุดแล้วในชีวิตของเขานั้น

อุดมคติของเขายังอยู่

แต่แล้ว เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ เขายังได้จากการไปประเทศไทย มีภารกิจในการสอนเด็กนักเรียนไทย แต่พลังงานของเขามีอุดมคติของเขานั้นยังคงอยู่จนเดียวันนี้ ยังผ่องแพร์ให้พากเรานั่งอยู่นี้และไม่ได้นั่งอยู่ที่นั้น ถ้าไม่ได้ พลังงานนั้นเป็นเหมือนพลังอันนั้นแล้ว เราคงจะไม่มานั่งพังกันอยู่ได้ถึงปัจจุบัน พระองค์นั้นขอให้พากเราได้รำลึกถึงว่า ทำอย่างไรหนอที่เราจะช่วยกันสร้าง "สันติ" ที่ต่อเนื่องของอุดมการณ์อันนี้ของครูโภกมลไว้ให้ได้ ไว้ให้ได้ ไว้ให้ได้ อุดมการณ์นี้มันอยู่ในมือของท่านทั้งหลายแล้ว ถ้าท่านปล่อยทิ้ง

มันก็หมดไป ถ้าท่านกำมันไว้ มันจะอยู่ต่อไปกับพากเราโดยไม่มีวันสิ้นสุด และจะเป็นตัวอย่าง เป็นพลังให้กับคนรุ่นหลังต่อไปข้างหน้า เพราะฉะนั้น อันนี้แหล่งครับเป็นอุดมการณ์ที่ท่านได้ทำให้เราแล้ว และเราจะพยายามร่วมกันเพื่อรักษาไว้

หลังจากนั้นแล้วก็มีคามาถามว่า เป็นพระเจตุฯ ได ผู้มีเจตนาดี มีอุดมคติดี จึงต้องตายอย่างนั้นได้ คริสต์ศาสนานบกกว่า Those whom God love, die young. คริสต์เตียนเข้าบกกว่าคนที่ตายดังแต่อายุยังน้อยนั้นพระพระเจ้ารักเป็นพิเศษ แต่ของเรานี่เราไม่ได้นึกอย่างนั้น เราที่ก้าวอย่างไร ลองหันกลับไปดูของท่านหลวงวิจิตรวาทการ ท่านหลวงวิจิตรวาทการเคย ส่งการดีให้กับคนที่ท่านรู้จักในสมัยนั้น ในวันปีใหม่ ท่านได้เขียนไว้ว่า "อันที่จริงคนเขายากเห็นเราทำดี แต่เราเดินชนบทที่เขามั่นไส้ ทำดีได้แต่อย่าเดินจะเป็นภัย เพราะไม่มีใครยกเห็นเราเดินเกิน" นี้เป็นสิ่งที่เราควรจะได้เน้นถึง นึกถึงความเป็นธรรมชาติของมนุษย์บุญชุณ

และลองหันกลับไปดูทางพุทธศาสนาของเรabant พุทธศาสนาบกกว่า เรามีเจตนาที่เป็นสาเหตุของกรรม เราได้ยกย่ององคุลีมาลซึ่งได้ช่าคนมา ๙๙๙ คน แต่องคุลีมาลมีได้ตั้งใจ องคุลีมาลถูกครุฑ์หลอก เพราะลูกศิษย์ ทั้งหลายที่อยู่กับครุฑ์ขององคุลีมาลนั้นเกลียดองคุลีมาล เพราะเวลาเลิกเรียน แล้วองคุลีมาลจะไปนวดครุฑ์ ไอลูกศิษย์ก็ซักเขม่น เวลาครุฑ์ไม่มีอยู่ กลับมากิ่กระซิบครุฑ์ว่า เมื่อตอนครุฑ์ไม่มีอยู่ ไอลองคุลีมาลไปตีท้ายครัวครุฑ์ ครุฑ์โกรธมาก แต่ครุฑ์ทำลายไม่ได้ ด้วยความรู้สึกของความเป็นครุฑ์ ครุฑ์จึงไปบอกองคุลีมาล ว่าให้ไปอาณิวัติมาลักษพันหน้าสิ แล้วฉันจะบอกเคล็ดลับการเป็นครุฑ์ให้ เคล็ดลับความสำเร็จในการศึกษาให้เจ้า องคุลีมาลไม่ได้ตั้งใจจะฆ่าคนเลย แต่ด้วยความกดดันถูกตัวที่ต่อครุฑ์ที่บอกว่าให้ไปอาณิวัติมาลนี้พันนี้ว่า แล้ววันหนึ่งก็พบว่าจะพยายามสร้างวีรกรรมสุดท้าย จะฆ่าพระพุทธองค์ แต่วิ่งตามเท่าไรก็ไม่ทัน องคุลีมาลตะโภนว่าหยุดก่อน หยุดก่อน ท่านก็หันกลับมาบกกว่า ท่านหยุดแล้ว เชือต่างหากไม่หยุด ถ้าเป็นกรณีก็ไม่เข้าใจ

แต่เพอญเป็นองคุลีมาลซึ่งมีความปริสุทธิ์ของจิตอย่างยิ่ง เข้าใจทันทีว่า อะไรคืออะไร เพราะฉะนั้นองคุลีมาลจึงได้รับการยกย่องในบทสวัสดิ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นบทขององคุลีมาล ทางพุทธศาสนาถือว่า เจตนาคืออาหารของกรรม ปฏิสนธิวิญญาณเป็นอาหารของนามรูป ถ้านามรูปขาดปฏิสนธิวิญญาณ เมื่อไร นามรูปนั้นก็เป็นเศษ เพราะฉะนั้นนามรูปจะต้องอาศัยปฏิสนธิ วิญญาณเป็นหัวใจสำคัญมาก ในการที่มนุษย์จะมีอุดมคติได้นั้น มันขึ้นมา ตอนที่ใช่ผสมกับสเปร์ม ตัวหนึ่งใน hak สิบล้าน หรือตัวหนึ่งในร้อยล้าน ก็แล้วแต่ อันนี้ครับ ดีความไม่เหมือนกัน เพราะฉะนั้นองคุลีมาลถึงได้รับ การยกย่อง และก็เป็นบทสวัสดิอย่างที่กรรมกรกราบเรียนแล้วเมื่อสักครู่ว่าเป็น เรื่องของกรรม

เหตุใดคนมีอุดมคติจึงต้องพยายามอย่างนั้น

ที่อาจารย์โภกมล คีมทองต้องเสียชีวิตวันนั้น เราก็ยังไม่รู้แน่อนว่าว่าอะไร เป็นสาเหตุที่แท้จริง ที่ว่ามาแล้วเมื่อสักครู่ทางโบราณเรอกว่าเป็นกฎแห่ง กรรม กรรมเก่า ก็เป็นสิ่งเดียวกับภารายามทำให้เจตใจเราสลายซึ่น และใน เวลาเดียวกัน สมเด็จพระสังฆราชองค์ปัจจุบันนี้ (ซึ่งเป็นคนบ้านเดียวกับท่าน อาจารย์ประเวศ และบ้านอยู่ใกล้ ๆ กันด้วย) ท่านบอกว่า การที่มนุษย์คิดดี พูดดี ทำดี เป็นพรที่นำสรเสริญมา เพราะฉะนั้นมีครูโภกมล คีมทอง คิดดี พูดดี ทำดี เหตุใดเล่นจึงมีคนไปฆ่าท่าน เป็นพระเหตุใด เป็นพระเหตุใดที่ มีคนอินเดียไปฆ่าท่านมหาตมานาถ เป็นพระเหตุใดที่คนอเมริกันไปยิง อั่งราษฎร์ ลินคอล์น ซึ่งเป็นนักประชาธิปไตยตัวยงของโลกนี้ ทำไมถึงเป็น อย่างนั้น

ทางด้านพุทธศาสนามีคำตอบ คำตอบในพุทธศาสนามาจากคำสามคำ คำที่หนึ่งคือการมีตัวตน คำที่สองคือมีมานะ คำที่สามคือทิฐิ นี้เป็นปกติ วิสัยของมนุษย์ทุกคน กรรมกรเองก็มีตัวตน มีมานะ และมีทิฐิ ตอนนั้นบ้าน

เมืองเราวุ่นวายมาก ในปี ๒๕๐๔ ก่อนที่ครูโภมล่ามจะสำเร็จการศึกษานี้ ตอนนั้นเรามีสังคมในเวียดนาม มหาอันชาเข้ามายังบ้านเราร้างแต่ ๒๕๐๔ จนกระทั่งถึง ๒๕๑๘ เข้าถึงอยู่ไป ในระยะนั้นมันวุ่นวายมากในบ้านเรา เราเมืองบุคคลที่เห็นแก่สังคม เราเมืองชนุนและสร้างความเข้าใจว่า คนนี้คือสิ่งที่เราเรียกว่าคอมมิวนิสต์ เราไม่รู้ว่าคอมมิวนิสต์คืออะไร แต่ว่า การกระทำแบบนี้ได้รับการยกย่องว่าเป็นคอมมิวนิสต์ ในประเทศอเมริกา ขณะที่กระ俣ได้เรียนอยู่นั้น กระ俣ได้เห็นวุฒิสมาชิกคนหนึ่งเป็นโรคกลัวคอมมิวนิสต์มาก เป็นโรคกลัวคอมมิวนิสต์ที่สุดเลย เพราะฉะนั้นทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำจะทำให้พยาบาลทำลายคอมมิวนิสต์ให้ได้ แล้วในขณะนั้น ก็บังเอิญเรามีม่านเหล็กเกิดขึ้นหลังสังคมโลกครั้งที่ ๒ และต่อมาเราก็มีม่านไม้เกิดขึ้น มันทำให้คนไทยเรานิวัติมากตอนนั้น มหาอันชาเป็นห่วงกลัวว่าเราจะกล้ายเป็นคอมมิวนิสต์ เพราะประเทศข้างเคียงของเราเป็นคอมมิวนิสต์ไปหมดแล้ว ตามที่เขาเรียกว่าโดมินิ แต่เราก็เป็นชาติของเรามา เพราะเรามีพระพุทธศาสนาที่ทำให้เรายืนหยัดอยู่ได้จนกระทั่งปัจจุบันนี้

พุทธศาสนาสอนว่า ปัจจัยสามตัวนี้จะทำลายปัญญาของเรา ทำให้เรามีพబอิสรภาพ ทำให้เรามีเป็นพระศิริ ทำให้เรามีเป็นพระอรหันต์ เพราะสามตัวนี้มันทำลายปัญญาของเรา ปัญญาของเราเป็นสิ่งยอดเยี่ยมที่สุด สามตัวนี้เป็นสิ่งที่ทำลายปัญญา ความมีตัวตนมันทำให้เกิดตัณหา ขึ้นมา ตัณหามีอะไรบ้าง โบราณเรียกว่า “กิเลสพันท้า ตัณหาอีกร้อยแปด” มันเยอะ พันหกร้อยแปด มันมาก มันทำลายเรามากที่เดียว การมีตัวตนคือการที่ทำให้เกิดตัณหา ตัณหานี้คือความอิจฉา อยากจะเป็นเหมือนเขา แล้วก็มีริชยา คืออยากไม่ให้เขาเป็น และประการที่สามก็คืออาฆาตเขา มีตัณหา มีอุปทาน และมีอิจฉา มีริชยาไม่อยากให้คนอื่นเป็น และมีความอาฆาตเขา นั้นเป็นตัวแรกที่ทำลายปัญญาของเรา พระพุทธศาสนาสอนว่า ไม่มีสิ่งใดยิ่งกว่าปัญญาอีกแล้ว เพราะฉะนั้นสิ่งใดที่ทำลายปัญญาของเรา นั้นเราจะมีดับอด เพาะตัวปัญญาให้เราไม่มีเราจะมีดับอดทันที เพราะ

ฉะนั้นดัวแรกก็คือการที่มีต้นทาง

ประการที่สองคือมีมานะ manganese คือฉันอยู่ที่เมืองมนามานแล้ว ทำไม่จะต้องตกไปอย่างนี้ ฉันเชื่อว่าการกระทำแบบนี้เป็นการกระทำที่เรียกว่า เป็นคอมมิวนิสต์ อาจารย์ประเวศที่ทำงานติดต่อประชาชน(กูญกล่าวหาว่า)เป็นคอมมิวนิสต์ จนมีท่านผู้ใหญ่องค์หนึ่งในพระบรมราชวงศ์บอกว่า “ถ้าคุณหมอบรรดาษเป็นคอมมิวนิสต์ ผดมต้องเป็นก่อน” ท่านผู้นั้นบอกต้องเป็นก่อน เห็นไหมว่าในการที่เข้าไม่เข้าใจเรานั้นมันเป็นอย่างไร

ประการสุดท้ายก็คือ การที่มีพิธี ทิฐิก็คือเชื้อตอนเองมาก ว่าวิธีการของตนเองนั้นเป็นยอด คนอื่นสู้ไม่ได้ เพราะฉะนั้นปัญหาทั้งสามประการ คือการมีตัวตนหรือต้นทาง การมีมานะที่พิยาภรณ์ไม่ให้คนอื่นดีขึ้นมา และ การมีพิธีทำให้เราหมัดปัญญา และทำให้คนผู้นี้ต้องเสียชีวิต ก็ เพราะครกิเพาะปุกุชนนั้นเองที่ยังมีโลเกียธรรมอยู่ ไม่เข้าถึงโลกุตรธรรม ก็ทำให้เกิดยั่นตรายอย่างนี้ เรากลัวว่ามีสาเหตุมาจากอะไรในการที่ท่านผู้นี้ต้องเสียชีวิตไป ในการที่ท่านเสียชีวิตไปนี้พระท่านไปอยู่หมู่บ้านที่สุราษฎร์ธานี หมู่บ้านนั้นเป็นหมู่บ้านที่อยู่ลึกเข้าไป ซึ่งเป็นที่ที่ไม่มีโอกาส มีความยากจน ขันแคร้นมาก แล้วก็มีคนอยู่ที่นั่นคนหนึ่งที่อาจารย์สุลักษณ์ท่านเขียนไว้ในหนังสือของท่าน เป็นเจ้าของเมือง ชื่อคุณอารี เอช เบอร์แกน ท่านผู้นี้เป็นคนหนุ่มที่มีความสนใจอย่างจะให้พวงนักเรียนรุ่นใหม่ ๆ จากมหาวิทยาลัยไปตั้งค่ายที่นั่น ท่านอยากเปิดโอกาสให้ อาจารย์โภมลไปอยู่ที่บ้านนี้ บ้านที่อยู่ในหุบเขา เรียกว่าเมืองในเข้า แล้วก็มีผู้จัดการคนนี้ที่มีความรู้สึกอย่างเดียวกันกับอาจารย์โภมล คืออย่างจะเห็น และอาจารย์โภมลก่ออุตสาห์นำคนที่อยู่ในหมู่บ้านนั้น ซึ่งเขามีวัฒนธรรมที่สูงมาก โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับหนังตะลุง อาจารย์สุลักษณ์ขณะนั้นทำงานอยู่เป็นประธานสยามสมาคม ก็ขอร้องให้อาเยอเรื่องนี้มาแสดงที่กรุงเทพฯ โดยแปลเป็นภาษาอังกฤษให้ด้วย ฝรั่งช่วยใจกันมาก นี่ก็เป็นผลงานของบุคคลทั้งหลายแหล่เหล่านี้ที่อุตสาห์ช่วยกันมา

เบอร์แคน : พิ้ง พบ เพื่อน พระ

บังเอญคำว่า “เบอร์ริเกน” กระทำใบอนุญาตหนึ่ง เพราะเหตุว่าเมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๘๔ ญี่ปุ่นได้ขึ้นประท้วงไทย และตอนนั้น เราก็ยอมเข้า เพราะว่าอำนาจของเขามาอยู่ในอินโดจีนแล้ว เมื่อ พ.ศ. ๒๕๘๓ กองทัพไทยเราก็ตีเข้าไปเพื่อได้ดินแดนที่เราเสียไปคราวนั้นกลับคืนมา ก็ด้วยความช่วยเหลือของชาเรา ระบบที่เราต้องนั้นใน พ.ศ. ๒๕๘๓ กองทัพไทยรบเพียง ๑๑ วันเท่านั้น ก็เก็บถังไชง่อนแล้ว ญี่ปุ่นที่เข้าอยู่ที่นั้น เขารู้สึกว่า ถ้าเราไปถังไชง่อนแล้วมันจะมีเรื่อง ก็เลยไปเจรจาให้เราตกลงกันสืบ เราก็ได้ดินแดนตรงนั้นกลับคืนมา

วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๔ ญี่ปุ่นขึ้น พากมิชั้นnaireต่าง ๆ ที่อยู่ในกรุงเทพฯ และหัวเมืองต่าง ๆ โดยเฉพาะมิชั้นnaireที่อยู่ทางเหนือทั้ง ๕-๖ จังหวัด จังหวัดทางภาคเหนือทั้งหมด ทางพิษณุโลก ทางนครศรีธรรมราช และที่ตั้ง มีพากมิชั้นnaireอเมริกันมาอยู่ตั้งแต่สมัยมนามาแล้ว ตั้งแต่คริสต์ศักราช ๑๗๓๕ มีพากฝรั่งมาอยู่แล้ว เช่น หมอบรัดเลย์ อะไรต่าง ๆ ที่นี่พกนี้เมื่อญี่ปุ่นขึ้น เข้าก็จะหนีออกจากทางเชียงใหม่ แต่อกไม่ได้ เพราะเชียงใหม่ไม่มีทางติดต่อไปที่เชียงตุง ตอนนั้นกระเพราหารอยู่ที่เชียงราย บริเวณแคว้นนั้นผลรู้จักดีมาก ผู้ได้เข้าไปเที่ยวในเมืองเชมรัฐ ที่เรียกว่าเชียงตุง (เชียงแปลว่าเมือง ถูกก็คืออันนี้ที่ทำให้ คงที่มาจากการสร้างสรรค์ถึงดิน อันนั้นแหล่งเรียกว่าตุง) วันที่ ๙ เขานี้อกไปเชียงใหม่ ไปไม่ได้ต้องหนีกลับมาเชียงราย ที่เชียงรายมีถนนไปที่เชมรัฐหรือเชียงตุง “เชมรัฐ” ก็แปลว่า “เมืองของเชมร” นั่นเอง เมืองเชียงตุงเมื่อก่อนเรียกว่าเชมรัฐแสดงให้เห็นว่าเชมรเขามีอำนาจเหนืออสุดีปึงเชียงตุง

วันที่ ๑๐ ธันวาคม รัฐบาลสั่งให้ปิดพรมแดน เพราะฉะนั้นมีอุบัติเหตุทางการค้าไม่ได้ ผู้คนจำนวนมากต้องเดินทางกลับประเทศเพื่อรักษาชีวิต แต่ไม่สามารถเดินทางกลับประเทศได้ เนื่องจากไม่มีวีซ่า จึงต้องเดินทางกลับประเทศเพื่อรักษาชีวิต

สังคม พวกที่เชียงรายที่ได้รับความอุปการะจากเชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง ฯพร น่าน พิษณุโลก สมเด็จพระบรมราชชนกของเราก็เคยไปทำงานอยู่ที่เชียงใหม่ จนท่านได้รับพระนามว่าหมອเจ้าฟ้า ท่านไปอยู่ที่นั่น ๒๑ วันกับคุณหมอคอดอร์ เล่าว่าหมอคอดอร์กับหมอที่อยู่เชียงรายกับผม หมอบิลซ์ ก็จะต้องถูกจับมา เราเกิดความกตัญญูขึ้นมาว่าเขานี่มาช่วยเราตั้งร้อยกว่าปีแล้ว ทำไมเราช่วยเข้าบ้างในภาวะอย่างนี้ไม่ได้ แต่ขณะเดียวกัน มันก็ผิดกฎหมายที่ปรับบาล แต่ความกตัญญูนี้มันสำคัญกว่ามาก เราก็เลยพยายามเอาคน ๓๖ คน หนีออกไปจากประเทศไทยไปได้

และในจำนวน ๓๖ คนนั้นก็มีเด็กหนุ่มคนหนึ่งชื่อเบอริเกน เปอริเกน เป็นคนส่งข่าวหนังสือพิมพ์ วอชิงตันโพสต์ ในวอชิงตันดีซี เข้ามาในประเทศไทยตอนนั้น แล้วก็มาทำงานอยู่ในกรมโฆษณาการของเรา ตอนนั้น กรมโฆษณาการก็มีหัวหน้าอยู่ คุณสุนทร หงส์ลัตารมย์ พอดีเพื่อนพมเพิงกลับจากเมืองนอกมาตอนนั้น คงได้ยินชื่อเข้าไปทำงานอยู่ที่กรมโฆษณาการนี้ และเบอริเกนซึ่งเป็นเด็กหนุ่มอายุยังลิบกว่า ๆ มาทำงานอยู่ที่นั่นด้วย และในขณะที่หนีไปนั้นมีคนหนุ่มชื่อเบอริเกนหนึ่งไปด้วย ผู้จำชื่อเข้าได้ เข้าชื่อเบอริเกน

และจนกระทั่งเหตุการณ์มันจบสิ้นไปแล้ว สังคมมีเสียงแฉ ท่านอาจารย์ปรีดีก็เขียนบันทึกไว้ว่า การต่อสู้กับญี่ปุ่นตอนนั้น เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๙๔ ท่านเลิกประชุมจากคณะกรรมการรัฐมนตรีแล้ว ตอนนั้นท่านเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ท่านเดินกลับบ้าน ระหว่างที่ท่านกลับบ้าน ท่านเห็นพื้นท้องประชาชนชาวไทยสองข้างทางยืนร้องไห้ มีน้ำตา ท่านเสียใจมาก และเวลาเดียวกันในวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๙๔ ท่านอาจารย์ปรีดีได้เขียนบันทึกไว้ในหนังสือว่า ท่านได้รับรายงานว่ามีนักข่าวหนึ่งไปจากเมืองไทย คือคุณเบอริเกนนี่เอง ไปถึงโนนได้ล่องข้าวและไปตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ วอชิงตัน เฮรล์ด์ ว่าคนไทยในวันนั้นยืนร้องไห้ หลังจากที่เราได้ยอมให้ญี่ปุ่นเข้ามาตอนนั้น

นี่เป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก มันต่อเนื่อง ขณะที่รัฐธรรมนูญได้รับการยกย่องให้มาเป็นประธานกรรมการหานบุคคลที่เป็นนักเสรีภาพที่ดี นักประชาธิปไตยที่ดี รัฐธรรมนูญต้องไปอ่านหนังสือหลายเล่มด้วยกัน ก็พบว่า ที่รัฐธรรมนูญเหลือคนที่ชื่อเบอร์ริเกนนั่น ความจริงเขาได้ช่วยเหลือประเทศไทย เรายังไม่น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังสังคมรามโลกสิ้นสุดลง ทางฝ่ายพันธมิตรเข้าต้องการให้เราเลี้ยงข้อต่าง ๆ ๓๐ ข้อ และคุณเบอร์ริเกนเองเป็นคนหนึ่งที่ไปปะอกรัฐมนตรีต่างประเทศ เขาถูกจับจริง ๆ ว่าช่วยเหลืออยู่ในประเทศไทย ประเทศไทยต้องการรับกับอเมริกันจริงหรือ เบอร์ริเกนบอกไม่ใช่ รัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๔ ว่าเขายืนร้องไห้อยู่ข้างถนน จะว่าเขายืนคัตติรืออย่างไรได้ อันนี้เหล่าครับทำให้จาก ๓๐ ข้อ เหลือเก้าข้อ ที่เราอดพ้นมาได้ เพราะจะนั่นคุณเบอร์ริเกนเมื่อว่าเราร้ายอย่างจะร้ายลึกถึงเขายังไง เขายังช่วยเหลือเราอยู่ไม่น้อย หลังจากนั้นแล้วเขามาเมืองไทย เป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษในเมืองไทย และท้ายที่สุดขณะที่รัฐธรรมนูญเป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาลหญิง เบอร์ริเกนไปถูกทางตายที่อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ หน้าบ้านผู้ชายคนนี้เอง ผู้ชายเขามีไม้ได้ตอนนั้น ผู้ชายเขามีไม้ได้ มันก็คงเหมือน พ.ของท่านอาจารย์เมื่อกันนี้ พิง พับ เพื่อนแล้วก์พราก ในภายหลังเมื่อเขามาเป็นบรรณาธิการรัฐธรรมนูญได้มีโอกาสพบเขากับคุณยะรื้อให้ผมได้ฟังบ้าง ก็อยากมาเล่าให้ท่านห้วยฟัง ซึ่งมันไม่มีในประวัติศาสตร์ของชาติไทยเรา มันไม่มี ผู้ต้องการเรียนให้ท่านทราบ เรื่องนี้อันหนึ่งที่ผมอยากรบกวนเรียนท่านก็คือว่า นี่ก็เป็นผลงานที่เราช่วยกัน

แล้วเมื่อรัฐธรรมนูญมีชีวิตอยู่ ยังเป็นหนุ่มในตอนนั้น เมื่อปี ๒๕๑๐ คุณแม่ผู้นำออกอย่างจะมีชีวิตอยู่ถึง ๒๕๑๐ ตามว่าอย่างทำไม่ท่านบอก ๒๕๑๐ จะเป็นปีก็พุทธกาล ท่านบอกโบราณเขาเขียนว่า เมื่อถึงปี ๒๕๑๐ จะวิปริตทุกอันสารพันเป็น กระเบื้องจะเพื่องฟูรอย น้ำเต้าหู้อยจะถอยงาม (เดียวโน้นเราเห็นแล้ว) ผู้ดีจะเดินในตรอก ซึ่กรอกจะเดินในถนน ผู้ไม่เสียใจ

อันนั้นเป็นสัจธรรม

ครูโภมลได้ทำหน้าที่อย่างดีที่สุดแล้ว ถ้าใครยังว่าครูโภมลไม่ดี ไม่ใช่ความผิดของครูโภมล เขาทำอย่างดีที่สุดแล้ว เพราะฉะนั้นลงathamตัวท่านเองว่า ท่านได้ทำหน้าที่อย่างดีที่สุดแล้วหรือยัง ผมภูมิใจที่มายืนต่อหน้าท่านทั้งหลาย กระผมแน่ใจว่าท่านจะถืออุดมการณ์นี้ไว้ช่วยชีวิตของท่าน และสุดท้ายกระผมขอกราบเรียนท่านทั้งหลายอีกครั้งหนึ่งว่า เมื่อแสงทองส่องฟ้าจำเพาะ ประชาชนต้องเป็นใหญ่ในแผ่นดิน!

ກລ່າວປິດປາສູກຄາ

ສ.ຄົວຮັກໝູ

ປະກາມ ຂັ້ນທີ ១ ມີຄົນໂກຮັກທີ່ມາຈາກຫາດໃຫຍ່ວ່າ ຕ້ອງການໄຟ້
ຕະພົບຜມ ແລ້ວຈະເອງເນິມາຊ່ວຍທຳນຸ້ງທ້າມມື່ນບາທ ປຣາກູ້ຕ້ວ່າະ ເອງເນິມາ
ດີ ၇ ທ້າມມື່ນບາທ (ມີເລື່ອງທົວເຮັດຈາກຜູ້ຟັງ)

ປະກາມຂັ້ນທີ ២ ກາງກລ່າວປິດປາສູກຄາຈະໄຟ້ມັນ ດ້ວຍມາຮື້ອ່ພັນຮັບຕຽນ
ພັນຮັບຕຽນນີ້ໃບລະຮ້ອຍບາທ ຜົ້ອແລ້ວໄປສື່ອໜັງສື່ອຂ້າງນອກລົດ ១០% ດ້ວຍມາຮື້ອ່ມີ
ໜົດເດືອຍຈະໄຟ້ກລ່າວປິດປາສູກຄາ ແລະຈະປິດປະຕູທັ້ງໝາດໄຟ້ໃຫ້ອາດດ້ວຍ
ຮັບມາຮື້ອ່ະຕິ ၇ ວັນນີ້ພູດແບບປະຊືບໄຕຍະນະ ໄຟ້ເຜີດຈາກ (ມີເລື່ອງ
ທົວເຮັດຈາກຜູ້ຟັງ)

ທີ່ພູດສອງຂັ້ນນີ້ ເອງຢ່າງໂກຮັກນີ້ ທີ່ເຫັນວ່າມີການໂມເຊີນາຊາວນເຊື້ອກອຸນ
ເຂົ້າເຮືອງ

ສໍາຮັບເຮືອງທີ່ຈະພູດໃນວັນນີ້ນະຄົນ ອາຍາກຈະເຮີຍໃຫ້ທ່ານທີ່ໄຟ້ຄຸ້ນທຽບ
ວ່າ ປາສູກໂກມລົມທອງປະຈຳປຶກປີ ມີຄະນະກຣມການເລືອກ ເຮັດຍາມ
ເລືອກບຸດຄລໍ້ມັກໄມ້ເປັນທີ່ຮູ້ຈັກຕ່ອມຫາໜາ ແລະບຸດຄລໍ້ທີ່ເຮົາເລືອກນັ້ນມັກຈະເປັນ
ບຸດຄລໍ້ມີເນື້ອຫາສາຮະແໜ່ງຮົງໃນທາງອຸດມຄຕີ ແລະເຮົາເຊື່ອວ່າສິງທີ່ເຫັນມາ
ພູດນັ້ນຈະມີປະໂຍ້ນຕ່ອຜູ້ຟັງ ມີປັຈຍສອງອ່າງນະຄົນ ດນພູດມີຄຸນສມບັດ
ດີພອ ແລະສິ່ງທີ່ພູດຄວາມແກ່ການຮັບຟັງ

มีป้ารุกเพียงสองท่านเท่านั้นเอง ที่เราเลือกโดยเลือกบุคคลที่มีชื่อเสียง เกียรติคุณเป็นที่ยอมรับทั่วไปแล้ว ป้ารุกคนแรกในรายการป้ารุกถ้าหั้งหมด คืออาจารย์ป่วย อึ้งภากรณ์ และท่านพูดเรื่องอุดมคติ ปีนี้มูลนิธิฯ ตั้งมาครบ ๓๐ ปี คณะกรรมการคิดว่าควรจะเชิญบุคคลซึ่งมีชื่อเสียงเกียรติคุณ ไม่แพ้อาจารย์ป่วย อึ้งภากรณ์ ก็คือท่านอาจารย์หมออสม บุคคลสองท่านนี้เป็นบุคคลซึ่งในเมืองไทยผบมเชื่อว่าทุกคนเห็นพ้องต้องกันว่าเป็นปูชนีย-บุคคล หรือที่อาจารย์ประเวศพูดว่าเป็นอิสระน อิสระนคือ ชนชั้นเป็นไก แก่ตัว และเมื่อเป็นไกแก่ตัวแล้วปัญญาอ่อนเกิด เมื่อปัญญาเกิด คือรู้รอบ รู้จริง รู้ลึก และรู้ลึกดีเห็นแก่ตัวมากเท่าไร กรุณาก็เกิด กล่าวคือ ปัญญา กับ กรณามไปด้วยกัน รู้รอบ รู้จริง รู้ลึก ความเห็นแก่ตัวลดลงไป ก็มีแต่คิด จะให้ ท่านอาจารย์ป่วยฉันได้ อาจารย์หมออสมก็ฉันนั่น

ที่ผมพูดถึงอาจารย์ป่วยก็อยากจะเรียนด้วยซ้ำว่า ผู้ที่ได้รับเกียรติ บุคคลเกียรติคุณนี้เกือบจะทุกคนได้รับอิทธิพลจากอาจารย์ป่วย และผม เชื่อเลยว่าท่านที่ได้รับรางวัลเกียรติคุณของเรางจะนึกถึงอาจารย์ป่วยด้วยกัน หั้งนั่น และเมื่อผมอ่าน พังสรรเสริญเกียรติคุณแต่ละท่าน ๆ ผมก็นึกถึง ท่าน เม້ท่านจะจากไปแล้ว แต่คุณงามความดีของท่านยังมีอิทธิพลมาถึง พากเรา อาจารย์ป่วยเพียงจากเราไปปีเศษ ๆ โภมลจากเราไป ๓๐ ปี

ผมรู้สึกภูมิใจมากกับสิ่งที่อาจารย์เสมอพูดถึงโภมล เพราะผมไม่เชื่อว่า อาจารย์เสมอเคยรู้จักโภมลในฐานะที่เขายังมีตัวตนอยู่ แต่อาศัยความเป็น อิสระของท่าน ท่านสามารถมองชีวิตโภมลจากข้อเขียน จากภูมิหลัง และ สามารถบรรยายชีวิตโภมลให้เราเห็นอย่างเป็นแก่นสาร อย่างเป็นสาระ ซึ่ง ผมว่าไม่ใช่สิ่งที่ทำได้ง่าย ผมอยากจะเรียนด้วยซ้ำไปว่า ถ้าใครที่อยู่ได้ถึง อายุ ๙๐ และสามารถแสดงป้ารุกถ้าได้เพียงครึ่งหนึ่งที่อาจารย์เสมอบรรยาย ผมว่าบุคคลผู้นั้นก็ควรได้รับการยกย่อง ที่นี่อาจารย์เสมอไม่เพียงบรรยาย วิถีชีวิตของท่านหั้งหมอดก เป็นแบบอย่างในความเป็นปูชนียบุคคลให้เราได้

ผมว่ามีอยู่สองประเด็นเกี่ยวกับอุดมคตินี้นะครับ อุดมคติคือ หนึ่ง

สามารถดำรงชีวิตเพื่อพหุชนยิ่งกว่าเพื่อตัวเรา และสอง สามารถพูด สื่อให้คนอื่นเข้าใจได้ด้วยว่าอุดมคติมีเนื้อหาสาระ สามสิบปีโภมลคีมทองคราวนี้ เราเน้นที่อุดมคติ ที่น่าสนใจครับ มีหนังสือพิมพ์บางฉบับโทรศัพท์มาหา ผ่านว่า อุดมคติยังมีอยู่หรือ ยังเป็นไปได้หรือ นี่ทำให้ผมนึกถึงป้าอุฐาแรก ที่อาจารย์ป่วยพูด ท่านพูดเรื่องอุดมคติ ท่านบอกว่ามีคนมาทักว่าอุดมคติกินได้หรือ ท่านบอกพูดแบบนี้มันบัดซบ คระจะไปกินอุดมคติ อุดมคติไม่ใช่เต้าวย ไม่ใช่เจากวาย อุดมคติมันเป็นเนื้อหาสาระ หรือทางเดินไปสู่สิ่งที่สูงไปเรื่อย ๆ จนถึงสูงที่สุด ถ้าเรามีความเชื่ออันนี้ ความเป็นมนุษย์ มันก็หมดไป กลายเป็นเดรัจจาน และเราจะเครียกว่าเดรัจจาน เพราะเดรัจจานมันอย่างมากก็ขวิด กัด เตะ หรือถีบ เราสามารถมีอาชญากรรมได้ แต่ถ้าเรามีอุดมคติแล้วเราจะสามารถไปถึงจุดสูงที่สุด “อุดม” แปลว่าสูงที่สุด หรือที่ศาสนาพุทธใช้คำว่า โลกที่สูงขึ้นไป สูงที่สุด คือทุกศาสนา ถ้าเราเป็นมุสลิมก็หมายความว่าเราต้องเข้าหาพระผู้เป็นเจ้า เป็นคริสต์ก็คือเข้าหาพระผู้เป็นเจ้า สิ่งที่สูงที่สุดและทำให้เราสัญญอมอย่างที่สุด กล่าวคือความเห็นแก่ตัวหมดไป

ผมตีใจมากนะครับ สิ่งที่ท่านอาจารย์เสมอรถนามานั้น ให้หั้งความรู้ ให้หั้งข้อมูล ให้หั้งเนื้อหาสาระ และให้สิ่งที่จูงใจ ประเทืองใจ บันดาลใจ ผมขอเพิ่มเติมอีกนิดเดียวนะครับ สิ่งที่ท่านอาจารย์เสมอรถได้ ท่านรู้จักเบอร์ไก เผอญพมกรู้จัก ตอนนั้นเขาหนังสือพิมพ์ Bangkok World ก็ชอบพอกันมาก ส่วนເອົ້າ ເບອຣິແກນ คนที่ทำงานร่วมกับโภมล คีมทองนั่น เป็นลูกเลี้ยงครับ ลูกเลี้ยงของเดเนียล ເບອຣິແກນ ที่จริงถ้าอ่าน จะหมายโภมลแล้ว เข้าไม่ถูกกับครับสองคนนี้ อีกนัยหนึ่ง ເອົ້າ ເບອຣິແກນ ไม่เชื่อเรื่องอุดมคติ แล้วเห็นว่าโภมล คีมทองนั่นมีอุดมคติมากไป เป็นการสู้กันระหว่างสองฝ่าย และท่านยินดีก็คือว่า ເອົ້າ ເບອຣິແກນคนนี้ เวลาไม่มา บวชในพระพุทธศาสนาได้ท้าพรรษาแล้ว ที่จริงเมื่อปีก่อน กลับมา

เรียนที่โรงเรียนฝึกพระธรรมทูต ซึ่งมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจัด เพื่อญ ผู้ได้รับเชิญให้ไปพูดให้พระที่อบรมธรรมทูตทุกปี เมื่อปีก่อนไปพูด ก็ท่าน เบอร์เกนได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าชั้น เพราะภาษาอังกฤษท่านดีกว่า ท่าน มหาวชเมื่ออายุมากแล้ว และท่านมุ่งมั่นอย่างจริงใจที่จะปฏิบัติตัวเพื่อพระ ศาสนา หรือนัยหนึ่งเพื่ออุดมคติ

และขอพูดแฉอีกนิดหนึ่งนะครับ ท่านไปอยู่ในวัดที่กรุงวอชิงตัน และวัดนี้ก็มีเจ้าอาวาสซึ่งเป็นพระในอุดมคติอีกนะครับ เพราะท่านนี้เมื่อ สมัยเป็นนราภานนั้นเป็นนักเลง เมื่อไอก่อน สูกใส่ถูกจับครั้งแรก ท่านเอา ระเบิดไปใส่ท้ายที่ผู้ว่าฯ พูด ให้ระเบิดเลยครับ น่ารักมาก ตอนนั้นยังไม่ อบรมธรรม แล้วก็หนีไป ที่หลังก็เลยกลับมาบวช แล้วก็เรียกว่าเป็นพระ นักเลงที่เดียวครับ อุฐที่วอชิงตัน ผู้ไปพูดเมื่อสี่ห้าปีก่อน ตอนที่ผม...ผม เป็นคนกล้านะครับ ตอนนั้นผมหนีสุนัขมาไว้ (มีเสียงหัวเราะจากผู้ฟัง) เพื่อญปืนนั้นจะเป็นปีที่ครบพระชนมารครบศตวรรษสมเด็จพระมหิตลา ชิเบศฯ ผู้ก่อสถาปนาฯ สร้างหอสมุดถาวรสมเด็จพระ มหิตลาชิเบศฯ ที่ลาดัก ซึ่งเป็นดินแดนแห่งเดียวในอินเดียที่รักษาพุทธ ศาสนาไว้ได้ ท่านก็ตกลง ผูกกับสถาปนาฯ ให้เครื่องโดยเสด็จ พระราชนครินทร์เป็นธรรมทาน ท่านเจ้าอาวาสวัดไทยที่วอชิงตัน พัฒนาไป ท่านคว้าเงินให้หมดเลยครับ ท่านบอก คนทำบุญกับพระ เยอะ พระทำบุญกับโยมบ้าง

โฉนดคงจะเสียใจนะครับ วันนี้ผมพูดในการรื่นเริง สนุกสนาน ไม่มี อะไรเสียไว้ไปเลยครับ เพราะเหตุว่าเขียนเสร็จไว้เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม หนึ่งสิบพิมพ์ กรุงเทพธุรกิจ และเขาก็เลยห้ามไม่ให้เขียนอีกต่อไป

ขอบคุณท่านทั้งหลายที่ตั้งใจฟังมาตลอด ขอบคุณท่านอาจารย์ สม อาจารย์ประเวศ และขอบคุณท่านที่ได้รับรางวัลเกียรติยศของเรา และขอบคุณเป็นพิเศษคือว่าหนุ่มน้อยที่พยายามนั่งทบทวนฟังอยู่นานแล้ว และตอนนี้หนุ่มน้อยลูกแล้ว เราทุกคนก็จะลูกได้แล้ว ขอบคุณมากครับ สวัสดีครับ

ภาคผนวก

จากไม่ໄກลั่ง ฝ่าความหวังถึงคนหนุ่มสาว*

ส.ศิริรักษ์

๑

คำ ที่ว่า ไม่ໄກลั่ง นั้น หมายถึงต้นไม้ที่อยู่ริมตลิ่ง ซึ่งถูกน้ำเชาะอยู่เรื่อย ๆ ย่อมล้มลงได้ในเวลาอันไม่ช้า แล้วต้นไม้ก็จะกลายเป็นหònไม้หรือหònซุงไป ตามแต่เหตุ

นี่ฉันใด คนเรา ก็ฉันนั้น คือคนที่ชรา ย่อมอยู่ไปได้อีกไม่นาน เมยังไม่ตาย ร่างกายก็อ่อนแอลง รวมทั้งความคิดและจิตใจ แต่ถ้าดำรงสติมั่นไว้ บำรุงร่างกายให้แข็งแรงตามอัตภาพ โดยอุทิศตนเพื่อคนอื่นและสัตว์อื่น ยิ่งกว่าจะเห็นแก่ตัว ทั้งยังเจริญวิจิตรศึกษาอยู่อย่างสมำเสมอ บุคคลในวัยสนธยา ก็ยังมีเนื้อหาสาระให้คนหนุ่มสาวได้ไม่น้อย ดังกรณีของท่านอาจารย์พุทธทาสนั้นเป็นอุทาหรณ์อย่างดี และที่พระประชา ปสนุนชุมโมลัมภากษณ์ ท่านไว้ในเรื่อง เล่าไว้เมื่อวัยสนธยา นับว่า่น่าสำนึกรักยิ่งนัก โดยเราอาจเก็บ เอาความคิด คำพูดและประสบการณ์จากชีวิตของท่านอาจารย์มาสืบถึงคนหนุ่มสาวได้มาก โดยเฉพาะก็ค่าเตือนของท่านที่ว่า

* ปฐกปฏิบัติงาน ๓๐ ปีมูลนิธิโภมลักษ์ทอง

วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ณ หอประชุมเล็ก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เราไม่สามารถถึงกับพลิกແຜ່ນດິນ ເຮັດມາຮັດເພື່ອງທຳໄປເຮືອຍ ຈະ ຕາມສົຕິກຳລັງ ມີຜລເຫຼົາໄຣກໍເຂົາເຫັນນີ້ ແຕ່ເຮົາວັງອູ້ຍ່ວ່າ ກາຮກຮະທຳດ້ວຍຄວາມຈົງຮັກຕ່ອພະສາສານຂອງເຮົານີ້ ອາຈີມີຄົນເຂົາໄປປົດໄປນຶກ ແລ້ວອາຈີມີຄົນທຳຕາມມາກີ່ນີ້ ຈົນກະທຳຜູ້ມີອຳນາຈທຳນຳທຳ ທຣີບປະຈາບຸນີ້ໂລກພາກນຳທຳມັນກີ້ອາຈີມີກາຮພລິກແຜ່ນດິນ ໄດ້ແໜ່ວອນກັນ ແມ່ເຮົາຈະໄຟໄຟໄດ້ພລິກເອງ ພລົກເທົກກັນ ເຮົາຢັງຄົງເຈີຍມີຕົວແລະ ໄມ່ຕ້ອງອກແຕກຕາຍພຽງຂ້ອນນີ້

แม่ ม.จ.สิทธิพร กฤดากร จะไม่ได้ทรงเจริญจิตสิกขาราเเลยก็ว่าได้ รวมทั้งสีลีกข้าของท่านก็เหวกແนວทางของปานາติบາตตามรูปแบบเดิม ๆ ออกไป หากทรงตั้งหทัยมั่นในการอุทิศตนเพื่อมหาชน โดยเฉพาะก็สิกร และลูกหลานชาวนา เม้จะทรงถูกจองจำอยู่ในคุกนานถึง ๑๑ ปี แต่ก็ทรงเริ่มชีวิตได้ใหม่ในวัย ๘๐ และอุทิศตนมีชีพเบื้องท้ายแห่งชีวิตเพื่อชาวยิ่ง ชาวนา magma ชีพตักชัย ในวัยรา ๗ เกือบ ๙๐ โดยที่ทรงเริ่มนูกເປົກເປົກการ 計劃โดยรัฐบาลไทย ให้มามแต่ในมัชฎิมวัยนี้แล้ว

นายปรีดิ พนเมยองค์ก์ดี นายป่วย อึ้งภากรณ์ก์ดี ล้วนเมืองชีวิตอยู่จนเป็น
ไม่เกล้าผู้ด้วยกันทั้งคู่ และชีวิตของท่านทั้งสองนี้ก็เป็นแบบอย่างได้ ถ้าอนุชน
เรียนรู้จากคำพูด ข้อเขียน และการกระทำของท่าน ย่อมช่วยให้เต่าละคน
เกิดความมุ่งมั่นในทางอุดมคติ ต้องการอุทิศตนเพื่อคนอื่น ยิ่งกว่าต้องการ
มีชีวิตอย่างที่เป็นไปตามแนวทางซึ่งสังคมในระบบบริโภคนิยมกำหนดให้
อันได้แก่ การหมกมุ่นในงานกิน กาม เกียรติ อย่างเห็นแก่ตัวไปวัน ๆ
ทำไม่ถูกต้องการเพียงเพื่อยกสถานะของตนเองและครอบครัว ตลอดจน
บริษัทบริหารที่ใกล้ชิด ให้มีสภาพดีขึ้นทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง
อย่างไม่ໄใช่ เพราะการดำเนินชีวิตของเต่าละคน เป็นไปโดยล้มมาอาชีวะหรือ
มิจฉาชีวะ และการวิงหางา ยศ สุข สรรเสริญอย่างจอมปลอมนั้น มี
เนื้อหาสาระในทางความดี ความงาม และความจริงลับหรือ

ที่เอ่ยชื่อเพียงบุรุษเพศมนนี มิได้หมายความว่าให้มองข้ามความสำคัญของอิตถีเพศ ดังท่านอาจารย์พุทธทาสฯอยู่เสมอว่ามารดาของท่าน

มีบุญคุณกับท่านอย่างที่สุด และมีอิทธิพลกับท่านอย่างที่สุดอีกด้วย หากไม่พระมหาเรื่อม อินทปณิช อาจคงไปไม่ได้ถึงการเป็นท้าสของพระพุทธเจ้า อย่างเท็จจริงก็ได้ ดังนายป่วยเองก็เขียนไว้ในบทความเรื่อง “ผู้หญิงในชีวิตของผม—แม่” ให้เห็นถึงคุณุปการของมาตราท่านอย่างสำคัญยิ่ง

นอกจากนี้แล้ว นายป่วยยังได้บรรยายที่มีส่วนสำคัญอันช่วยผลักดันให้ท่านดำรงชีวิตมั่นอยู่ได้ในอุดมคติ คล้ายๆ กับบทบาทที่ห่ออมครีพรหมา มีกับ ม.จ.สิทธิพร และท่านผู้หญิงพูนศุข มีกับนายปรีดิ พนมยงค์นั้นเอง

สำหรับคนที่มีชีวิตคู่ ถ้าได้คู่ครองเป็นกัลยาณมิตร ที่ค่อยเตือนกัน และกัน ไม่ให้ตั้งอยู่ในความประมาท อาจร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน โดยเห็นความสำคัญของคุณค่าทางสัจธรรมยิ่งกว่าโลกธรรม โดยเห็นความสุขทุกข์ของพุทธชนว่ามีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าความสุขทุกข์ของคู่ผัว妻เมีย รวมตลอดจนลูกหลาน นั้นคือปัจจัยอันสำคัญยิ่ง ที่เราอาจเรียนได้จากปู่ชนีย-บุดคลที่อยู่นามมาแล้วนั้น

พระยาอนุมานราชธนเองก็มีว่าทະสุດท้ายให้ไว้กับลูก ๆ ของท่านอย่างน่าจับใจ

.....เงินที่เป็นมรดกแก่ลูก เม้มีเงินจำนวนเล็กน้อย แต่ก็เป็นเงินบริสุทธิ์ ที่นำมาได้ด้วยน้ำพักน้ำแรงของพ่อจริง ๆ ครัวมีความพอใช้ ด้วยเงินเงินคงคล ก็พ่อสามารถเก็บหอมรอมริบได้เท่านี้ แต่มรดกอันนี้มีค่าอย่างยิ่ง ก็คือซื้อเสียงเกียรติคุณของพ่อ ที่ได้บำเพ็ญมา เงินเป็นแต่ปัจจัยให้เกิดความสุข ไม่ใช่เป็นด้วยความสุขโดยตรง ความสุขที่แท้จริงคือ บัญญา อนามัย ไมตรี สามัคคีธรรม และการงานที่เป็นสัมมาชีพ และสิ่งเหล่านี้ ต้องมีความประพฤติการปฏิบูติด้วยความมานะพยายาม มีความชัยันหนัน เพียรประกอบด้วย จึงจะสมบูรณ์ ส่วนแม่ของลูก ๆ พ่อมอบการเลี้ยงดูไว้ให้ลูก ๆ จงชดลงคุณท่าน อย่าให้อันทรร้อนใจ ส่วนศพของพ่อ ก็จะทำแก่พ่อครัวแก้วฐานานุรักษ์ของพ่อ เท่านี้พ่อ ก็พอใช้ เพราะลูกทุกคนก็ได้ตอบแทนพ่ออยู่แล้ว เมื่อครั้งยังมีชีวิตอยู่ ไม่จำเป็นต้องแสดงความอาลัยไว้ใน

หนังสือแจกว่า “ไม่มีโอกาสลงคุณ พูดทำไม่เมื่อตายนี่ไปแล้ว รู้จักมีความสำมัคคีในระหว่างพี่ ๆ น้อง ๆ และญาติ ๆ ให้เป็นไปด้วยดี เท่านี้ก็เท่ากับได้ช่วยเหลือแล้ว ถ้าจะบริจาคเงินอุทิศให้ ก็จะเป็นไปในเรื่องส่งเสริมความรู้การศึกษาแก่ส่วนรวมเดิม....”

วิธีชีวิตของท่านเจ้าคุณอนุมานฯ ก็เรียบง่าย เป็นแบบอย่างให้คนหนุ่มสาวได้อย่างแทบจะปราศจากเขม่าไฟอาเลย และแม่ภารยาของท่านจะไม่เด่นดังเท่าภารยาของบุคคลที่อ่อนน้อมไว้ก่อนแล้ว คุณหญิงลักษ์ไม่ก็เป็นสตรีสามัญที่มีคุณูปการกับสามีและบุตรธิดา ตลอดจนบุคคลรอบ ๆ ข้างสามีอย่างควรแก่การศึกษาและเรียนรู้

ขออีกว่า สำหรับคนที่ครองชีวิตคู่ ที่อยู่มาได้จนถือไม่เท่ายอดทองกระบอกยอดเพชร แล้วจักเป็นตัวอย่างให้อันชนได้ ควรประกอบไปด้วยองค์ทั้ง ๔ ดังต่อไปนี้คือ

๑. มีศรัทธาสมกัน คือเชื่อถือหลักการต่าง ๆ ตลอดจนความสนใจต่าง ๆ อย่างเข้ากันได้

๒. มีศีลสมกัน คือ มีความประพฤติที่มุ่งการไม่เอาร้ายบุตรเองและผู้อื่นคล้าย ๆ กัน

๓. มีจัcaleสมกัน คือ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีความเกื้อกูลต่อผู้อื่นคล้าย ๆ กัน

๔. มีปัญญาสมกัน รู้เหตุรู้ผลแห่งความเป็นไปในสังคมและในโลกคล้าย ๆ กัน คือพูดกันรู้เรื่อง ที่จะมีชีวิตอยู่อย่างไม่เห็นแก่ตัว อย่างมีชีวิตอยู่เพื่อรับใช้สรรพสัตว์เป็นที่ตั้ง

เม้มจะไม่ได้เต็มที่ทั้งสิ้นข้อ หรือจะบกพร่องในแต่ละข้อ ก็ควรฝึกปรือหรือครั่วราญบทหวานวิธีชีวิตตามพุทธภायิตที่ยกมาเตือนไว้นี้อยู่เนื่อง ๆ

โดยที่โภมล คีมทองมีชีวิตอยู่ได้ไม่ถึงเป็นไม้ไกลั่น แล้วไม่ได้เข้าถึงชีวิตคู่ แต่ถ้าเข้าไม่ถูกวิบากกรรมตั้งตนไว้ วิธีชีวิต ตลอดจนข้อเขียนและคำพูดของเข้า ก็คงจะมีอะไรให้เราได้เรียนรู้กันมีเช่นน้อย และโดยที่ป้าฐานานี้

แสดงเนื่องด้วยโภมล คิ่มทอง จึงยกເອາແຕ່ເພັນມາກລ່ວງຄື່ນເປັນປະກາດ
ສຳຄັນ ດ້ວຍມູນລົງທຶນ ສຸກູໄທຄົບຄູ່ກັນໄປ ປະຈຸກຄົງເຊິ່ງຜູ້ຫຼຸງ
ຢືນກວ່າທີ່ໄດ້ກ່າວລ່ວມາແລ້ວ ຈະອຍ່າງໃກ້ຕາມ ກາຣທີ່ໂພມລາກລາຍເປັນອຸ້ກ້ອນແຮກ
ທີ່ກ່ອໄຫ້ເກີດມູນລົງທຶນທີ່ຕັ້ງຕາມນາມເຂົາ ແລະມູນລົງທຶນນີ້ມີອາຍຸຢືນຍາວມາຄື່ນ ๓๐ ປີເຫັນ
ນີ້ແລ້ວ ເຊື່ວ່າມູນລົງທຶນນີ້ມີອະໄວ ທ່ານ ໄທ້ແກ່ຄົນໜຸ່ມສາວໄດ້ມີນ້ອຍໃນຮອບສາມ
ທສວຽນມານີ້ ໂດຍທີ່ຂ້າພເຈົ້າເຊື່ວ່າມູນລົງທຶນນີ້ຍັງມີເປັນໄມ້ໄກລັ້ງ ອຍ່າງນ້ອຍ
ມູນລົງທຶນນີ້ຄົງເຕີບໂຕໄປອຶກນານແສນນານ ແມ້ທ່ານປະກາດກາຮົມກາຮົມແຮກ
ຈະເປັນໄມ້ໄກລັ້ງແລ້ວ ຄື່ນກະຮັນນີ້ຫົວໜີຫົວໜີຂອງ ພ ພ ພ ສັນຍາ ດຣມຄັກດີ
ກົມື່ອໄວທີ່ຝາກໄວໃຫ້ຄົນໜຸ່ມສາວໄດ້ມີໃຫ້ນ້ອຍດ້ວຍເຊັນກັນ ແມ້ທ່ານຈະຕ່າງໄປ
ຈາກທຸກ ທ່ານທີ່ເອີ້ນນາມມາກ່ອນແລ້ວກົດຕາມທີ່ ໂດຍທີ່ຄວາມແຕກຕ່າງດັກລ່ວ
ນີ້ ກົນທີ່ຄົນໜຸ່ມສາວຈະແລວງຫາສາຮ່າເອງ ເພື່ອນໍາມາເປັນເຢືຍອຍ່າງຫົວໜີ
ທາມີ່ກົດແທ້ເຕົວຈະເຄີຍຫາສາຮ່າໄດ້ແດ່ໃຫ້ ແລະຕ້ອງກາດດໍາເນີນຫົວໜີໄປໃນ
ທີ່ຕາກົງໄດ້

๒

ວ່າ ຄື່ນຕ້ວ້າພເຈົ້າເອງ ເມື່ອສັນຍາເປັນຄົນໜຸ່ມອູ້ນັ້ນ ຄັ້ນຈບກາຣົມກົກ
ຂັ້ນມັດຍົມ ໄດ້ຕັ້ງໃຈໄວ້ວ່າຈະເຮັນອຸດມກົກຂາ ດນ ຈຸ້າລົງກຣົມທາວິທາລ້າຍ
ຄົບໄປກັບມທາວິທາລ້າຍຮຣມຄາສຕ່ຣ ຜົ່ງເປັນໄປໄດ້ໃນສັນຍັ້ນ ແລະຕ້ອງກາ
ຫາເວລາວ່າງຈາກກາຮົມເຮັນ ໄປສອນໜັງສື່ອ ດນ ໂຮງເຮັນເກ່າຂອງຕານ ເພື່ອຫາ
ຮາຍໄດ້ມາເລີ່ຍຕານເອງ ຈຶ່ງໄປພບເຈົ້າຈາຍຢູ່ອູຮແບງ ຊາວຝັ້ງເຄສ ຜົ່ງເປັນ
ອົກກາຮົມເຮັນອັສສັ້ນຫຼຸງ ໂດຍທີ່ທ່ານໄດ້ເຕີຍເປັນຄຽວສອນຂ້າພເຈົ້າມາກ່ອນດ້ວຍ
ບ້າງ ທ່ານວ່າທ່ານຍືນດີທີ່ຈະໄດ້ຄື່ຍົຍເກ່າມາເປັນຄຽວ ໂດຍທ່ານບອກຕ່ອໄປວ່າຂ້າພເຈົ້າ
ເຮັນທີ່ໂຮງເຮັນເນື້ມາແຕ່ຂັ້ນປະກາດຂັ້ນມັດຍມສູງສຸດ ຍ່ອມມີປະສບກາຮົມ
ພວເພີຍງວ່າຄຽວຄົນໄດ້ສອນດີສອນໄມ້ດີ ຄຽວຄົນໄດ້ຕັ້ງໃຈສອນ ໄມ່ຕັ້ງໃຈສອນ

ครุคนใดนิสัยดีเลวอย่างไร ท่านแนะนำให้อาอย่างครุที่มีความประพฤติดี และที่ตั้งใจสอน เม็จะสอนได้ไม่ดีนักก็ตาม ท่านว่าการสอนได้ดีอย่างมีกalemecdeidพรายนัน อาจต้องใช้ประสบการณ์มานาน ทำไม่เกิดต้องมีพรพิเศษ ซึ่งท่านเชื่อว่าข้าพเจ้ามี เพราะท่านเคยสังเกตเห็นว่า ข้าพเจ้าอาจสอนเพื่อนร่วมห้องเรียนอย่างที่สังกัดเขาเหล่านั้นไว้ได้ ในชั่วโมงที่ขาดครุในวิชานั้น ๆ ไป โดยเฉพาะกิจวิชาภาษาและวรรณคดีไทย

ท่านเจษฎาภรณ์มีอายุแก่กว่าข้าพเจ้าไม่มาก เวลาันท่านกำลังเป็นหนุ่มจกรรจ. เห็นจะอยู่ในราษฎร์สิบเศษ ในขณะที่ข้าพเจ้ายังไม่ถึงยี่สิบ เวลาันท่านมีอายุแปดสิบเศษแล้ว และตามีดับดอ หั้งยังมีความจำอันลับสนเลือนอึกด้วย ประโยชน์ที่ได้จากไม่ใกล้ฝั่ง เช่นท่านนักบัวช ผู้นี้ก็คือ นักธิสุคามพูดท่านที่เตือนใจข้าพเจ้าเมื่อเกือบกึ่งศตวรรษมาแล้ว โดยข้าพเจ้าได้นำถ้อยคำของท่านมาประยุกต์ใช้ในชีวิตตลอดมา คือพยายามดูคนให้ออกว่า ใครเป็นคนดี ใครเป็นคนชั่ว ใครเป็นคนกึ่งดี กึ่งดี ใครเป็นคนหน้าไห้วหลังหลอก แล้วพยายามดำเนินไปในทางที่ถูกที่ควร ดังได้ยกตัวอย่างปูชนียบุคคลที่ข้าพเจ้าเคารพบูชามาอย่างไว้บ้างแล้ว เม็ข้าพเจ้าจะขึ้นไปได้ในทางคุณงามความดีไม่ถึงท่านนั้น ๆ ก็พยายามดำเนินรอยตามนั้นเสมอมา พร้อมกันนั้นก็ไม่ได้เห็นว่าแต่ละท่านเป็นคนวิเศษมหัศจรรย์ อันหาข้อที่จะนำมาวิพากษ์วิจารณ์ไม่ได้อีกเลย

ส่วนความมีดับดทางดวงตาของท่านอาจารย์เก่าชาวฝรั่งเศสของข้าพเจ้าผู้นี้ ข้าพเจ้าไม่เห็นว่าจะเป็นข้อที่หลีกเลี่ยงได้ในทางกายกรรมหรือชีววิทยา ตัวข้าพเจ้าเอง เมื่อเรียนจบจากอังกฤษ แล้วกลับมาเมืองไทยใหม่ ๆ ในปี ๒๕๐๕ - ๒๕๐๖ ได้คิดไว้แต่ตอนนั้นแล้ว ว่าตัวเองใช้สายตามากเกินไปในทางอ่านและในทางเขียน ถึงยามแก่ชราลง คงตามีดับดอ จึงไปปรึกษาด้วยราหงหนึ่ง กะจะเรียนวิชาดูตรีเข็นนี้ โดยเห็นว่าถ้าอ่านไม่เห็น เชียนไม่ได้ คงบรรลุผลได้เอง เพื่อความประท่องใจ และถ้าขัดสนเสียงนาด ก็อาจตั้งกระลาไว้ข้างหน้า คงมีท่านที่เมตตา โญนเศษสถาค

ให้ได้พอเพียงแก่การยังชีวิตในยามเป็นไม่ใกล้ผึ้งดอกร่มมัง

นำเสียดายที่ปัณฑันในด้านการคุณตรีของข้าพเจ้าไม่สัมฤทธิ์ผล
จนนายสุจิตร์ วงศ์เทศ มาขอรณะดรงนั้นไปแต่สมัยเขาริมเป็นนักศึกษา
มหาวิทยาลัยศิลปากร แล้วนำไปฝึกปรือ จนเขากลายเป็นนักคุณตรีมีชื่อ^๑
สืบมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

เดชะบุญที่ตาข้าพเจ้ายังไม่มีดบอด เม็จะเริ่มฝ้าฟางไปบ้าง ก็ยังอ่าน
ได้ เยียนได้ ทั้ง ๆ ที่ความคิดและไม่มีอะไรอ่อนเปลี่ยลงไปเรื่อย ๆ แล้วก็
ตาม แต่ก็ยังดีกว่านายป่วย อึ้งภากรณ์ ซึ่งคิดแบบไม่ได้ เยียนແບ່ນไม่ได
อ่านແບ່ນไม่ได้มาแต่อายุท่านเพียงย่างเข้า ๖๒ ปี นีข้าพเจ้าได้กำไรคุณป่วย
มากกว่าห้าปีเข้านีแล้ว ถ้าเป็นคริสตังก์คงต้องขอบใจพระเจ้า นีข้าพเจ้าเป็น
พุทธศาสนิก ก็ได้แต่พยายามเจริญอปมาธธรรม แต่ที่จะไปห้ามวิบากกรรม
ไม่ให้เป็นอัมพฤกษ์ อัมพาต หรือหลิ่วเหลือเลื่อนนั้น คงห้ามได้ยาก
ทั้ง ๆ ที่พยายามเจริญจิตสิกขาลักษณะยังได้ก็ตาม ดังกรณีท่านพระโพธิญาณ
เถร หรือพระอาจารย์ชา สุภัทโภเป็นตัวอย่าง และเมื่อเปรียบกับพระคุณ
ท่านแล้ว สิลสิกขาและจิตสิกษาของข้าพเจ้าย่อหย่อนยิ่งนัก เมื่อในฐานะของ
กามโภคี ผู้ครองเรือน

บางท่านอาจจะหาว่าข้าพเจ้าพูดเล่นเป็นการตีฝีปาก ในเรื่องเตรียม
ตัวไว้ให้เป็นวนิพกในยามชรา เม็จะไม่ถึงกับถือโอกาสเดินขอทาน ก็จะขอ
เพียงนั่งกับที่ เพื่อดีดสีตีเป่า แต่ที่จริง ข้าพเจ้าอุகจจะนับถือวนิพกที่เป็น
ดุริยางคศิลป์เหล่านียิ่งกว่าพวกที่เป็นเศรษฐีมีทรัพย์ ด้วยการปลิ้นปล้อน
คดโงมมหาชนเป็นใหญ่ ๆ เมໜหลายคนอาจไม่รู้ตัว ว่าความรำรวยของเขาน
เกิดขึ้นจากความยากเด่นของมหาชน เพราะเขาอาศัยโครงสร้างทางลังคム
อันอยุติธรรม ให้เข้าได้ເວาเปรียบสรรพลังตัวและธรรมชาติที่แวดล้อมตัวเขาน

ข้าพเจ้าโชคดีที่ได้รู้จักวนิพกพวทนีบ้างคนอย่างสนใจสนม และอด
เสียมิได้ที่จะซื่นชมความสามารถในการคิดศิลป์ของเขาน ดังได้เคยนำวนิพก
ผู้หนึ่งดีดสีตีเป่าถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา สยามบรมราชกุมารี

มาแล้ว ในงานพระราชทานเพลิงศพ นายเพื่อ ทริพิทักษ์ ณ สุสานหลวง วัดเทพศรีนาราวาส เป็นต้น

พร้อมกันนั้น ข้าพเจ้าก็ซึคร้ายที่ร้องกีไม่เป็น เล่นดนตรีกีไม่เป็น เม้มพรำได้บ้างอย่างจำเป็น และพรับรู้ความงามได้บ้างทั้งทางหูและทางตา ทั้งนี้ก็ เพราะในชีวิตคนเรานั้น ถ้าใครได้เข้าถึงความงาม ความไฟเราจะ จะช่วยให้ชีวิตมีค่า ไม่ด้อยไปกว่าการเข้าหาความดีและความจริง โดยที่ สวนทรียะอันไปพันพานนิชยนิยม ก็ดุจดังความดี ที่ไปพันความกีดขวางกีด นั้นแล แลจะบอกว่าอะไร อะไรดี อะไรจริงนั้น ไม่ใช่ง่าย เพราะ สถาบันการศึกษาในกระแสหลัก สือสารมวลชนในกระแสหลัก ตลอดจน บุคคลที่เด่นดังอยู่ในสังคมต่าง ๆ นั้น ล้วนสามารถปิดบังความเห็น ปิดบังความน่าเกลียดไว้ภายในแทบทั้งนั้น และแม้ที่เข้าเผยแพร่ ๆ กันออกมานั้น ไม่ว่าจะในทางคำพูด ข้อเขียนหรือการกระทำ ก็ยากที่จะเป็นไปในทางศิลปะ อันบริสุทธิ์หรือความยุติธรรม ยิ่งที่จะเข้าถึงสังจภาวะด้วยแล้ว นับว่ายากยิ่งนัก

ความข้ออื่น คุณหนุ่มสาวต้องแสวงหาเอง โดยเริ่มจากการขัดค่านิยม อันจะ omnipotens ทางสังคมออกให้หมด หรืออย่างน้อยก็ให้จดจำลง เล้าวจึงจะเกิดความกล้าหาญทางจริยธรรม เพื่อความเป็นตัวของตัวเอง เพื่อจะได้เจริญไปในทางความดงามแห่งจิตใจ และมีสติปัญญาอย่างเป็น องค์รวม ไม่ใช้รู้เป็นเสียง ๆ ตามวิทยาการแขนงต่าง ๆ ดังที่เป็นอยู่ในสังคม การกระแสหลัก

จริงอยู่ เมื่อข้าพเจ้าเรียนจบมัธยมศึกษาแล้วนั้น ก็ได้มีความมักใหญ่ ไฟแรงในการเมืองมีไน้อย เม้จะปราศจากความทะ夷อย่างทางด้าน ความรั่วราวยເາເລຍກ່ວາໄດ້ ทັນນ້ອງຈະເປັນພຣະຫັບເຈົ້າເກີດມາໃນວຽກຄຸກຸລືທີ່ ເຕຍເປັນມໍາຫາເຕຣະບູນຢ່າງເກີບທີ່ຈະເຮັກວ່າຄື່ນທີ່ສຸດແລ້ວ ໃນສມັຍຮັກກາລທີ່ ແດຍ ໂດຍທີ່ກິຈກາຮັກໜ້າຍກວ້າຍ່ອງຍ່າງທີ່ເກືອບຈະເຮັກໄດ້ວ່າເປັນບຣັກໜ້າມໜາຕີຂອງ ສມຍນັ້ນເອາເລຍກ່ວາໄດ້ ແລ້ວໃນທີ່ສຸດທ່ານພຍຄຸງຄາຮແລບປິຫຼາກປິວາກົງ

อันตรธานหรือปลางนาการไปภายในสมัยรัชกาลที่ ๗ ที่ ๔ นี้เอง

ในการเมือง ข้าพเจ้ามองเห็นความสามารถของตนว่าเป็นได้ถึงขั้น เจ้ากระทรงหรือประมุขรัฐบาล ยิ่งท่านเจ้าคุณอาจารย์พระภัทรมนี ที่วัดทองนพคุณ ซึ่งเป็นโหรเอกของจังหวัดธนบุรี พิเคราะห์ดูงชาติให้ด้วยแล้ว เม็ข้าพเจ้าจะไม่เชื่อโทรศัพท์เรียเลย์ที่เดียว แต่ความเคารพในครูบาอาจารย์ และการทำนายทายทักอย่างมีเหตุผลของพระคุณท่าน ทำให้ ข้าพเจ้ามุ่งมานะที่จะต้องไปชุบตัวที่ต่างประเทศให้จังได้ เพราะเวลานั้น ข้าพเจ้าก็ตกอยู่ใต้การและความเชื่อหลักที่ว่าเรียนเมืองนอกดีกว่าเรียนเมืองไทย และที่ประเทศใหญ่ในเล่าจะดีเท่ากับเมืองแก้ว อันกล่าวแล้วคือ ศรษชาဏาจักรอังกฤษ ซึ่งมีจักรวรรดิอันกว้างใหญ่ไฟศาล จนพระอาทิตย์ไม่ตกดิน ทั้ง ๆ ที่จักรวรรดิตั้งกล่าวกำลังอันขวัญลงไปทุกที่แล้วก็ตาม

เมื่อข้าพเจ้าไปเรียนที่อังกฤษ และงานทำประจำกับกันไปกับการศึกษาเป็นเวลาหลาย ๆ แปดปีนั้น เป็นโอกาสให้รู้จักเจ้าใหญ่นายโตและผู้คนแบบทุกชั้นบรรดาศักดิ์ ตั้งแต่องค์พระประมุขและพระบรมวงศานุวงศ์ของทั้งสองราชตระกูล ได้รู้จักกับการเมือง แม่ทัพนายกองและญาติ ๆ ของเขา ทั้งที่ยังมีอำนาจวาสนา และหลุดไปแล้วจากยศสถาบรรดาศักดิ์ต่าง ๆ ประกอบกับการศึกษาในเรื่องปรัชญา ในเชิงประวัติศาสตร์และวรรณคดี ช่วยให้เข้าใจอะไร ๆ ในระบบทกาลอันนิยวนาน ให้ไม่ติดยึดในหัวใจต่าง ๆ หรือซื้อเสียงเกียรติยศในระยะสั้น ทั้งการศึกษาพุทธธรรมที่เรียนมาแต่สมัยバラเณรที่วัด ก็แก่กล้าขึ้น อย่างน้อยก็ในทางที่เข้าใจโลกธรรม ว่าถ้ามีลักษณะต้องอับลาก ถ้ามีศักดิ์ ก็ต้องเผชิญกับอุปยศ ถ้ามีสุขก็มีทุกข์ เนกเช่น สรรเสริญคู่กับนินทา

คนใหญ่ ๆ โต ๆ ที่เรารู้จักจากสื่อมวลชน รวมถึงดาวรุ่งที่มีชื่อเสียง ต่าง ๆ นั้น ครั้นได้สมคบ เสวนารือสมาคมด้วย ก็เห็นได้ว่าเขาก็เป็นคนอย่างเรา ๆ นี้เอง บางคนซื้อเสียงกิตติคุณเกริกก้อง แต่พอรู้จักเข้าแล้ว กลับเห็นว่าเข้าเป็นคนหน้าไห้วหลังหลอกอย่างชาญฉลาด บางคนเป็นคนที่

สื่อสารมวลชนโجمติอย่างสาดเสียเทเสีย พอร์จักเข้าแล้ว กลับเห็นได้ว่าเขาเป็นคนจริงจังและจริงใจ หากทศนคติและการกระทำการของเข้าขัดผลประโยชน์ของนายทุนหรือผู้ที่คุ้มสื่อสารมวลชนอยู่ เขางึงถูกทำลายในทุก ๆ ทาง

นอกจากจะพบปะแม้จนรู้จักรคนพวคนี้เป็นบางคนอย่างสนใจบ้าง ห่างบ้างแล้ว หนังสือดี ๆ ยังช่วยให้รู้จักรคนในอดีต และคนในหนนี้イヤ หรือในบทกวี ที่ช่วยให้เข้าใจชีวิตจิตใจของมนุษย์ในแง่มุมต่าง ๆ อย่างลึกซึ้ง ก็เกินเลยไปกว่าสังคมร่วมสมัย ซึ่งลื้นและแคบเอามาก ๆ เลยทีเดียว สมดังคำของเชสเตอตันที่ว่า

อดีตคือปรัชญาปัจจุบันของคนตาย หมายความว่า เราออกแบบให้บรรพบุรุษของเรา เมี้จานนแสนนาน และในบรรดาชนชั้นที่ไม่ใช่ครรภ์รู้จักร่องรอย ได้มารอกเสียงอย่างมีส่วนร่วม หมายความว่าเราไม่ยอมก้มหัวให้กับพวคนนารีปัตร์ที่หยิ่งผยอง ซึ่งเผอิญยังมีชีวิตอยู่รอบ ๆ ตัวเรา

หรือถ้าจะใช้ถ้อยคำของอดีตน ก็ต้องว่า

และสิ่งวิเศษ หรืออีกอย่างที่น่ารักเกี่ยวกับศิลปะที่มีคุณค่าอย่างหาประมาณไม่ได้ก็คือ เวลาเราแสดงศิลปะ เทากับวันนี้เป็นสิ่งเดียวที่เราได้มาร่วม โดยอาหารกับคนที่ตายจากเราไปแล้ว เราอาจกล่าวได้ว่าโอมอร์ต้ายจากไปแล้ว สังคมของโอมอร์ก็ปลาสนาการไปแล้ว แต่เรายังอ่าน อิลเลียด ได้ และได้อะไร ๆ จาก อิลเลียด อย่างลื้นเหลือ ดังที่ข้าพเจ้ายังได้รับปรชาติเช่นน้อย ในส่วนตัวข้าพเจ้านั้น คิดว่าถ้าเราไม่เลือกับคนที่ตายไปแล้ว โดยติดต่ออยู่กับแต่โลกในปัจจุบัน เรายอมไม่อาจเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้

ความจริง ข้าพเจ้าเป็นคนที่สนใจดีต้องไทยมาก่อน แต่ตอนข้าพเจ้าแรกเป็นหนุ่มนั้น อดีตของเราถูกบูรณาฯ จำกัดอย่าง Lew Raya ในนามของคำว่า ความเจริญ ความทันสมัย และการพัฒนา ซึ่งต่อมากลายเป็นโลกาภิวัตน์ดังในบัดนี้

ถ้าข้าพเจ้าไม่ใช่นักเรียนนอก คงถือสิ่งพวกรหวานอกที่เห่อความทันสมัยไม่ได้ ครั้นมาได้ลื้มรากจากภูแลนักเขียนมีชื่อของอังกฤษเข้า ดังที่

ยกมาเปลี่ยนให้ฟังข้างบนนี้ ข้าพเจ้าจึงตรัสว่าได้ว่าอดีตมีค่าไม่น้อยไปกว่าปัจจุบัน และบางทีให้คุณค่ายิ่งกว่าเลียอิก โดยเฉพาะก็สำหรับคนที่มักใหญ่ไฟสง ที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสังคม จนถึงกับจะหาญเข้าไปเป็นใหญ่เป็นโตรในทางการบริหารราชการแผ่นดิน

ยิ่งได้มีโอกาสพบปะเจ้าหนุ่มนายโต ที่เคยอยู่ใกล้ชิดกับอำนาจวาสนา มาโดยตรง ยิ่งได้รับบทเรียนที่สำคัญ อันช่วยให้ข้าพเจ้าเห็นโทษของอำนาจ หรือความรุนแรง ทั้ง ๆ ที่มีพื้นมาแล้วจากการเรียนนักธรรม ในเรื่องโทษของโลภโกรธหลง ดังเดียเชียนไว้ที่อื่นมากากกว่าหนหนึ่งแล้ว ในเรื่องพระองค์เจ้าหนูยิงจุ้วแรตนศิริมาลัย ซึ่งเรียกกันว่า พระองค์หนูยิงสี โดยเฉพาะก็ตอนที่ทรงพระประภาว่า

“คุณสุลักษณ์ฯ ใหม่ ว่าด้วย *ambition* อย่างเป็นอะไร คืออย่างเป็น
ย้ายแก่ที่เฝ้าหน้าสัมภาษณ์และ เพราะที่นั่นมันไม่สกปรก แต่มีเวลาถักใหม่
พร้อมไปด้วยก็ได้ ทั้งยังได้ดีป้อกได้ด้วย” ตรัสแล้วก็ทรงพระสรวล แต่เป็นคติ
ที่สำคัญสำหรับข้าพเจ้า อย่างที่เรียกว่าเกิดดวงตาเห็นธรรมก็ยังได้ โดยมา
นึกดูว่าพระองค์ท่านทรงเป็นพระธิดาเจ้าฟ้าผู้สูงศักดิ์ เคยมีบุญหนักศักดิ์
ใหญ่ เคยร่วมโถะเสวยกับในหลวงรัชกาลที่ ๗ เนื่อง ๆ แต่แล้วทรงปลงใน
ทางโลกธรรมอย่างน่าเคราะพยิ้งนัก

พระประภากลอย ๆ ดังกล่าว เป็นอนุสติที่สำคัญสำหรับข้าพเจ้า ที่เห็น
ถึงความไม่เป็นแก่นสารของการมีอำนาจวาสนา ให้เห็นคุณค่าของชีวิตที่เรียบ
ง่าย และให้เห็นความสำคัญของทุก ๆ คน เมื่อจันคนลังโถล้ม หรือจาก
วนิพก ทั้งนี้อาจเป็นพระรัชดาภิเษกอ่าน สาสน์สมเด็จ แต่เรียนอยู่ชั้น
มัธยมต้นมาแล้วด้วยก็ได้ โดยสมเด็จผู้ชี้ทางพระนิพนธ์สาลินหั้งสอง
พระองค์ทรงเป็นเจ้ายั้งสูงสุดในทางราชอิสريယศและเกื้อบสูงสุดในทาง
ราชสกุลยศ · แต่ สาลิน ที่ทรงถึงกันและในช่วงที่สำคัญนั้น ทรงปลดพัน
อกมาจากการยึดมั่นในการบริหารราชการงานเมืองได้ ๆ สิ้น เมื่อหั้งสอง
พระองค์จะทรงราชศัพท์ซึ้งกันและกันอย่างลุลغاพ และสมเด็จองค์น้องทรง

อ่อนน้อมถ่อมพระองค์เป็นพิเศษ อย่างเป็นธรรมชาติที่สุด

ประเด็นจาก สารสนเทศฯ ช่วยให้ข้าพเจ้าเห็นว่าความเป็นราชญ์ หรือความเป็นผู้รู้ สำคัญกว่าการดำรงตำแหน่งหน้าที่การทำงานที่สำคัญ ๆ ใด ๆ ล้วน ยิ่งต่อมายาพเจ้าได้ขวนขวยโดยรู้จักสมเด็จทั้งสองพระองค์นี้ยิ่งขึ้นเพียงไร ก็แลเห็นคุณภาพแห่งความเป็นมนุษย์ของพระองค์ท่านยิ่ง ๆ ขึ้น ทำให้เกิดความเคารพ เลื่อมใส ในพระคุณวุฒิ ยิ่งกว่าพระอาทิตย์ ยิ่งสมเด็จ กรมพระยาดำรงราชานุภาพด้วยแล้ว เมื่อเด็จไปทรงลี้ภัยที่เกาะหมากันนั้น อย่างเสวยเปิด ยังไม่อาจเสวยได้ เพราะทุนทรัพย์ที่พระอธิດากำหนดไว้ให้ จับจ่ายแต่ละเดือนมีไม่พอ ความชื้นี้พระองค์เจ้าหญิงจุรารัตน์และเจ้าพ.เจ้าน้องของท่านก็ทรงเผชิญมาปาน ๆ กันที่ชาวประเทศ ในสมัยลงครามโลก ครั้งที่ ๒

ข้าพเจ้ามองย้อนต่อไปด้วยว่า งานที่สมเด็จกรมพระยาดำรงทรงสร้าง ไว้ที่กระทรวงศึกษาธิการก็ตີ ที่กระทรวงมหาดไทยก็ตີ ที่มหาวิทยาลัยแห่งแรกของไทยก็ตີ ที่หอสมุดและพิพิธภัณฑสถานก็ตີ ล้วนมีอาการอันบิดเบี้ยนและประวัติไม่ดีในทางเลวร้ายกว่าที่ทรงเริ่มไว้อย่างหน้ามือเป็นหลังมือ ในขณะที่ความงาม ความไฟแรง ที่สมเด็จเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรา牟วัด-ติวงศ์ทรงสร้างไว้ คนก็งดิบก็งดียอมไม่อาจทำลายล้างได้ หรือไปดัดแปลงอย่างรุ莽ที่ไม่มีถึงการณ์ ก็เป็นความเลวร้ายของคนนั้น ๆ โดยที่คนซึ่งตามไว้ ยอมเข้าถึงความเป็นเลิศของพระองค์ท่านได้ เม็ดคนพวgnี้จะมีน้อยก็ตามที่ และสมเด็จเจ้าฟ้าพระองค์นี้ก็ทรงเห็นคุณค่าของตัวของท่านที่สืบทอดอย่างไฟแรง ทั้ง ๆ ที่อitanนั่นห่างจากพระองค์ท่านในทางอาทิตย์ลักษก เพียงได้ก็ตาม และพระอาทิตย์ของพระองค์ท่านขณะที่ทรงฟังเพลงซออยู่นั้น เป็นพระอริยชาติ คือทรงสมณเพศเป็นภิกขุภาวะ ต้องทรงดำรงพระลติให้มั่นไว้ หมายถึงต้องลหุกาบตื่นเรื่อง นิจคีต วากิตະ กิยังได้

พระอุตรavaจากสมเด็จเจ้าฟ้าพระองค์นี้อีกกลิ่นที่ ก็คือ “ถ้าทำงานไม่สนุก ฉันก็เป็นตุ๊กตา” ทั้งนี้แสดงว่า พระนูมิตกรรมที่ทรงสร้างสรรค์ขึ้น

มานั้น ทรงพระสำราญในการทรงงานด้วยเสมอไป นี้นับว่าสำคัญยิ่งนัก กับภารกิจชีวิตของผู้คน โดยเฉพาะกิจนิยมที่ไม่เพียงเป็นตุ๊กตา หากเป็น หุ่นยนต์ไปอาจเลิกว่าได้ โดยเฉพาะกิจนิยมที่มีชีวิตอันเรียบเรื่ง ต้องการก้าวเขย่าง ไปเมื่อนามมีตา แสวงหาแต่ทรัพย์สินและชื่อเสียง อย่างหาความสุขจากการ งานไม่ได้เอาเลย

๗

ข้าพเจ้า เป็นคนชอบอ่านหนังสือมาแต่เด็ก เดิมอ่านแต่หนังสือไทย ซึ่งนี่ ที่เป็นเรื่องของอดีต ยิ่งกว่าเรื่องร่วมสมัย เมื่อไปอยู่อังกฤษก็เช่นกัน พยายามหาทางเข้าใจความคิด ความฝันของผู้ร่วง ตั้งแต่สมัยกรีกและโรมัน เรื่อยลงมา และขยายไปอ่านในทางการต่างประเทศ เช่นวิทยาอีกด้วย นอกจากนี้ไปจากหนังสือทางพุทธศาสนา ที่มีเป็นภาษาอังกฤษมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ

หลายเล่มอ่านแล้วได้ความรู้ บางเล่มได้ความคิด แต่ที่สะกิดใจอย่าง สำคัญถึงกับจะฝากเป็นความหวังให้คนรุ่นถัดไปได้ก็มี เช่นอ่านเรื่องเล่าจีอ ที่ผู้ร่วงเขียนนั้น เขากล่าวถ้าเล่าจีอมาเกิดร่วมสมัยในสหราชอาณาจักร ในเรื่องอะไรเป็นสำคัญ แล้วเขาก็ตอบเองว่า ท่านคงเห็นว่าความล่วงร้าย ของอเมริกาคือ ไม่ว่าจะไปไหนหรือสื่อมวลชนใด ๆ ล้วนเต็มไปด้วยคำ โฆษณาลิสต์ค้า เขายังกล่าวจืดอยู่มหันวนนี่คือการลังสมอง เป็นการสร้างค่า นิยมที่ผิด ให้ผู้คนหันเข้าหาลัทธิบริโภคนิยม ซึ่งเป็นต้นเหตุแห่งความ หาย茫ของมนุษย์ เพราะถ้าคนเราถูกสะกดให้อยากมี อยากได้อัญญาตอลด เวลาแล้ว เขายอมเป็นทาสของโลภจาริต ซึ่งอย่างไปหาโลภจาริต และโมฆาริต ความเป็นมนุษย์ยอมลดน้อยถอยลง จนกลายเป็นสัตว์เครื่องชูกิจ ที่เห็นเงิน และวัสดุสิ่งของเป็นพระเจ้า

แม้ข้าพเจ้าจะเห็นคุณของพระพุทธเจ้าว่ายิ่งใหญ่เหนืออื่นใด แต่ค่า

ของเล่าจื๊อที่ผรั่งເອມາພຸດໃຫ້ພັງຍ່ອງຮ່ວມສັນຍ ກິນໃຈໜັກເຈົ້າຍິ່ງນັກ ດັ່ງນີ້ອ
ກລັບມາເນື່ອງໄທຢ ໃນປີ ໨໕໐໎ແມ່ ມີບິຊ້ທໂນໂະນາສິນຄ້າທີ່ຍິ່ງໃຫຍ່ສຸດໃນເວລານີ້
ຕ້ອງການໃຫ້ໜັກເຈົ້າໄປທຳນັກດ້ວຍເພີນເດືອນທີ່ຄ່ອນຂັ້ງສູງ ບວກອົກສິທິທີ່ຕ່າງ ຖ
ກີ່ໄມ້ຈາກດຶງດູດໜັກເຈົ້າໃຫ້ຮັບອາຊີພື້ນໄດ້ ເພົ່າໄດ້ເຫັນຫັດເສີຍແລ້ວວານີ້ຄົວ
ມີຈາຊີພ ແມ່ເພື່ອນຸ່ງໃນວາງວາງສິ່ງສາມາລະນະຈະບອກວ່າ ດ້ວຍໜັກເຈົ້າຮັບ
ຕໍ່ແໜ່ງດັກລ່າວ ຈະມີອົກພລເພີຍໄດ້ກົດາມ ດັ່ງທີ່ໜັກເຈົ້າປັບປຸງເສົາຫຼັກ
ທາງການເນື່ອງເຮືອຍມາ ຕັ້ງແຕ່ສົມຍສັຫະໜີ ທະນະຮັບຮູ້ ຫັ້ນນີ້ອາລົມີອົກພລມາຈາກ
ພຣະປຣາກຂອງທ່ານພຣະວົງຄໍທົງນີ້ ອຍ່າຍທີ່ເຮີຍກວ່າ ເປັນພັງເລັ້ນສຸດທ້າຍເອາ
ເລີຍກວ່າໄດ້

ຈາກທີ່ເອີ່ມາຂ້າງຕົ້ນນີ້ ຈະເຫັນໄດ້ວ່າໜັກເຈົ້າປັບປຸງເສົາຫຼັກທາງການເນື່ອງ
ໃນກະແສ່ຫລັກ ເພົ່າໄດ້ວ່າການໄປຮັບໃຫ້ຜູ້ມີຄ່ານາຈອນໄໝ່ອົບຮຽມ
ອຍ່າຍສັຫະໜີ ອຍ່າຍຄຸນອມນີ້ນີ້ຄືວ່າມາເລວ່າຍ ແລະໜັກເຈົ້າກົບປັບປຸງເສົາຫຼັກທາງ
ໃນການເປັນນັກໂນໂະນາສິນຄ້າ ຜົ່ງເປັນຕົວກະພູລະກະໂທສະໂມໜະທີ່ຮ້າຍກາຈມາກ
ເປັນການສ້າງມີຈາກທິງແທນສົມມາທິງ ເຊັ່ນໜີ້ໜັກເຈົ້າປັບປຸງເສົາຫຼັກການຮັບຮາກ
ມາຕລອດນັ້ນເອງ ນີ້ຈະເປັນສາරະທີ່ຝາກໃຫ້ຄຸນໜຸ່ມສາວໄດ້ຫຼືໄມ້ ຂອ້ໃຫ້
ພົຈາຮັນໄກນ້ເອງ

ສໍາຮັບໜັກເຈົ້າ ຄືວ່າໜັກຮາກການທີ່ດີມີ ນັກການເນື່ອງທີ່ດີມີ (ແຕ່ນັກ
ໂນໂະນາສົວເລື່ອທີ່ມີມີ) ແນ້ນກໜ້າສື່ອພິມພົບທີ່ດີກົມີໄດ້ບ້າງ ດັ່ງຄຽງວາຈາරຍ
ທີ່ດີກົມີໄດ້ບ້າງ ແຕ່ໂຄຮງສ້າງທາງການຄຶກໜ້າແລະທາງສື່ອມວລັນ ຕລອດຈົນ
ຮະບບປະຮະຊູກົງຈົບ ການເນື່ອງ ຮົມເຖິງຄວາມເຂົ້າພື້ນຖານທາງດ້ານວິທີຍາຄາສົດ
ເທັກໂນໂລຢີ ຕລອດຈົນຄວາມທັນສົມຍຕ່າງ ພ ລ້ວນມີຄວາມເລວ່າຍເກີນກວ່າທີ່ຄຸນ
ທົ່ວ ພ ໄປ ທັ້ງແກ່ແຫ່ນໜຸ່ມສາວ ຈະຮັບຮູ້ໄດ້ ຍັງຮະບບທີ່ເຮີຍກວ່າການຕາມເຮົາ
ແລະຮະບບເພີນຕາມສົມຍໃໝ່ດ້ວຍແລ້ວ ໄກ້ໂທຍິ່ງກວ່າໃຫ້ຄຸນດ້ວຍກັນທັນນັ້ນ

ທີ່ວາມານີ້ ໄນໄດ້ເສັນອ່າຫຼຸກຄົນປັບປຸງເສົາຫຼັກການຮັບຮາກການ ປັບປຸງເສົາຫຼັກການເປັນ
ນັກການເນື່ອງ ຢີ້ວປັບປຸງເສົາຫຼັກການເປັນຄຽງວາຈາරຍ ຕລອດຈົນການເປັນນັກເງິນ
ນັກໜ້າສື່ອພິມພົບ ຢີ້ວບຽນທີ່ການ ແຕ່ຄວຮູ້ເຫັນໄວ້ວ່າການອູ່ໃນຮະບບທີ່ມີ

โครงสร้างทางสังคมที่อยู่ติดกัน ที่เอื้ออาทรต่อคนรวย และคนมีอำนาจ
ตลอดจนอภิสิทธิ์ชั้นอื่น ๆ ยิ่งกว่าค่านายคนจนคนเล็กคนน้อย คนปลายอ้อ
ปลายเขมรนั้น โครงการตามที่ประเมินว่าใช้ในระบบดังกล่าว ถ้าคิดเพียงจะ
ให้เต็จ เอาดีในทางลากษณะสุขสรรเริญแล้วไหร่ ถ้าไม่ผิดหวังอย่างจัง ๆ ก็มัก
จะขับสถานะขึ้นไป โดยการแก่งแย่งแข่งดี ทำไม่เกิดอะไร ๆ มาบนความ
ทุกข์ยากของคนอื่น โดยที่เราแบบไม่สำนึกในเรื่องพวนนี้กันเอเลย

ยังการศึกษาการและหลักในบัดนี้ มุ่งเพียงเตรียมคนให้เป็นลูกจ้าง
ให้ประเมินอาชีพ จะโดยมิจฉาชีวหรือล้มมาอาชีวากลุ่มสุดแท้ ถ้าคนหนุ่มสาว
ไม่สังวรในเรื่องพวนี้แล้วไหร่ ยกที่เขาจะเป็นมนุษย์ที่เห็นได้ เลยรับความ
กึ่งดีบกึ่งดีกันง่ายเกินไป รับอะไร ๆ ก็ได้ เพียงขอให้มีสถานะทางสังคมที่
คนส่วนใหญ่ยกย่องเชิดชู นี้คือการเน้นไปยังการมองดูอย่างผิด ๆ จากหัว
โขนภัยอก ทำไม่เกิดสภาพอันเป็นมิจฉาชีวิสกัดว่า คนเข้มแรงต้อง^๑
เอาชนะคนอ่อนแอ คนตลาดต้องเอาชนะคนโน้ะ หรืออะไร ๆ ก็ได้ ขอให้
ได้เงิน ให้ได้อำนาจ ดังเราจะเห็นได้ทั่ว ๆ ไปจากข้าราชการตัวโต ๆ นัก
การเมืองตัวซื่อ ๆ เมื่อนักวิชาการที่อ้าปากปีก หรือที่ประจุประเจง
คนมีอำนาจจะสนับสนุนอย่างหาความละอายใจไม่ได้ โดยที่นักหนังสือพิมพ์ หรือ
นักคิดนักเขียนที่เป็นเช่นนี้ ก็มีใช่น้อยด้วยเช่นกัน ถ้าคนหนุ่มสาวต้องการ
ความสำเร็จอันจะอมปลอมเช่นนั้น ก็อย่ามาเสวงหาสาระอะไร ๆ จากป้าอุกกา^๒
ครัวนี้เอเลย

คนหนุ่มสาวจะ Rudy พ้นจากเงื่อมมือหรือจากอาชีพต่าง ๆ ในกระแส
หลักก็ได้ หรือแม่มีอาชีพนั้น ๆ หากยังคงความเป็นมนุษย์ที่ไม่เห็นไห้วันลัง
หลอกกออย่างที่ดีบก็ได้ ประการแรก ต้องไม่ปฏิเสธที่จะเผชิญหน้ากับ
ความทุกข์ โดยควรเข้าไปสัมผัสกับคนทุกข์ยาก ไม่ใช่เพียงไปร่วมลงเคราะห์
อนุเคราะห์ เพราะนั้นคือกิจกรรมของคนรวยและคนมีอำนาจที่ช่วยให้
คนจนจนต่อไป หากไปเรียนรู้จากคนทุกข์คนยาก ไปเป็นเพื่อนกับเขา
ร่วมทุกข์ร่วมสุขกับเขา และหาเหตุแห่งทุกข์ให้ได้ เพื่อหาทางดับทุกข์อย่าง

สันติวิธี

ที่โภมล คีมทองเตาก่อต่างไปจากคนหนุ่มสาวร่วมสมัยกับเข้าส่วนใหญ่ในสมัยเมื่อสามพศวรรษเศษมานี้ ก็ตรงที่เข้าอกไปสัมผัสกับคนทุกๆ โดยเรียนรู้อย่างลึกซึ้งและอาจจริงอาจจังยิ่ง ๆ ขึ้นทุกที เนกเช่นที่นายปรีดี และนายป่วยได้ถางทางมาให้ก่อนเข้านั้นแล้ว รวมถึง ม.จ.สิทธิพรด้วย

อนึ่ง การสัมผัสด้วยความทุกข์ในสังคม หรือในตัวเราเอง เราต้องอย่าปล่อยให้ความทุกข์มาครอบงำเรา เราควรเจริญจิตสิกขาโดยภาระมั่ยวิธีให้รู้จักตัวอย่างทั่วพร้อมไว้เสมอ ๆ เมื่อกีดความโกรธ ก็ให้รู้ว่านี่คือความโกรธ เมื่อกีดโลภจิตหรือราศจริตก็ฝึกใจไว้ให้รู้เท่าทันมัน ยิ่งความหลงด้วยแล้ว นับว่าซับซ้อนซ่อนเงื่อน ซึ่งนอกจากรู้จักฝึกใจให้ลงบลแล้ว ยังต้องรู้จักเจริญปโ尹โนโມนลิการด้วย เพื่อรู้เท่าทันความเห็นแก่ตัว ให้รู้เท่าทันอุดติที่ครอบงำเราอยู่ทั้งทางความรัก ความหลง ความเกลียด และความกลัว

เราต้องรู้จักฝึกใจให้เข้าสู่เบื้องลึกแห่งจิตใต้สำนึก เพื่อรู้จักปล่อยวาง เพื่อรู้จักความว่าง จนแลเห็นโครงสร้างทางตัวตนของเราว่าเป็นเพียงสมมติบัญญัติ อย่างโครงสร้างทางสังคมก็เช่นกัน แล้วทางออกจากระบบเศรษฐกิจการเมือง และการศึกษาในปัจจุบัน รวมทั้งมิจฉาทิฐิต่าง ๆ ทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี โดยเฉพาะก็เทคโนโลยีทางด้านการสื่อสาร ตลอดจนระบบตลาดนานาชาติที่อ้างว่าเสรี หากไม่ยุติธรรม

ถ้าคนหนุ่มสาวสามารถฝึกตนเองให้เป็นตัวของตัวเอง ดังสมชาติกในสมัชชาคนจนที่ถูกทุกทุกทรามามานาน ได้ฝึกตนเองจนมีความเป็นไปแก่ตนได้แล้ว แม้จะยังถูกจองจำอยู่โดยข้าราชการ และนักการเมืองกระแสหลัก โดยที่คนปลাযอุปถัyi เมเหล่านี้ รวมทั้งชนกลุ่มน้อยและชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ที่เราเคยดูถูกดูแคลนเข้านั้น บัดนี้ ตามามีเวรขึ้นอย่างปราศจากความกลัว อย่างสลัดความครอบงำทางโครงสร้างของสังคมออกจากได้แล้ว โดยที่ชนชั้นกลางที่เคยเห็นแก่ตัว เคยแต่สนใจสถานภาพของตน และการไม่เต้าทางสังคม เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และการเมือง ก็เริ่มเปลี่ยน

มาแสดงความยุติธรรมทางสังคมยิ่งขึ้น เข้าใจชนชั้นล่างมากยิ่งขึ้น ว่าเข้าเหล่านี้เดือดร้อน เพราะวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างทุ่งเพื่อฟุ่มเฟือยของชนชั้นสูงและชนชั้นกลาง

ถ้าคนหนุ่มสาวจับประเด็นดังเช่นที่กล่าวมาแล้วนี้ได้ คนรุ่นใหม่ของเราก็จะตามมีเวลา ไม่แพ้คนรุ่น ๑๔ ตุลา ๒๕๑๖ ๖ ตุลา ๒๕๑๙ และคนรุ่นโภมล คีมทอง ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการปฏิวัติตนเองของถนน กิตติฯ จร ในปี ๒๕๑๔ โดยโยงกลับไปถึงความเลวร้ายของสหชาติ ชนะรัชต์กับการแย่งชิงอำนาจจาก ป.พิบูลลงคราม ในปี ๒๕๐๐ และ ป.พิบูลลงครามกับการท้าลายประชาธิปไตยร่วมกับผิน ชุณหะวัณ และพระคปประจำปีต่อในปี ๒๕๙๐

โภมลเป็นแบบอย่างให้เรา หั้งทางบวกและลบ ดูจดังคนหนุ่มสาวในสมัย ๒๕๗๔ หรือ ร.ศ. ๑๕๐ หรือก่อนขึ้นไปในปี ๒๕๔๔ หรือ ร.ศ.๑๓๐ และตลอดมาจนทุกวันนี้

ถ้าเราเรียนจากอดีตอย่างรู้เท่าทัน คนหนุ่มสาวจะตื่นจากภาวะทางความเห็นแก่ตัว และแม้มั่วทางสังคม ที่มีลักษณะโน่นนิยมควบคุมอยู่ในนามของโลกภารกิจ ซึ่งโยงไปยังชาติ ศาสนา กษัตริย์ในกระแสหลัก แต่มีบรรษัทข้ามชาติ และองค์กรสากล เช่น ธนาคารโลก กองทุนระหว่างประเทศ และการค้าโลกเป็นตัวสะกดที่เลวร้าย

จากตาที่มีเวลา ประกอบไปกับความกล้าหาญทางจริยธรรม ที่ต้องการแสดงความเป็นเลิศ หั้งทางความงาม ความดี และความจริง นี้แล คนรุ่นใหม่จะไปพั่นความกึ่งดีกึ่งดี กล้า ๆ กลัว ๆ ดังที่เป็นอยู่ในบัดนี้ และเลี้ยงคนหนุ่มสาวจะสามารถร่วมกับคนแก่คุณเฒ่า ไม่ว่าจะเป็นปณัญชาติ หรือสมณะ ตลอดจนคนยากจน หรือชนชั้นกลาง ที่มีกิน ต่างเรียนจากกันและกัน เป็นกัลยาณมิตรให้กันและกัน ตักเตือนกัน ผนึกกำลังกัน ต่อต้านความเลวร้ายในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ที่มีโครงสร้างอย่างรุนแรงและเอเมรีบ เพื่อปลดปล่อยจากอุคคลมุ่งทั้งสามคือความโลภ

ที่ทุนนิยม ความโกรธที่อ่านจนนิยม และความหลงที่จำปลักอยู่ในมิจฉาทิฐิ อันได้แก่ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกระแสหลัก ซึ่งรวมทั้งการศึกษาด้วย สิ่งซึ่งเรียกว่าโลกาภิวัตน์ ซึ่งผูกติดอยู่กับทุนนิยมและปริโภคนิยมนั้น ใช้สื่อสารมวลชนและระบบการศึกษาในกระแสหลัก สะกดให้ทุก ๆ คนรู้สึก ด้อย ให้อายกมีเงินมากขึ้น มีอำนาจมากขึ้น เพื่อแสดงส่วนเกินที่นอกเหนือ ปัจจัยสื่อสารไปในทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยได้เท่าไร จึงจัดเป็นที่ยอมรับใน สังคมมากเท่านั้น และการปลดความด้อยออกจากจิตวิญญาณนั้น นอก จำกอาชัยอัครฐานะยานอกแล้ว ต้องเสริมสร้างฐานทางความคิดให้เกิด หั้งการ เพื่อเอาชนะคนอื่น สัตว์อื่น รวมตลอดจนธรรมชาติทั้งหมด

นี้คือรากรฐานทางมิจฉาทิฐิของสังคมร่วมสมัย ถ้าเราเอาชนะกรอบที่ ครอบงำเรารอยู่นี้ไม่ได้ จะมีความหวังอะไรเล่าที่จะฝากไปได้ถึงคนหนุ่มสาว

น่าที่คนหนุ่มสาวจะเออย่างคนยากไร้ คนปลายอ้อปลายเขม อย่าง สมาชิกในสมัชชาคนจน หรือชนชั้นกลางที่ตื่นตัวขึ้นแล้ว ในการสัծความ ต่ำต้อยน้อยหน้าที่ลักษณะปริโภคนิยมและอำนาจนิยมยัดเยียดให้ จนเขาเป็น ตัวของตัวเองอย่างเช่นแม่ล่มบ่อง ซึ่งเป็นชาวอีสานที่เคยเป็นคนรับใช้ใน เมืองกรุงอย่างสัญญอมเป็นเวลานาน เพียงเพื่อรับเงินเดือน แต่บัดนี้เชือ กกลับไปอยู่ที่เชื่อนปากมูล อย่างมีศักดิ์ศรี อย่างกล้าหาญย่ออำนาจรัฐและ บรรพตข้ามชาติ อย่างรู้เท่าหันกลobiayของชนชั้นปักษรองและผู้ที่อ้างตนว่า เป็นผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ หรือชุมชนเขมรและส่วยทางจังหวัดสูรินทร์ ที่ถูกเหยียดหยามจากรอบการศึกษาระและหลักและระบบราชการ ว่าเขา เป็นราชภูมิชั้น ๒ ชั้น ๓ และการพัฒนาอย่างใหม่ในรอบ ๕-๕ ศตวรรษมาแล้ว ทำให้เข้าต้องขายที่ ขายลูกน้อยไปเป็นแรงงานทาส ขายลูกสาวไปเป็น ไสเกาน์ โดยที่พวงเข้าหากันติดอบายมุข ติดໄสัยเวทวิทยาอย่างปราศจาก ความหวัง渺渺 หากอาชัยพระคุณเจ้าอย่างพระครุพิธประชานาถที่ จังหวัดนั้น หรือพระครุสุภาษารัตน์ ที่จังหวัดโยสธร ช่วยให้เข้าเจริญจิต สังฆา จนพวงเข้าเกิดความกล้าหาญทางจริยธรรม สามารถพึงตนเองได้

ในทางเกษตรธรรมชาติ ในทางยาสมุนไพรและอื่น ๆ จะมีขบวนการสหกรณ์ มีคลังข้าว คลังคaway ตลาดจนเงินตราห้องถิน

หากคนหนุ่มสาวที่เป็นชนชั้นกลาง จะได้เรียนรู้จากชนชั้นล่างและชนชั้นกลางด้วยกันเอง ที่เริ่มท้าทายความครอบงำจากการแสวงหา ตามก็จะเริ่มมีเวลา และถ้ารู้จักจริยธรรมศึกษาให้เห็นว่า ปัจจุบันเป็นเวลาอันประเสริฐ สุด โดยฝีใจให้อ่อนน้อมถ่อมตน อย่างกล้าหาญ อย่างไม่อหังการ และเห็นสิ่งทั้งหลายทั้งปวงโดยกันเป็นอิทธิปัจจัยตา

เม้มเราเป็นคนเล็กคนน้อย ถ้ากล้าเผชิญกับความทุกข์ของคนที่ทุกข์ ยิ่งกว่าเรา ความทุกข์ของเรา ความอ่อนแอของเรา จะปรับเปลี่ยนไป เป็นเห็นอะไร ๆ ชัดขึ้น จนอาจสาหัสเรตุแห่งทุกข์ให้ได้ที่ทุนนิยม อำนาจ นิยม และอัตตานิยม ดังที่กล่าวมาแล้ว

ถ้าเราหากลายณมิตรได้ ที่พร้อมจะอุทิศกำลังกาย กำลังใจ กำลังความคิด อย่างร่วมมือกัน เรียนจากกันและกัน ตักเตือนกันและกันอย่างหวังดี มีสามัคคีธรรมและขันติธรรมเป็นแกน เราจะฟันฝ่าอุปสรรคจาก การครอบงำต่าง ๆ ได้

คนหนุ่มสาวจะเป็นความหวังของพากเรเชิงเป็นไม่ใกล้ฝั่งได้ ก็ต่อ เมื่อพากดูน้ำทั้งหลาย ทั้งในระดับห้องถิน ในระดับชาติและนานาชาติ ร่วมกันหาทางออกจากระบบปัจจุบัน ไปสู่เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ ที่เห็นว่ามนุษย์และสรรพสัตว์ตลอดจนธรรมชาติสำคัญกว่ากำไร ในทางเงินทองและการเพิ่มทุนชนิดที่รวมตัวกันไว้ในคนจำนวนน้อย ในขณะที่มหาชนต้องทนทุกข์ทรมาน และธรรมชาติที่แวดล้อมโลกอยู่ท่ามกลางอย่างเศร้าโศยยิ่งนัก

ความหวังของเราคือการศึกษาออกแบบแสวงหาที่ไม่สอนอย่างเป็นเสียง ๆ โดยเน้นที่ความฉลาดในหัวสมองเท่านั้น หากโดยอย่างให้เห็นวิทยาการต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวม สามารถโดยหัวสมองกับหัวใจให้เข้าถึงกันโดยมีจิตสิกขาที่กำหนดลมหายใจให้รู้ตัวทั่วพร้อม และอบรมความคิดไปในทางลดความเห็นแก่ตัว ให้เกิดความเป็นปกติของแต่ละคน เพื่อความ

ยุติธรรมในสังคม จนเป็นเนื้อหาของศึกษา แล้วสามารถแสวงหาค้ายภาพ อันซ่อนเร้นอยู่ในแต่ละคนได้พบ อย่างแตกต่างกันออกไป ไม่ใช่ตามที่หลัก สูตรกำหนด หากเข้าถึงสูตรมัยปัญญาด้วยการเรียนรู้จากภูมิปัญญาต่าง ๆ อย่างอ่อนน้อมถ่อมตน และเข้าถึงจินตมัยปัญญา ด้วยอาศัยความงาม ความไฟแรงเป็นเกณฑ์ โดยมีภารานมัยปัญญาเป็นปัจจัยหลัก ที่สามารถลดความเห็นแก่ตัวลงได้เรื่อย ๆ อย่างเข้าใจตัวตน อย่างไม่ติดยึดและเข้าใจ โครงสร้างทางสังคมอันอยู่ติดธรรมและรุนแรง เพื่อรื้อถอนโครงสร้างดังกล่าว ออก โดยไม่เกลียดโกรธผู้ที่กดขี่ข่มเหงคนเรายิ่งเรา จึงอาจใช้อหิงธรรม และสันติวิธีเป็นแนวทางได้ ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางสันติประชา ธรรม

ความหวังที่ไม่ใกล้ฝันนี้หากไว้กับคนหนุ่มสาว คงไม่เป็นการ เพ้อฝันจนเกินเลยไป แต่ถ้าเป็นความฝัน ก็ขอให้อาอย่างนายมาร์ติน ลู瑟์ คิง ที่ต้องทำความฝันให้เป็นจริงให้ได้ และถ้าใครต้องการทราบถึงรูปธรรม ที่อาจนำอามาประยุกต์ได้ ก็ขอให้ไปฟังคำบรรยายที่สืบเนื่องจากเรื่องนี้ ในวันที่ ๔ มีนาคม อันจะเป็นปาฐกถาป่วย อึ้งภากรณ์ อันดับที่ ๗ ณ ห้อง ประชุมชั้น ๔ ตึกเอนกประสงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เวลา ๑๐.๓๐ น. โดยเราต้องไม่ลืมว่านายป่วยเป็นรองประธานผู้ก่อตั้งมูลนิธิโภมลคิมทองมา แต่แรกตั้ง จนตลอดชีวิตของท่าน และ ณ ที่มูลนิธินี้แห่งเดียวที่ท่านไม่ได้ ลาออกจากตำแหน่งดังกล่าวจนตราบทে่าที่สุดแห่งชีวิต

ฉะนั้น ถ้าปาฐกถาในวันนี้ จะมีคุณความดีอยู่บ้าง ขออุทิศให้นายป่วย และนายโภมล ตลอดจนคนหนุ่มสาวอื่น ๆ ที่ล่วงลับไปแล้ว โดยที่คนเหล่า นั้นทุกคนได้สืบสานต้านทานแห่งอุดมคติเพื่อสันติประชาธรรมมาด้วยกัน ทั้งนี้ และถ้าคนหนุ่มสาวที่ยังมีชีวิตอยู่ จะช่วยกันสานต่ออุดมคติดังกล่าว ให้เป็นจริงเป็นจังชั้นมา นี้จักซึ่ว่าเป็นปฏิบัติบูชาต่อบุคคลนั้น ๆ ในอดีต อย่างควรแก่การยกย่องยิ่งนัก

ก่อน จบ ขอแกรมท้ายอีกนิดว่า ถ้าคนหนุ่มสาวลงสัญญาว่าครัวคำเนินชีวิตอย่างไร ขอให้นึกถึงคำเตือนของมหาตมาดาธี ที่ว่า “เมื่อไร เธอเกิดความลงสัญญา หรือเมื่อตัวตนซักจะเขื่องเกินไปสำหรับตัวเธอเอง ขอให้ใช้วันนี้ตรวจสอบ คือจังมองไปที่หน้าของคนที่ยากจนอย่างที่สุด และคนที่อ่อนแออย่างที่สุด เท่าที่เธอเคยพบประสบมา และถามตัวเองว่าสิ่งที่เธอคิดจะทำนั้น จะสืบคุณประโยชน์กับบุคคลที่วันนี้ไหม เช่นจะได้ประโยชน์อะไรไหม จะช่วยให้เขาดีขึ้นไหม..... ถ้าสามารถได้เช่นนี้ ความลงสัญญาของเธอและในตัวตนของเธอ ก็จะปลาบลานการไป”

เมื่ออ้างคานธี สำหรับกิจกรรมทางกายกรรมและวิกรรมแล้ว ก็ควรใช้พระพุทธพจน์ นำมโนกรรม ที่ควรเตือนตนเองทุก ๆ วันตามอภิบทปัจจเวกชน์ที่ว่า

๑. ธรรมมมตา ควรพิจารณาเนื่อง ๆ ว่า เรา มีความแก่เป็นธรรมดายังไม่ล่วงพันความแก่ไปได้

๒. พยาธิธรรมมตา ควรพิจารณาเนื่อง ๆ ว่า เรา มีความเจ็บป่วยเป็นธรรมดายังไม่ล่วงพันความเจ็บป่วยไปได้

๓. มรณธรรมมตา ควรพิจารณาเนื่อง ๆ ว่า เรา มีความตายเป็นธรรมดายังไม่ล่วงพันความตายไปได้

๔. ปิยวินาภาวดา ควรพิจารณาเนื่อง ๆ ว่า เรา จักต้องมีความพลัดพรากจากของรักของชอบใจทั้งสิ้น

๕. กัมมัสกตา ควรพิจารณาเนื่อง ๆ ว่า เรา มีกรรมเป็นของตน เรา ทำกรรมได้ ดีก็ตาม ชั่วก็ตาม จักต้องเป็นทายาทของกรรมนั้น

ที่ว่าันนี้คือคำเตือนที่คุณแก่ และคนหนุ่มสาวควรบริกรรมทุกคำเช้า ตามพุทธประเพณีของเรา

อนึ่ง ทางทิเบต เขามีคติเตือนใจอยู่สี่ข้อ ที่พุทธศาสนา nikavaralee ก้าว
เสมอ และหันสี่ข้อนี้ ก็ແປบไม่แตกต่างไปจากคำสอนของฝ่ายธรรมะเรา
หากตอนหลังเรามานับถือฝรั่งหรือสิงห์อ้างว่าเป็นวิทยาศาสตร์อย่าง
ตะวันตก จนลืมเนื้อหาสาระของคำสั่งสอนที่ตกทอดกันสืบ ๆ มาแต่
บรรพบุรุษของเรา จึงขอนำคำเตือนใจหันสี่ข้อมาลงไว้ในที่นี้คือ

(๑) ให้ระลึกไว้เสมอว่าการเกิดเป็นมนุษย์นั้นยากเย็นแสนเข็ญยิ่งนัก
 เพราะโอกาสที่จะไปเกิดเป็นสัตว์นรก อสุกราย เปตวิสัย และเดรัจชานนั่น
 มีมากมายหลายประการ แม้จนการไปเกิดเป็นเทวดา Mara พรม ยม ยักษ์
 ก็ด้อยโอกาสกว่าการเกิดเป็นมนุษย์ ความข้อนี้ เกรงว่าคนที่ถือตนว่าเป็น
 คนสมัยใหม่ คงเข้าใจได้ยาก

(๒) เมื่อเกิดมาแล้ว พึงตรั้วไว้ถึงความไม่เที่ยงของชีวิตเรา ซึ่งจะตายลง
 เมื่อไรก็ได้ และการตายอย่างปราศจากสติ หรือดำรงชีวิตอย่างปราศจาก
 คุณธรรม ย่อมนำไปสู่อบายภูมิ

(๓) เราเป็นผลมาจากการของเราระบบที่ตั้ต และเรา ก็อาจลังสมกุศล
 กรรมหรืออกุศลกรรมในบัดนี้ เพื่อผลในอนาคตได้ต่อไป

(๔) ถ้าเราไม่รู้เท่านั้นสัจธรรม เราຍ่อมต้องเวียนว่ายอยู่ในลังสรรวัญ
 ตามกระแสแห่งกรรม คือการกระทำของเรา ถ้าเราเข้าถึงพุทธธรรมจนถึง
 ที่สุดแห่งทุกข์ เราຍ่อมเอาชนะการเวียนว่ายตายเกิดได้

ป้าฉูกอยากให้คนหนุ่มสาวคำนึงถึงคติเตือนใจหันสี่ที่ว่ามานี้ เพราะ
 วิถีชีวิตของเราเป็นผลมาจากการของเราระบบที่ตั้ต หรือความนึกคิดของเรา ถ้าเราถือว่า
 ชีวิตเราเป็นของที่ได้มาง่าย ๆ และไม่สนใจในเรื่องความตาย หรือความไม่
 เที่ยงของชีวิต เราຍ่อมประมาทได้ง่าย หากไม่เราจะแสวงหาความสุขอย่าง
 หยาบ ๆ ตามที่เราถูกกำหนดมาโดยสัมരລชน ในระบบสังคมบริโภค
 นิยม ซึ่งเน้นไปทางกิน กาม เกียรติ โดยเรามักไม่ค่านึงถึงความสุขอัน
 จอมปลอมนั้นว่า มักเป็นเหตุให้คนอื่นสัตว์อื่นเดือดร้อน แต่ถ้าเราอา
 ภะจากหันสี่บานนั้นมาส่องดู เราอาจเข้าใจถึงสิ่งที่มีคุณค่าเหนือโลภีลุข

ได้ โดยการแสวงหาสัจธรรมนั้น จำต้องไปพั่นความนึกคิดตามกรอบของ
กระแสหลักที่อ้างถึงความเป็นวิทยาศาสตร์ โดยอาจต้องเข้าถึงจิตลิกลา
ทีโยงหัวสมองมานำหัวใจอย่างรู้ตัวทั่วพร้อม ให้เกิดสันติภาวะภายใน แล้ว
เจาเลิกลงไปในทางที่ไม่ติดยึดในตัวตน หรืออาจลดความเห็นแก่ตัวลงไป
ได้เรื่อย ๆ

จากคติทึ้งสืบ ถ้าพิจารณาดูโดยแยกชายแล้ว เราจะเห็นได้ว่า ชีวิต
มนุษย์นั้นให้โอกาสแก่เราอย่างแท้จริง เพื่อเข้าถึงอิสรภาพอันแท้จริง จนอาจ
ข้ามการเดินทางด้วยกายเกิดเสียได้ แต่ถ้าเราไม่เข้าใจในเรื่องสังสารวัฏ ในเรื่อง
กรรมกับวิบาก และในเรื่องความไม่เที่ยงของชีวิต ตลอดจนความจริงที่ว่า
ชีวิตมนุษย์นั้นเป็นสิ่งประเสริฐที่เป็นไปได้ยากเสียแล้ว ก็เท่ากับว่าเราเสีย
ชาติเกิด

ในปัจจุบันนี้ มีการศึกษาและวิจัยในเรื่อง near death experience
ค่อนข้างมาก กล่าวคือคนหลายคนที่หยุดหายใจไปนาน ๆ เป็นชั่วโมง ๆ
หรือเป็นวัน ๆ ก็มี แล้วพื้นคืนชีวิตขึ้นมาได้ จะด้วยวิชาการแพทย์สมัยใหม่
หรือไม่ก็สุดแท้ หลายคนเล่าถึงประสบการณ์เมื่อชีวิตออกจากร่างไป ได้ไป
สู่สถานะอันมีการถ่ายทอดชีวิตของเขามายเป็นมนุษย์ โดยที่คำานั้น ๆ
ไม่ได้สนใจเลยว่าเขายังคงรู้สึกอะไรในหน้าที่ ได้รับความสำเร็จได้ ๆ ในทาง
เศรษฐกิจหรือการเมือง คำานั้นมุ่งเพียงประเด็นเดียวว่า เมื่อเขามีชีวิตอยู่
นั้น เขายังเป็นคนที่ก่อความทุกข์หรือความสุขให้ใครบ้าง หากน้อยเพียงใด

คนที่มีประสบการณ์ใกล้ตายเช่นนี้ ส่วนมากเปลี่ยนวิถีชีวิตจากเดิม
ที่เห็นแก่ตัว มัวแม่ในลาภยศ มามีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย และเอื้ออาทรต่อผู้
อื่นกันยิ่ง ๆ ขึ้นแบบทั้งนั้น

ประสบการณ์ดังกล่าว จะว่าเป็นขั้นแรกก็ได้ จึงยังเข้าไม่ถึงขั้นต่อไป
ซึ่งอาจเป็นอุบัติภัย ปฏิภัย ดิรัจชานภัย หรือเทวโลก มารโลก และ
พรหมโลก

หากสนใจในประเด็นนี้ ขอแนะนำให้อ่านเรื่อง เตรียมตัวตายอย่าง

มีสติ ที่ข้าพเจ้าแปลอกมาแล้ว และ ประชูสูสภาวะใหม่ และ เหนือหัวง
มหรณพ ที่พระไพศาล วิสาโลแปล

หวังว่าที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ คงจะมีประโยชน์บ้างสำหรับคนหนุ่มสาว
แต่จะเป็นความหวังของท่านทั้งหลายหรือไม่ แต่ละคนคงทำตามบ้าง
ตัวเองได้ตามกำลังความสามารถของแต่ละคนก็แล้วกัน

คำสตุดีบุคคลเกียรติยศ ประจำปี ๒๕๔๔

นายวิลเลียม เจ. คลอสเนอร์ (William J. Klausner)

ในวาระครบรอบ ๓๐ ปี ของมูลนิธิโภมลคีมท้อง ในปี ๒๕๔๔ นี้ คณะกรรมการบริหารของมูลนิธิ มีมติเป็นเอกฉันห์ มอบรางวัลบุคคลเกียรติยศแด่ นายวิลเลียม เจ. คลอสเนอร์ สำหรับคุณูปการในการที่ทำให้เป็นผู้เชื่อมโยงความคิดให้องค์กรต่างประเทศ ในยุคเริ่มแรกของการทำงานเพื่อสังคม ได้เห็นความสำคัญของการทำกิจกรรมทางด้านการอุดหนุน อุดมคติและขวนการสร้างสรรค์อุดมคติของคนหนุ่มสาว มาแต่เริ่มก่อตั้ง มูลนิธิโภมลคีมท้องเมื่อ พ.ศ.๒๕๑๘ ด้วยเงินก้อนแรกที่ได้รับจากชาวจีนที่อยู่ในประเทศไทย แล้วนำเงินมาลงทุนในวันพระราชนานเพลิงเศพธูโภมล คีมท้อง แทนการแจกจ่ายตามประเพณีเดิม และพากเราบางคนได้ทำการเพื่อไปช่วยเหลือชาวจีนที่อยู่ในประเทศไทย สำหรับการทำกิจกรรมทางด้านการอุดหนุนอุดมคติของคนหนุ่มสาว โดยที่เวลาผ่านไป มูลนิธินี้จะมีเพียงหน้าเบื้องหลังอย่างไร เราไม่ได้สนใจ และถ้าไม่มีบิล คลอสเนอร์ เป็นตัวเชื่อมระหว่างฝ่ายราชการ กับ อเมริกัน เราคงตั้งตัวไม่ได้แต่ตอนต้น ดังเมื่อเราเริ่มอาณิตรัฐ ลังคาน ศาสตร์ปริทัศน์ ในปี ๒๕๑๙ นั้น ถ้าไม่ได้รับการสนับสนุนจากบิล เราเกิด ไม่ได้รับเงินทุนอุดหนุนจากมูลนิธิเอเชียเช่นเดียวกัน โดยเราต้องไม่ลืมว่า โภมลเป็นคนหนึ่งในคณะกรรมการ สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับนี้สืบต่อมา

และเข้าเป็นส่วนหนึ่งในกลุ่มปริทัศน์สถานและศึกษาสถาน ซึ่งเป็นผลพวงต่อเนื่องมาจากนิติยสารดังกล่าว ยังกิจกรรมของกลุ่มสถานที่ว่านี้ก็ได้รับการอุดหนุนจากบิลด้วยเช่นเดียวกัน ทั้งจากส่วนตัวเข้าและจากหน่วยงานที่เข้าสังกัดอยู่ ข้อเลี้ยงของเขาก็คือเข้าเข้าข้างคนไทยมากไป และเข้าใจวัฒนธรรมไทยเกินไปกว่าที่ฝ่ายอเมริกันจะยอมรับความจริงข้อนี้ ในที่สุดเขาก็หันอยู่ในมูลนิธิที่อยู่นามมาแล้วนั้นไม่ได้

บิล คลอสเนอร์ อาร์มีช้อบกพร่องมากหลายคล้ายพวกราเทบ ทุกคน แต่เขามีจิตสำนึกรักความเป็นไทย และเข้าใจหมูปานหนองของอนุรุบราชาธนอย่างดียิ่ง โดยเฉพาะก็แต่ก่อนการกระทบกระหั่งกับการพัฒนาอย่างบ้าคลั่งที่นำไปสู่โลกาภิวัตน์หรือโลกาภิบดิ

บิลยืนมั่นในพระบวรพุทธศาสนา ทั้งคุณคำปัน ผู้คริสติyan เป็นชาวบ้านที่เข้าถึงวัดอย่างดั้งเดิม ที่เข้าใจโลกทัศน์อย่างเดิม ๆ ของเรามิอย่างยกทีคุณสมัยใหม่จะเข้าใจได้ น่าดีใจที่บิลเข้าใจภูมิปัญญาชาวบ้านเช่นนี้อย่างแตกฉาน โดยที่ถ้าเราเดินตามทางอย่างเขาได้ ก็อาจจะช่วยเราได้ไม่น้อยเลยทีเดียว

บิล ในฐานะอาจารย์มหาวิทยาลัยก็ได้ ในฐานะผู้เชี่ยวชาญกับมูลนิธิอเมริกันอีกหนึ่ง ก็ได้ เขารับหน้าที่อธิบายวัฒนธรรมต่างประเทศ ทั้งจากเบ็ดตะவันออกและตะวันตก อย่างน่าสนใจและอย่างอ่อนน้อมถ่อมตน แม้สานenergyภาษาไทยของเขาก็ไม่ซัดเจนนัก แต่เข้าถึงวัฒนธรรมไทยยิ่งกว่าคนไทยสมัยใหม่เป็นอันมาก อย่างน้อยก็ตลอดเวลาที่เขารออยู่ในกรุงสยาม มาเป็นเวลาหลาย ๆ ปีก็ตัวรรชน์นี้ เขายสามารถเลี้ยงการกระทบกระหั่งได้จากคนไทยแบบทุกฝ่าย ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่าย บิลทำต้นแบบเดินตามผู้ใหญ่ไม่ให้มากกัด หรือไม่ปูดให้ซัดเข้าทำไม่ ผิดใจเขาก็

หนังสือภาษาอังกฤษที่เข้าเยือนอธิบายคุณค่าของวัฒนธรรมไทยนั้น รีบไม่มากนัก แต่มีค่าอย่างกว้างวิจัยของนักวิชาการฝรั่งอย่างมากมายนัก และถ้าเขาก็อยู่ที่ศูนย์เวลาให้กับการเขียนมากกว่านี้ เราจะมีงานนิพนธ์ของเขาก็

อาจรวมถึงกวินิพนธ์เพิ่มขึ้นอีกด้วยได้ ใจจะไปรู้

ทั้งนี้ ในโอกาสที่มูลนิธิโภมลคีมทรงตั้งมาได้ครบ ๓๐ ปีเช่นนี้ ช่วยให้เราหวนคิดถึงความหลังและขอประการถึงคุณความดีที่บิล คลอสเนอร์ หรือ William J.Klausner มีต่อเราและขอวนการสร้างสรรค์อุดมคติให้เยาวชนของเรา ตามที่กำหนดไว้ในตราสารมูลนิธิ

มูลนิธิโภมลคีมทรงรู้สึกภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่จะมอบรางวัลบุคคลเกียรติยศนี้เดี่ย บิล คลอสเนอร์ รางวัลเล็กๆ นี้อาจเทียบไม่ได้กับคุณูปการที่บิลมีต่อเรา แต่เรามีมีอะไรมอบให้บิล นอกไปจากความสำนึกรักในบุญคุณ และในมิตรภาพอันยิ่งนานา

นายสมเกียรติ อภิญญาชน

ในวาระครบรอบ ๓๐ ปี ของมูลนิธิโกลด์คีมทอง ในปี ๒๕๕๔ นี้ คณะกรรมการบริหารของมูลนิธิ มีมติเป็นเอกฉันท์ มอบรางวัลบุคคลเกียรติยศแด่ นายสมเกียรติ อภิญญาชน ในฐานะที่เป็นผู้นำในการปฏิรูปการประกอบการด้านอุตสาหกรรม โดยให้พนักงานเป็นศูนย์กลางการทำงานเป็นหลัก โดยมีความเชื่อมั่นและครั้งชาในพนักงาน มีมุ่งมองในการทำงานที่กว้างขวางและสร้างสรรค์ มีเมตตาต่อพนักงาน อีกทั้งยังเป็นตัวอย่างในการใช้ชีวิตที่เรียบง่าย ส่งผลให้พนักงานเกิดการลดค่าใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือย ไม่สร้างภาระหนี้สิน รวมทั้งยังเป็นผู้นำที่นำกำไรมีคืนสู่สังคม โดยให้การสนับสนุนและอุดหนุนองค์กรที่ทำงานเพื่อสังคม ให้สามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสังคมและส่วนรวมได้อย่างต่อเนื่อง

นายสมเกียรติ อภิญญาชน เป็นชาวอำเภอแกลงโดยกำเนิด จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะวิทยาศาสตร์ ปัจจุบันอายุ ๔๑ ปี สมรสกับนางบุษรา มีบุตร ๒ คน ซึ่งเป็นส่วนร่วมในการก่อตั้งและบริหารการทำงานในบริษัท เอพินาอุตสาหกรรม จำกัด ซึ่งปัจจุบันมีโครงการจัดตั้งห้องสมุดเคลื่อนที่ โดยใช้ชื่อ "ห้องสมุดเคลื่อนที่" ให้บริการเด็กและเยาวชนในชุมชนต่างๆ ทั่วภาคเหนือและภาคใต้ ตลอดจนประเทศเพื่อนบ้าน เช่น กัมพูชา ลาว และเวียดนาม ทำให้ได้รับการยอมรับและยกย่องในความสามารถและมนต์เสน่ห์ที่น่าทึ่ง

นายสมเกียรติ อภิญญาชน เจ้าของและผู้ก่อตั้ง บริษัท เอพินา อุตสาหกรรม จำกัด ซึ่งเป็นผู้ประกอบอุตสาหกรรมด้านการผลิตเฟอร์นิเจอร์ ไม้ย่างพารา โรงงานตั้งอยู่ที่อำเภอแกลง จังหวัดระยอง เริ่มประกอบธุรกิจ ในปี ๒๕๓๗ โดยเริ่มจากพนักงาน ๕ คน ปัจจุบันบริษัทมีพนักงานประจำประมาณ ๑,๐๐๐ คน โดยส่วนใหญ่จะทำงานในโรงงาน การจัดการภายใน โรงงานเป็นการจัดการแบบไร้รูปแบบ เคราะฟ์ในความแตกต่างของบุคคล ให้พนักงานเป็นศูนย์กลาง มีส่วนคิด จัดการ บริหารและตรวจสอบด้วยตนเอง โดยบริษัทจะไม่กำหนดนโยบายลับไป หรือการกำหนดโดยการผลิต พนักงานจะจัดตั้งกลุ่มกันเองตามลักษณะงาน ในแต่ละกลุ่มจะช่วยกันดูแล ตรวจสอบกันเองภายในกลุ่ม หากผู้ใดไม่รับผิดชอบหรือก่อความเสียหาย ก็จะถูกดำเนินการจากเพื่อน ๆ ในกลุ่มของตน

นายสมเกียรติเป็นบุคคลที่มีความเชื่อมั่นและครั้งท่าในพนักงาน มีมุ่งมองการทำงานที่กว้างและสร้างสรรค์ ที่โรงงานเอพินาจะไม่มีการติด แผ่นป้ายประชาสัมพันธ์เพื่อกระตุ้นการทำงาน การเพิ่มผลผลิตหรือการ รักษาภูมิปัญญา จะไม่มีแผ่นป้ายที่ระบุว่าห้ามทิ้งขยะ แต่บริเวณภายในและ ภายนอกกลับดูสะอาดและเรียบร้อย ส่วนหนึ่งที่เป็นได้ดังนี้ ก็เนื่องมาจาก ความร่วมมือของพนักงานที่ทำใจไว โดยบริษัทได้ร่วมสร้างและปลูกฝัง จริยธรรมในองค์กรจนเกิดความเข้าใจ การให้เกียรติ และเคารพซึ่งกันและ กัน ความมีเมตตาช่วยเหลือกันอย่างต่อเนื่อง ทางโรงงานจะจัดให้พนักงานร่วม กิจกรรมกับทางวัดในชุมชน การจัดตั้งห้องสมุดชุมชนเพื่อส่งเสริมการ เรียนรู้ การมอบทุนการศึกษาให้กับบุตรหลานของพนักงาน การจัดตั้งกอง ทุนสำรองการเลี้ยงชีพ การรณรงค์ลดการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยโดยใช้จารยาน แทนมอเตอร์ไซค์ สิ่งดังกล่าวได้ส่งผลให้พนักงานมีความรักและซื่อสัตย์ต่อ องค์กร มีความรับผิดชอบต่อตัวเอง และต่อหน้าที่การงาน การผลิตจึงมี ประสิทธิภาพ คุณภาพของงานก็พัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง จำนวนพนักงานที่ ลาออกจากมีน้อยมาก บริษัทเอพินาจะมีจัดเด่นด้านการออกแบบที่แตกต่างจาก

ผู้ผลิตรายอื่น จึงทำให้ไม่จำเป็นต้องแข่งขันมากนักในตลาด สินค้าของ เอพินาเป็นที่ยอมรับในด้านการออกแบบและคุณภาพ

การสร้างผลกำไรสูงสุด ส่วนหนึ่งมาจากการมีต้นทุนในด้านการบริหารจัดการที่ดี ด้วยการบริหารจัดการที่เรียบง่าย โดยอาศัยความครรชชาและเมตตาในเพื่อนร่วมงานเป็นหลัก การไม่ต้องจัดจ้างที่ปรึกษาจากภายนอก ไม่จำเป็นต้องนำระบบคุณภาพต่าง ๆ เช่น ISO มาใช้ เพราะนอกจากจะเป็นการเพิ่มต้นทุนแล้วยังสร้างเงื่อนไขเพื่อควบคุมการทำงานของพนักงาน ทำให้ความคิดและการมีส่วนร่วมถูกจำกัดมากขึ้น บริษัทนี้มุ่งใช้ระบบครรชชา เมตตา และการให้พนักงานเป็นศูนย์กลางการทำงานเป็นหลัก การใช้ชีวิตที่เรียบง่ายของนายสมเกียรติและครอบครัวก็เป็นตัวอย่างอันดี ส่งผลให้พนักงานเกิดการลดการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือย ไม่สร้างภาระหนี้สิน

บริษัท เอพินาอุตสาหกรรม จำกัด นับได้ว่าเป็นบริษัทตัวอย่างที่ดีและน่าจะมีการศึกษาเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการอุตสาหกรรม เพราะมีการดำเนินการหลายอย่างที่แตกต่างไปจากกระแสหลักของอุตสาหกรรมในยุคโลกาภิวัตน์ แต่ก็ยังสามารถนำมาซึ่งผลสำเร็จและกำไร ดังที่ได้กล่าวมา

ด้วยเหตุผลดังกล่าว มูลนิธิโกลด์คีมหองจึงเห็นสมควรยกย่อง นายสมเกียรติ อภิญญาชน และขอประกาศเกียรติคุณไว้ให้เป็นที่ปรากฏ เพื่อเป็นกำลังใจและเชิดชูการทำงานที่สร้างความเป็นก้าลยาณมิตรกับเพื่อนมนุษย์ ให้เป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณะนี้ไป

นายปีแอร์ แมร์มอง (Pierre Marchand)

ในวาระครบรอบ ๓๐ ปี ของมูลนิธิโภมลีมทอง ในปี ๒๕๕๔ นี้ คณะกรรมการบริหารของมูลนิธิ มีมติเป็นเอกฉันท์ มอบรางวัลบุคคล เกียรติยศแด่ครอบครัวของนายปีแอร์ แมร์มอง สำหรับคุณุปการอย่าง ใหญ่หลวงในด้านการช่วยเหลือเด็กนับล้านคนทั่วโลก และความมั่นคง แนวโน้มในการสนับสนุนงานด้านสันติวิธีมาโดยตลอด

นายปีแอร์ แมร์มอง เกิดในครอบครัวชาวฝรั่งเศสที่ร่ำรวยมาก到了 ใช้ชีวิตช่วงปฐมวัยในประเทศสเปน เขาทำงานกับคนยากจนตั้งแต่ยังเป็น นักเรียน ในช่วงสงครามเวียดนาม เขายังช่วยเหลือเด็กชาวเวียดนาม ต่อมา ได้กล้ายเป็นองค์กรซื่อภาษาฝรั่งเศสว่า “ปานาชา” (PARTAGE) แปลว่า “การแบ่งปัน” และได้ขยายงานออกเพื่อช่วยเหลือเด็กทั่วโลก การทำงาน ของปานาชานั้นแปลกແหກແນວมาตั้งแต่สมัยก่อตั้งเมื่อ ๓๐ ปีที่แล้วทราบจน ปัจจุบัน กล่าวคือ ปานาชา ได้ให้ความสนับสนุนองค์กรพัฒนาเอกชนท้องถิ่น ซึ่งทำงานเพื่อเด็กอยู่แล้ว วิธีการนี้เหมาะสมตรงกับความต้องการของ ท้องถิ่น และเป็นวิธีการช่วยเหลือที่ยั่งยืน ในประเทศไทย ปานาชา ได้ทำการ สนับสนุนองค์กรพัฒนาเอกชน ๓ องค์กรด้วยกัน ได้แก่ มูลนิธิเด็ก มูลนิธิ คุณย์พิทักษ์สิทธิเด็ก และ The Fight Against Child Exploitation Group

เข้าได้เชื่อมต่องานช่วยเหลือเด็กกับขบวนการอพยพที่ใหญ่กว่า
นายปีแอร์ เมร์มอง ได้ติดต่อผู้ที่ได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ โดยเริ่ม
ที่ Mairead Maguire และ Adolfo Perez Esquivel เพื่อขอให้สนับสนุน
ข้อเสนอให้องค์การสหประชาชาติประกาศให้เป็น ค.ศ. ๒๐๐๐ เป็นปีแห่งการ
ศึกษาและอพยพ และทศวรรษแรกของศตวรรษที่ ๒๑ เป็นทศวรรษ
วัฒนธรรมแห่งอพยพ เจ้าของรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพที่มีชีวิตอยู่สนับสนุน
ข้อเสนอี้โดยทันที นายปีแอร์ เมร์มอง ได้เดินทางไปพบ槃ะแลก
เปลี่ยนกับผู้คนที่มีความคิดเห็นพ้องต้องกัน ตลอดรวมถึงผู้นำประเทศ
ต่าง ๆ ในที่สุดที่ประชุมใหญ่สมัชชาสหประชาชาติมีมติเห็นชอบข้อเสนอี้
เป็นเอกฉันท์ จานนั้นนายปีแอร์ เมร์มอง ได้ร่วมทำงานกับนายโคลี อันนัน
เลขานุการองค์การสหประชาชาติ เพื่อนำแนวคิดสู่การปฏิบัติ

รางวัลนี้มอบให้กับครอบครัวของนายปีแอร์ เมร์มอง สำหรับการ
ทำงานอย่างแข็งขันในนามของ ปาตاش และมติขององค์การสหประชาชาติ
และสำหรับงานเพื่อเด็ก ๆ ชาวบังคลาเทศด้วยเช่นกัน ครอบครัวเมร์มอง
มีส่วนช่วยให้เด็ก ๆ ชาวบังคลาเทศที่ได้รับผลกระทบจากสงครามกลางเมือง
นับร้อยคนได้ลี้ภัยสู่ประเทศไทยรังเคลส ปีแอร์ และดิปติ ภารยาของได้อุปการะ^๑
เด็กไว้หลายคน

ถึงแม้ว่าปีแอร์จะถูกบินให้ออกจากปาตاش เนื่องจากข้อขัดแย้งทาง
การเมืองภายในองค์กร แต่งานของครอบครัวเมร์มองก็ยังคงดำเนินต่อไป
กรรมการบริหารมูลนิธิโภมลีกมีทางรู้สึกภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่จะมอบรางวัล
บุคคลเกียรติยศคนนี้แด่ครอบครัวนายปีแอร์ เมร์มอง รางวัลเล็ก ๆ นี้ อาจ
เทียบไม่ได้กับการอุทิศอันยิ่งใหญ่ของเขามีต่อเด็ก ๆ และจิตวิญญาณการ
เปลี่ยนแปลงอย่างอพยพ แต่ก็เป็นสัญลักษณ์แห่งความซื่นชมอย่างสุจริตใจ
จากสามัญชนคนไทยต่อภัยyanมิตรที่แท้จริงของเรา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า^๒
เยาวชนคนรุ่นใหม่ในประเทศไทยและในสังคมอื่นจะเดินตามหนทางอัน
ประเสริฐของเขาก

นายเดช พุ่มคงชา

ในวาระครบรอบ ๓๐ ปี ของมูลนิธิโภมลคีมทอง ในปี ๒๕๕๔ นี้ คณะกรรมการบริหารของมูลนิธิ มีมติเป็นเอกฉันท์ มอบรางวัลบุคคลเกียรติยศเด่น นายเดช พุ่มคง ในฐานะที่เป็นผู้ที่ทำงานในการช่วยเหลือภาคประชาชนอย่างมีความเสียสละ และมีอุดมคติ อีกทั้งยังเป็นผู้นำของการทำงานในส่วนของกรัฟฟิกนาเอกสาร โดยสนับสนุนและส่งเสริม เกื้อหนุน ให้การศึกษาแก่บุคคลหนุ่มสาวรุ่นใหม่ให้สามารถทำงานเพื่อสังคมและส่วนรวมมาโดยตลอด

นายเดช พุ่มคชา เป็นลูกชาวสวนมะพร้าวจากอำเภอแม่พวา ห้องถิน ชนบทอันสูงบลู๊ดของจังหวัดสมุทรสงคราม ด้วยความคาดหวังกับอนาคตใน การเรียนรู้ เพื่อจะกลับไปสืบสานความใฝ่ฝันที่เคยมีเต็วัยเด็กของตนให้เป็น จริง นั่นคือการมีบทบาทร่วมกับผู้อื่น ในการสร้างสรรค์พัฒนาสังคมและ ผู้คนให้อยู่ดีมีสุข ลงประชารัฐตามอุดมคติอย่างเด็ก ๆ ที่เติมไปด้วยจินตนาการอันงดงาม จนกระทั่งวันนี้จุดยืนของนักพัฒนาอาชญาลศีริ เดช พุ่มคชา ไม่เคยเปลี่ยนแปลงไป ในทางตรงกันข้าม กลับมีความหนักแน่น ยึดหยั่ง ทึ่งชีวิตส่วนตัวและชีวิตการทำงาน

นายเดช ได้เข้าร่วมกับขบวนการนักศึกษา ประชาชน ที่เรียกร้อง

รัฐธรรมนูญเมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๑๖ ในฐานะของผู้สนับสนุนมาตราสหภาพ หลังเหตุการณ์ เข้ายังทำงานอยู่ที่สำนักบันทึกต่ออาสาสมัคร เวลาหนึ่งสังคมไทยเปลี่ยนแปลงจากหน้ามีเป็นหลังมือ กระแสความคิดของนิสิต นักศึกษาช่วงนั้นคือ สังคมนิยมต้องยึดอำนาจจัดสร้างและเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง อำนาจ ฉะนั้นงานพัฒนาเช่น บันทึกต่ออาสาสมัคร มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย โครงการลุ่มน้ำแม่กลอง ถูกมองว่าเป็นงานซึ่งจะลอกการเปลี่ยนแปลงทางสังคม อย่างไรก็ตาม ดูนูปการของปรากฏการณ์ทางสังคม ช่วงนี้ ทำให้เขาระบุในเรื่องความทุกข์ทรมานของราษฎรในภาคต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นชาวนา กรรมกร ผู้ไรสิทธิ์ มีความรุนแรงมากกว่าเก่า

ช่วงปี ๒๕๑๖ เข้าตัดสินใจลาออกจากบันทึกต่ออาสาสมัคร เพราะเริ่มผิดหวังกับระบบราชการในมหาวิทยาลัย ต่อจากนั้นได้เข้าทำงานองค์กรพัฒนาเอกชนตามความมุ่งหวัง ที่โครงการ Save the Children มีพื้นที่ทำงานในจังหวัดนครสวรรค์ การร่วมปฏิบัติงานกับชาวบ้านในครั้งนี้ทำให้เขาได้พิสูจน์ข้อขัดแย้งบางประการที่เคยโต้แย้งกับคนหนุ่มสาว เมื่อครั้งทำงานบันทึกต่ออาสาสมัคร ซึ่งสามารถพิสูจน์ให้เห็นว่าการทำงานด้วยองค์กร คลุกคลีและอยู่กับชาวบ้าน ต้องให้ชาวบ้านเป็นผู้กระทำ และต้องใช้หลักวิชาการ ซึ่งหลักการทำงานทั้งสามข้อเป็นสิ่งที่ภาครัฐมิอาจนทุกวันนี้ จุดนี้ เป็นบทเรียนอันทรงคุณค่าและเท่ากับเป็นเครื่องยืนยันว่า การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม พิสูจน์ให้เห็นผลการทำงานอีกครั้งหนึ่ง

ในปี ๒๕๓๓ นายเดชเลือกมาทำงานที่มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม ด้วยเหตุผลที่มองเห็นว่ามูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม เป็นหน่วยงานที่ผลิตอาสาสมัคร ซึ่งสอดคล้องกับประสบการณ์ดังเดิม ที่เคยเป็นนักฝึกอบรมจากสำนักบันทึกต่ออาสาสมัครมาก่อน อีกทั้งเห็นว่าองค์กรนี้สนใจงานยุทธศาสตร์อย่างมีคิดถึงตัวเองมากจนเกินไป โดยมุ่งคิดถึงความเป็นขบวนการของประชาชนผู้ด้อยโอกาส และเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนเล็ก ๆ อีกด้วย จนกระทั่งได้เข้ามารับบทบาทผู้อำนวยการ ตั้งแต่เดือนมีนาคม ๒๕๓๔

เข้าให้ความสนใจกับองค์กรที่ทำงาน ว่าต้องเดินต่อไป ต้องสนับสนุนประชาชนผู้ด้อยโอกาส ทำหน้าที่เป็นองค์กรที่เอกสารรายงานในการพัฒนาสังคมที่เป็นธรรม ในความหมายว่า ทั้งคน สิ่งแวดล้อม และรัฐ ต้องอยู่ด้วยกันอย่างสมานฉันท์ รวมทั้งต้องเดินต่อไปกับขบวนการ NGOs อีน ๆ ด้วย นอกจากนี้เข้ายังได้เข้าร่วมขบวนการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยมาจนถึงปัจจุบัน ตั้งแต่การเป็นผู้หนึ่งที่ออกมารัดค้านการทำรัฐประหารของคณะ รศช. เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ รณรงค์ให้การศึกษาเกี่ยวกับอำนาจที่ได้มาโดยไม่ชอบธรรม การแทรกแซงระบบประชาริปไตยของทหาร การรัฐประหาร ลิทธิ เสรีภาพของประชาชน ในฐานะกรรมการคนหนึ่งของคณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย (ครป.) ซึ่งเป็นพลังทางความคิดของผู้รักความเป็นธรรม กลุ่มแรก ที่เห็นว่าปัญหานี้ต้องแก้ไข รวมทั้งการต่อต้านทุจริตยา ของข้าราชการในกระทรวงสาธารณสุข ในปี ๒๕๓๐

สิ้นปี ๒๕๓๗ เขามารถทำตามความตั้งใจเดิมได้สำเร็จอีกด้วย คือการยุติบทบาทการเป็นมนุษย์เงินเดือน เพื่อกลับสู่รากเหง้าของบรรพบุรุษ ที่บ้านสวนอัมพวา และที่ดิจิภาคภูมิเป็นพิเศษก็คือ การที่เขาได้ใช้ต้นทุนและคุณค่าทั้งหมดที่ผ่านมาสร้าง "อาศรม" เล็กในสวนได้สำเร็จ โดยความคิดและการร่วมลงมือสร้างและปรุงแต่งด้วยตนเอง เขารายกมั่นว่า "สวนรัก" เพราะสวนแห่งนี้เป็นแหล่งที่เขาช่วยแม่ทำงานเมื่อเล็ก ๆ ระหว่างนั้นมันช่วยให้เขามีจินตนาการบรรเจิดและพิสัตรามากมาย นอกจากนั้นเขายังได้เรียนรู้เรื่องต่าง ๆ จากแม่ระหว่างชั้นตลาดร่วมกัน จินตนาการและถ้อยคำต่าง ๆ ของแม่เป็นทึ้งแม่เหล็กและน้ำหอมที่ประคับประคองให้เขาดำรงความเป็นนักกิจกรรมสังคมได้อย่างมั่นคงมาจนถึงวันนี้

สิ้นปีสุดท้ายกับการทำงานในมูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม(มอส.) เขารับประโลมน้ำจากการเป็นลูกชาวสวน เป็นครูโรงเรียนราษฎร์ การเป็นอาสาสมัครของธรรมศาสตร์ และกรรมการพัฒนาชุมชน ตลอดจนการทำงานพัฒนาภัยกับองค์กรพัฒนาขนาดใหญ่จากต่างประเทศมาช่วยให้เข้าใจ

โลกและมนุษย์มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสดงบทบาทของนักกิจกรรมสังคมที่มีกลาโหมความโลภของกระแสภายนอกและภายในประเทศเรา

หากถามเขาว่า อะไรเป็นปัจจัยหลักในการประดับประด่องเขามาได้ เช่นนี้ เขายืนยันว่า “ความเป็นชาวพุทธ” ในหมู่บ้านที่เขาเกิดมา กับการเกษตรที่เลี้ยงให้เขาโตและซึมซับ เขายืนว่าการเกษตรและความเป็นพุทธ เป็นเรื่องเดียวกัน ช่วยให้เขามีพลัง อยู่ร่วมขับเคี่ยวอย่างพอร์ทั่วน เขายากจะยืนยันว่า อุดมคติกินได้ กล่าวคือ การมีอุดมคติและเดินตาม อุดมคติช่วยให้มีปัจจัยชื้อหาอาหารให้ห้องอิ่มได้ เพียงพอที่จะร่วมดูแล ครอบครัวตนเอง ท้ายที่สุดการปฏิบัติแนวทางอุดมคติยังสามารถเป็นที่เพื่อง ของคนที่อ่อนแอกว่า และเป็นการประดับประด่องโลกให้ดีและงามได้ต่อไป แต่ทั้งนี้จะต้องทำความเข้าใจว่าอุดมคติต้องไปกับการกระทำ มากกว่าการ ห้องจำอุดมคติ อุดมคติที่สำคัญอย่างยิ่งคือการให้ ดังที่ปัจฉิมพุทธอวاح ได้เหตุคติไว้ว่า “จะทำประโยชน์ตนและผู้อื่นให้สมบูรณ์ด้วยความไม่ประมาท ถ้าได้”

มูลนิธิโภมลคีมท่องเท็จว่า นายเดช พุ่มคชา มีบทบาทสำคัญในการ ที่ทำให้เห็นสังคมมีความสุขอย่างมีขันติ โดยเขามีส่วนในการเชื่อมร้อย สายผืนของคนทำงานพัฒนารุ่นเก่ากับรุ่นใหม่เข้าด้วยกัน จึงขอประกาศ เกียรติคุณดังกล่าวของนายเดช พุ่มคชา ไว้ให้เป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณะ ลึบไป

นางเรวดี ประเสริฐเจริญสุข

ในวาระครบรอบ ๓๐ ปี ของมูลนิธิโภมลคีมทอง ในปี ๒๕๕๔ นี้ คณะกรรมการบริหารของมูลนิธิ มีมติเป็นเอกฉันท์ มอบรางวัลบุคคล เกียรติยศเดี่ย นางเรวดี ประเสริฐเจริญสุข ในฐานะที่เป็นผู้ทำงานในการ ช่วยเหลือภาคประชาชนอย่างมีความเสียสละ และมีอุดมคติ อีกทั้งยังเป็น ผู้อยู่เบื้องหลังของการทำงานในส่วนองค์กรพัฒนาเอกชน โดยสนับสนุนและ ส่งเสริม เกื้อหนุน ให้การศึกษา ด้านการทำงานเพื่อชนบทกับคนหนุ่มสาว รุ่นใหม่ ให้สามารถทำงานเพื่อสังคมและส่วนรวมมาโดยตลอด

นางเรวดี ประเสริฐเจริญสุข เกิดเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๑๙ จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ สาขาวิชาภาษาไทย มหาบัณฑิต สาขา พัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สมรสกับนายวีเกียรติ ประเสริฐ เจริญสุข ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโครงการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติที่ยั่งยืน และเลขานุการคณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนา เอกชน รวมทั้งกรรมการและเลขานุการมูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (DANCED)

จากการที่ได้เรียนในคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ในเงื่อนไขของ คณะที่เรียนทำให้ได้เรียนรู้และสัมผัสถึงปัญหาสังคมทุกปัญหา ตั้งแต่ สลัม

นักโทษ เด็กอ่อน เด็กกำพร้า โสภานี แรงงาน การที่ได้เห็นปัญหาสังคมมาก ๆ จึงเป็นจุดที่เปิดความคิดกับปัญหารอบข้างของสังคมที่มีอยู่ และการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยในช่วงนั้น มีบรรยายการของการได้รับรู้ ปัญหาการเมืองและปัญหาสังคม ได้ร่วมพังภิปราย เข้าร่วมกิจกรรมค่ายทำให้มีโอกาสได้เป็นอาสาสมัครในสัมมلنิธิ จึงมีความสนใจในปัญหาของแรงงาน และปัญหาของชนบทที่เกิดขึ้น หลังจากเรียนจบ นางเรวดีเป็นผู้หันมุ่งคนเดียวที่ได้รับการคัดเลือกจากมูลนิธิบูรณะชนบท ให้มาทำงานเป็นหัวหน้าคุณย์ ที่จังหวัดชัยนาท มีประสบการณ์ในการเรียนรู้ถึงการใช้ชีวิตของชาวบ้านมากขึ้น จนกระทั่งเกิดกรณี ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ มูลนิธิฯ ถูกปฏิลง นางเรวดียังมุ่งมั่นในงานที่ทำอยู่ ด้วยเห็นว่าเป็นงานที่ตนเองมีความสุขกับงานที่ทำ จึงขอ resignation สามารถปฏิเสธได้ จึงได้กลับเข้ามาพัฟ่งงานใหม่ ได้สัมผัสร่างกายบ้าน ส่งเสริมชาวบ้านในด้านอาชีพ ต่อมา มีการเปลี่ยนแปลงภายในมูลนิธิ จึงลาออกและได้มีโอกาสร่วมงานกับสถาบันมูลนิธิบูรณะชนบทนานาชาติ ที่ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการฝ่ายฝึกอบรมต่างประเทศ เป็นส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากร เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ของตนเองให้มากขึ้น

ต่อมาได้มีการรวมตัวก่อตั้งชุมรมคิษย์เก่าบูรณะชนบทและเพื่อน นางเรวดีได้มีบทบาทในการเป็นผู้ประสานงานจนถึงปัจจุบัน ในงานการสร้างคน งานด้านเกษตรยั่งยืน เกษตรทางเลือก เป็นผู้เชื่อมร้อยเครือข่าย จนกระทั่งรวมตัวได้เป็นเรื่องเป็นราว อีกทั้งเป็นผู้วางแผนแนวคิด รวมทั้งผลักดันออกแบบให้เป็นเครือข่ายเกษตรทางเลือกในปัจจุบัน ซึ่งเป็นภารกิจที่เกิดจากประสบการณ์ที่ผ่านมา เป็นผู้นำในการวางแผนการจัดฝึกอบรม ทำวิจัยเครือข่าย ในเรื่องหนึ่ลินเกษตรกร การทำวิจัยที่สร้างความเข้าใจกับกระแสการพัฒนาเพื่อนำไปสู่ทางเลือกที่ดีในสังคม

นางเรวดีได้ทำหน้าที่ในการประสานงานในส่วนงานขององค์กร พัฒนาเอกชน องค์กรประชาธิปไตย และองค์กรประชาชนต่าง ๆ โดย

เชื่อมโยงประเด็นระดับพื้นฐานกับประเด็นทางนิยมฯ ให้เข้ามาเรียนรู้ วิเคราะห์ ทำความเข้าใจเรื่องราวด้วย ให้มีศักยภาพของการเคลื่อนไหว ในภาพรวมของขบวนการองค์กรพัฒนาเอกชน เป็นผู้ผลักดันในการวางแผนที่จะเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กร ให้ได้ใช้ศักยภาพของแต่ละองค์กร และมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกำลังในส่วนของภาคองค์กรประชาชน ที่จะทำงานให้มีผลกับการเปลี่ยนแปลงในระยะยาว เพื่อสนับสนุนกำลังในการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง และเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาชน นำไปสู่การสร้างวาระประชาชน เพื่อสร้างรากฐานของแต่ละครอบครัว แต่ละชุมชน ให้มีความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ มีคุณภาพชีวิตที่ดี นอกจากนี้นางเรวดีได้ให้ความสำคัญและมีส่วนร่วม ในการให้โอกาสเพื่อเสริมสร้าง คนรุ่นใหม่ในการที่จะเข้ามายึดบทบาทในการเรียนรู้ทัศนคติ การร่วมมือร่วมมือในการทำงานเพื่อพัฒนาศักยภาพในการทำงานเพื่อประชาชนขององค์กรพัฒนาเอกชน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว มูลนิธิโภมลคีมมองเห็นว่า นางเรวดี ประเสริฐ-เจริญสุข มีบทบาทสำคัญในการทำงานเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง แม้แต่ลูกน้องของ她จะเป็นประธานในคณะกรรมการบริหารสถาบันฯ แต่ก็ยังคงมีความตั้งใจที่จะทำงานเพื่อประชาชนอย่างต่อเนื่อง ไม่ลดหลوกระดับ จึงขอประกาศเกียรติคุณดังกล่าวของ นางเรวดี ประเสริฐ-เจริญสุข ไว้ให้เป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณะลึกไป

กลุ่มคัดค้านโครงการท่อส่งก๊าซ โรงแยกก๊าซธรรมชาติไทย-มาเลเซีย¹ และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง จังหวัดสงขลา

ในวาระครบรอบ ๓๐ ปี ของมูลนิธิโภมลัจเมือง ในปี ๒๕๕๔ นี้ คณะกรรมการบริหารของมูลนิธิ มีมติเป็นเอกฉันท์ มอบรางวัลบุคคลเกียรติยศแด่ กลุ่มคัดค้านโครงการท่อส่งก๊าซ โรงแยกก๊าซธรรมชาติไทย-มาเลเซีย และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง จังหวัดสงขลา ในฐานะที่เป็นกลุ่มประชาชนที่ได้ร่วมกันประสานงานให้เกิดเครือข่าย ร่วมแรง ร่วมใจกัน ใน การคัดค้านโครงการที่ไม่เป็นธรรมของฝ่ายรัฐบาลและภาคเอกชน ที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต ทั้งในด้านอาชีพ เศรษฐกิจ ศาสนา วัฒนธรรม และสังคมของประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่จังหวัดสงขลา โดยใช้กระบวนการคัดค้านอย่างสันติวิธี เพื่อปกป้องความอุดมสมบูรณ์ของผืนแผ่นดินและท้องทะเล เพื่อให้ประชาชนส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตอันสงบสุข

โครงการท่อส่งก๊าซไทย-มาเลเซีย เป็นโครงการขนาดใหญ่ เกี่ยวพันกับผลประโยชน์นับหมื่นนับแสนล้าน โครงการดังกล่าวได้ละเอียด酎ารมณ์ของกฎหมายแม่บท และส่วนกระแสความตื่นตัวด้านสิ่งแวดล้อมและสิทธิของประชาชนอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ ข้อมูลเกี่ยวกับสัญญาดังที่ไม่เป็นที่เปิดเผย การทำ EIA และประพิจารณ์ของโครงการ และผลกระทบอย่างร้ายแรง ที่จะเกิดกับคนในท้องถิ่นต่อทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล และสิ่งแวดล้อม

รวมทั้งความทุกข์ยากของชาวบ้านในเขตอำเภอจะนะ สะเดา นาหมื่น และ หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระบวนการจิตใจ พื้นอ่องมุสลิมอย่างรุนแรงในด้านศาสนา วัฒนธรรมและสังคม นับว่าเป็น อันตรายต่อประชาชน ซึ่งต้องการแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยต้อง พึ่งพาอาศัยความอุดมสมบูรณ์ของผืนแผ่นดินและท้องทะเล อย่างมีวิถีชีวิต อันส่งบสุขตามหลักการของศาสนา สิงเหล่านี้ล้วนถูกปฏิบัติต่อสาธารณะ รัฐทำรากับเป็นผู้กำหนดมาตรฐาน ซึ่งขาดชั้นต่าชีวิตของประชาชนอย่าง สมบูรณ์

นิมิตดีตรึงที่มีประชาชนในห้องถินจังหวัดสงขลา อันเป็นพื้นที่ที่ต่อ ส่งก้าชจะพาดผ่านเป็นส่วนใหญ่ ได้ตระหนักถึงปัญหา และผลกระทบเหล่า นี้อย่างเท่าทัน ได้รวมตัวกันอย่างเป็นธรรมชาติและมีแนวคิดสอดคล้องกัน โดยเริ่มนับจากการติดตามของกลุ่มนักเรียนนักศึกษา ในนาม “กลุ่มพลเมือง เด็กสงขลา” และหลังจากนั้น การรวมตัวของพื้นอ่องประชาชนในชนบทจึง เริ่มขึ้นในพื้นที่แนวท่อ ก้าช โรงแยกก้าช และพื้นที่บริเวณอุตสาหกรรม ต่อเนื่อง ประกอบด้วยสี่อำเภอ คือ จะนะ นาหมื่น หาดใหญ่ และสะเดา ได้ศึกษาเรียนรู้ถึงข้อดี-ข้อเสียของการมีโครงการขนาดใหญ่ดังกล่าว กระบวนการ เรียนรู้ของประชาชนโดยการติดตามข้อมูลข่าวสาร และเปลี่ยนความ คิดเห็นกับนักวิชาการในจังหวัดสงขลา นักวิชาการต่างถิ่น ศึกษาดูงาน และเรียนรู้ประสบการณ์จากผู้ได้รับผลกระทบ ยังคงดำเนินต่อไปอย่าง ต่อเนื่อง พร้อม ๆ กับการประสานเครือข่ายกันและกันและกันยิ่งขึ้น

เครือข่ายประชาชนได้เรียนรู้ว่า ภาครัฐนำช่องให้ว่องกลไกทาง กฎหมายมาใช้กับประชาชน เพื่อให้เกิดความชอบธรรมในการดำเนิน โครงการดังกล่าว และมีการประสานงานกันเพื่อแก้ปัญหา จึงนำไปสู่ “การ ล้มประชาพิจารณ์ครั้งที่ ๑” เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓ การล้ม ประชาพิจารณ์ครั้งนั้น ทำให้กลุ่มผู้สนับสนุนบางส่วนมีโอกาสพบหน้ากัน กับกลุ่มผู้คัดค้าน ซึ่งหลายคนเป็นญาติพี่น้องกัน แต่อยู่ต่างหมู่บ้าน ต่าง

ตำบล ต่างอำเภอ จึงมีการติดต่อกันนายหลัง เพื่อสร้างความเข้าใจถึงเหตุผลของผู้คัดค้าน เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันในวงกว้างออกไป ทำให้หลายคนปฏิเสธที่จะไปร่วมสนับสนุนการทำประชารัฐครั้งที่ ๒ และหลายคนหันมาร่วมคัดค้านด้วย ภายหลังจากความพยายามล้มประชารัฐครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๓ การรวมตัวของแนวร่วมคัดค้านก็เพิ่มจำนวนมากขึ้น รวมไปถึงกลุ่มประชาชนที่ไม่เป็นพื้นที่อำเภอหาดใหญ่และอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ซึ่งในช่วงแรกมีน้อยมาก

แนวร่วมค้านโครงการฯ เป็นการผสมผสานของพลังประชาชนที่สมบูรณ์แบบที่สุดเท่าที่เกิดการเคลื่อนไหวที่ผ่านมา เพราะประกอบด้วยองค์กรในชุมชน นักวิชาการ นักศึกษา ศิลปิน องค์กรพัฒนาเอกชน โดยเริ่มจากการมุ่งมั่นในการสร้างขบวนการเรียนรู้อย่างจริงจังและพร้อมจะเปรียิงพลังแห่งการต่อสู้ในทุกรูปแบบ เพื่อยุติโครงการอัปยศดังกล่าว

ด้วยเหตุผลดังกล่าว มนิธิโภลคีมทอง จึงเห็นสมควรยกย่องกลุ่มคัดค้านโครงการท่อส่งก๊าซ โรงแยกก๊าซธรรมชาติไทย-มาเลเซีย และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง จังหวัดสงขลา และขอประกาศเกียรติคุณไว้ให้เป็นที่ปรากฏ เพื่อเป็นกำลังใจและเชิดชูการต่อสู้ต่ออธรรมอย่างองอาจกล้าหาญ ให้เป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณะ หวังว่าเจตนามณีในการคัดค้านโครงการท่อส่งก๊าซไทย-มาเลเซีย ในครั้งนี้ จะสัมฤทธิ์ผลสมมโนรถปรารถนาของล้าชูชน เพื่อประโยชน์และความผาสุกของมวลมนุษย์และสรรพสัตว์ทั้งปวง

การที่มูลนิธิโภมลคีมทอง ได้เชิญ
อาจารย์เสมอ พรีงพวงแก้ว ในวัย 90 ปี
ซึ่งเคยวัยหนุ่มสาวมานาน อาจเป็นการ
ตั้งคำถามครั้งยิ่งให้ญี่บับสังคมไทยว่า
จิตวิญญาณแห่งการแสวงหาและเสียสละ
เป็นสิ่งที่มีอยู่เฉพาะในคนรุ่นหนุ่มสาว
เท่านั้นหรือ ?

นายแพทย์ประพจน์ เกตรากร